

**КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА
ПСИХОТЕРАПІЇ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

Психологічні чинники задоволення шлюбом

Здобувача (ки) 2 курсу ПМ-222
групи

Спеціальності 053 Психологія
Освітньо-професійна програма
Клінічна психологія

Ізотової М.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник

к.психол.н., доц.,

Карамушка Т.В.

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Робота рекомендована до захисту
рішенням кафедри клінічної психології та кафедри соціальної психології

Протокол № 10 від « 24 » червня 2024р.

Зав. кафедри клінічної психології

д.психол.н., с.н.с., Лисенко І.П.

підпис

(наукова ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Зав. кафедри соціальної психології

к.психол.н., Трофімова Д.О.

підпис

(наукова ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Київ—2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ	8
1.1. Сутність поняття задоволеності шлюбом у психології сімейних відносин.....	8
1.2. Вплив родинних взаємин на стабільність шлюбу	16
1.3. Соціально психологічні чинники задоволеності шлюбом в парі....	24
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ	31
2.1. Огляд наукових підходів до дослідження задоволеності шлюбом	31
2.2. Організація та методи емпіричного дослідження задоволеності шлюбом	37
2.3. Аналіз результатів дослідження та інтерпретація отриманих даних	45
Висновки до розділу 2	61
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПРОБЛЕМИ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ	64
3.1. Підходи психологічного консультування у роботі психолога із проблемами шлюбних відносин	64
3.2. Проблема задоволення шлюбом як ціль психологічного консультування.....	73
Висновки до розділу 3	81
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Актуальність роботи. Тема психології сімейних відносин та задоволення від шлюбу залишається актуальною сьогодні, і залишатиметься такою у майбутньому. Сучасне суспільство переживає зміни в сімейних структурах, включаючи зростання різноманітності сімейних форм і складнощів, з якими стикаються сім'ї, такі як розлучення, виховання дітей тощо. Якість сімейних відносин має прямий вплив на фізичне та психічне здоров'я, добробут та задоволення життям. Задоволені, стабільні сімейні відносини можуть надати емоційну підтримку та стійкість у важкі часи, що є актуальним для сучасної України. Розуміння, як створити та підтримувати здорові сімейні зв'язки, може зробити значний внесок у благополуччя і щастя сімей. І загалом актуальність теми психології сімейних відносин та задоволення від шлюбу підтверджується не лише сучасними соціальними та демографічними змінами, але і значущим впливом цих відносин на загальний рівень добробуту та щастя сімей.

Для України дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом має важливе значення через те, що населення нашої країни вже третій рік перебуває у посиленому стресовому середовищі, яке зумовлює зміни в підходах та очікуваннях партнерів стосовно шлюбу. Дослідження психологічних чинників може допомогти зрозуміти, чому люди менше вступають у шлюб та які фактори впливають на їхнє рішення, чому сімейні пари не задоволені їхніми шлюбними стосунками. Збільшення кількості розлучень може бути наслідком незадоволення або конфліктів у сімейних відносинах. Дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом може виявити причини цих конфліктів та надати рекомендації щодо покращення якості сімейних відносин. Отже, аналіз психологічних аспектів сімейних відносин та задоволення від шлюбу може допомогти розкрити кореляції між психологічними факторами і тенденціями у сфері шлюбу та розлучень в Україні.

Дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом включає різні аспекти, що охоплюють як індивідуальні характеристики партнерів, так і особливості їх взаємодії в сімейному житті. Щодо визначення психологічних факторів сумісності подружжя, то в цьому напрямку Т. Перепелюк у роботі «Подружня психологічна сумісність як чинник стабільності шлюбних стосунків» визначила психофізіологічні аспекти, такі як сумісність темпераментів, типів характеру, особливостей психічних процесів [11]. О. Волошок дослідження на тему «Соціально-психологічні чинники задоволеності шлюбом осіб періоду ранньої дорослості» присвятила питанню рольової узгодженості в шлюбі. У цьому контексті вивчалася відповідність очікувань і вимог щодо ролей в сім'ї між партнерами [2]. Дослідження Л. Лисенко «Психологічні чинники задоволеності стосунками в подружніх парах» привертає увагу до факторів задоволення шлюбом. Так, дослідження факторів задоволеності шлюбом включає аналіз соціально-демографічних характеристик, позашлюбних сфер життєдіяльності, поведінки в сімейному житті та особливостей взаємин партнерів [7]

Необхідно відзначити, що науковці М. О. Марценюк [8] та Л. М. Лисенко [7] досліджували психологічні аспекти сімейних відносин та задоволення шлюбом. Вони зосереджувалися на різних етапах життєвого циклу сім'ї, вивчали фактори, які впливають на стабільність шлюбу та задоволення від сімейного життя. М. О. Марценюк [8] в своїх дослідженнях виявив, що до несприятливих психологічних моментів, які руйнують стабільність емоційних стосунків, відносяться відсутність віри в кохання, невідповідні уявлення про фактори сімейного благополуччя, а також невміння розуміти партнера та контролювати власні емоції. З іншого боку, М. О. Марценюк [8] наголошує на корисних властивостях подружжя, таких як відсутність страху і тривоги, баланс, орієнтація на пошук і прийняття помірною ризику, що сприяє розвитку емоційних стосунків. Л. М. Лисенко [7] у своїх дослідженнях підкреслила, що найвища задоволеність стосунками спостерігається в пар до 4 років спільного життя, а найменша – у пар після 5-

9 років, коли подружжя зіткнулися з сімейними проблемами та кризами. На думку авторів успішні сімейні відносини ґрунтуються на взаєморозумінні, вірі в кохання, здатності розуміти та підтримувати один одного, а також вмінні розвивати емоційні стосунки та контролювати свої емоції.

Незважаючи на те, що дана тема є достатньо дослідженою, сьогодні актуалізується питання вивчення психологічних чинників задоволення шлюбом внаслідок того, що українське суспільство загалом і сімейні пари зокрема проживають в умовах невизначеного та небезпечного характеру воєнного стану. Дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом в Україні має особливе значення через загальний стресовий фон, спричинений тривалим військовим конфліктом та економічною нестабільністю. Зміна соціального та економічного середовища може впливати на індивідуальні цінності, очікування та стереотипи стосовно сімейного життя. Дослідження психологічних аспектів задоволення шлюбом може розкрити, як ці зміни впливають на сімейні відносини та як люди адаптуються до нових умов. Враховуючи, що російсько-українська війна може призвести до розриву сімей та загострення міжособистісних конфліктів, важливо дослідити психологічні чинники, які забезпечують стабільність та задоволення у сімейних відносинах. Розуміння цих чинників може виявитися важливим для розробки програм та психологічних консультувань, спрямованих на підтримку сімейного благополуччя та запобігання розпаду сімей. Такий аналіз може виявити, які аспекти сімейного життя потребують особливої уваги та підтримки в умовах стресу та нестабільності, на що і буде зосереджена увага даного дослідження.

Об'єкт дослідження: шлюб як психологічний феномен.

Предмет дослідження: психологічні чинники задоволення шлюбом.

Мета дослідження: враховуючи теоретичні аспекти та емпіричне дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом, розробити підходи до психологічних консультувань для вирішення проблеми зниження рівня задоволеності шлюбом.

Представлена мета дослідження потребує виконання наступних **завдань дослідження:**

1. Проаналізувати теоретичні аспекти задоволеності шлюбом, визначити чинники стабільності шлюбу.
2. Розглянути методики дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом.
3. Провести емпіричне дослідження та інтерпретувати його результати.
4. Розробити програму психологічних консультувань з метою підвищення рівня задоволеності шлюбом та стабілізації сімейних відносин.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукових джерел, систематизація й узагальнення теоретичних аспектів досліджуваної теми; емпіричні методи для проведення психодіагностичного дослідження:

- 1) Опитувальник Томаса-Кілманна: типи поведінки у конфлікті (The Thomas–Kilmann Conflict Mode Instrument, TKI);
- 2) Діагностика емпатії (модифікований опитувальник А. Меграбяна і Н. Епштейна);
- 3) Діагностика міжособистісних взаємин Т. Лірі;
- 4) опитувальник Спілкування в сім'ї.

Для обробки результатів використано математико-статистичні методи та кореляційний аналіз.

Теоретична значущість даної роботи виникає у вивченні психологічних чинників задоволення шлюбом в умовах стресу та нестабільності, що є актуальною проблемою для сучасного українського суспільства. Аналізуючи теоретичні аспекти та емпіричні дані, робота допоможе зрозуміти, які фактори впливають на якість та стабільність сімейних відносин у контексті складної ситуації, такої як воєнний конфлікт та економічна нестабільність.

Практична значущість роботи. Дослідження також має практичне значення, отримані результати можуть бути використані для розробки програми психологічних консультувань з проблеми, спрямованих на

підвищення якості сімейного життя та запобігання розпаду сімей. Аналіз психологічних аспектів задоволення шлюбом українського населення може сприяти розробці ефективних стратегій психологічної підтримки та консультування для сімей, які переживають стресові ситуації.

Структура роботи. Загальний текст кваліфікаційної роботи розміщено на 141 сторінках і містить вступ, 3 розділи, висновки до розділів, загальні висновки та список використаних джерел, який налічує 100 позицій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

1.1. Сутність поняття задоволеності шлюбом у психології сімейних відносин

Психологія сім'ї є розділом психологічної науки та предметом дослідження, що зосереджено на закономірностях функціонування сім'ї, проявах та механізмах шлюбно-сімейних стосунків. А. Столярчук розглядає сім'ю як динамічну систему, яка відображає зміни, що відбуваються в суспільстві. При цьому прогресуюча динаміка сучасної сім'ї супроводжується рядом об'єктивних і суб'єктивних труднощів, на фоні яких виникає нагальна потреба у соціально-психологічному дослідженні шлюбу та сім'ї. Виділення їх закономірностей і надання кваліфікованої допомоги існуючим сім'ям сприяє розвитку суспільного розуміння важливості сімейних відносин та їх якісного наповнення. Ці завдання закладені у сімейній психології, яка є важливою галуззю знань, спрямованою на вирішення питань наукового дослідження проблем шлюбно-сімейних відносин [14, с. 5].

Щодо визначення концепту сім'ї, то необхідно відзначити, що це невелика соціальна група людей, об'єднаних у шлюбі, які відчують певну спорідненість. Функціонування сім'ї здійснюється, керуючись сформованими домовленостями, принципами та узгодженими правилами спільного існування, фінансової та соціально-моральної підтримки.

З огляду на це сім'я як система відносин виконує ряд функцій, які представлені на рис. 1.1.

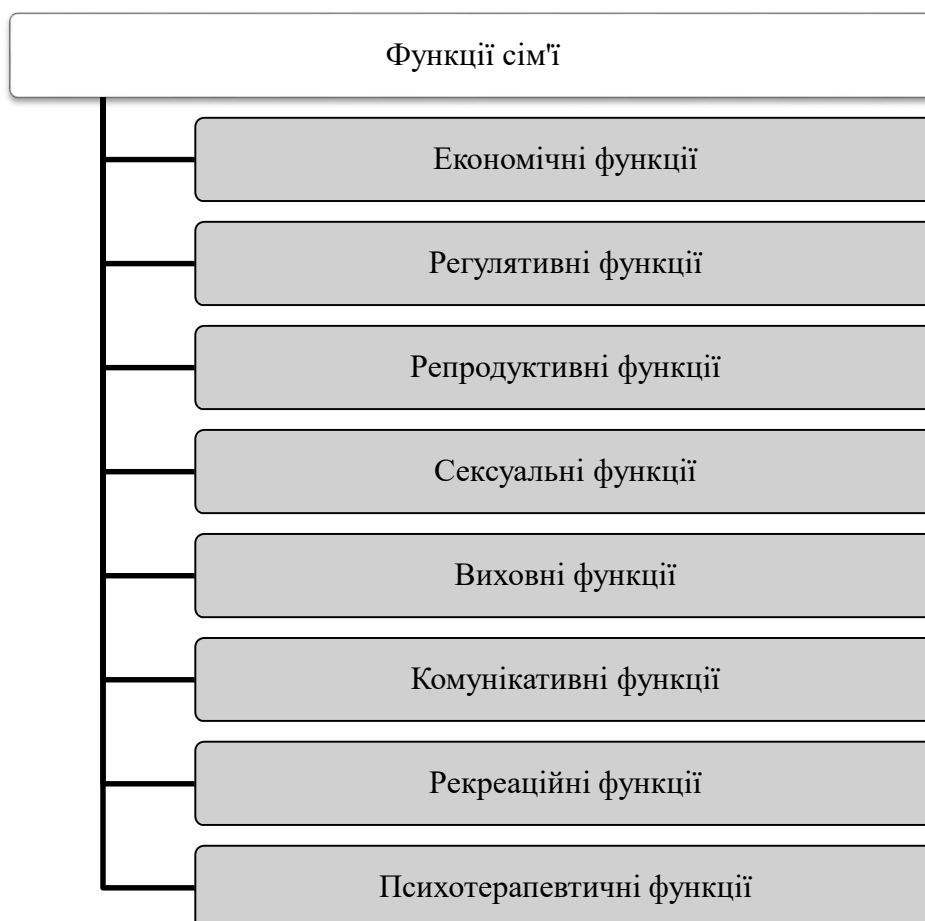

Рис. 1.1. Функції сім'ї

Джерело: складено за [5].

Економічні функції спрямовані на забезпечення матеріальних, господарських і життєвих потреб. Сім'я виступає в першу чергу економічним інститутом, який забезпечує життєві потреби своїх членів, такі як житло, харчування, одяг та інші необхідні речі. Регулятивні функції спрямовані на регулювання стосунків між членами сім'ї на основі моральних норм шляхом первинного соціального контролю, здійснення особистої влади. Ці функції допомагають забезпечити порядок та стабільність у сімейному оточенні. Репродуктивні функції спрямовані на народження дітей і продовження роду людського. Це важлива функція, яка забезпечує передачу генетичного матеріалу та дозволяє розвивати суспільство. Сексуальні функції включають сексуальні стосунки подружжя та досягнення сексуального задоволення. Ця функція додатково зміцнює зв'язок між партнерами та створює емоційну та

фізичну близькість. Виховні функції включають у себе первинну соціалізацію дитини, постійний вплив дітей на батьків, а також систематичний виховний вплив сімейної групи на кожного її учасника. З огляду на це сім'я виступає основним місцем для виховання та соціалізації дітей. Комунікативні функції задовольняють потреби членів сім'ї у спілкуванні та взаємодії один з одним і з суспільством, багато в чому визначаючи характер його сприйняття. Комунікація в сім'ї дозволяє уникнути конфліктів, вирішувати проблеми та зміцнювати взаєморозуміння. Рекреаційні функції передбачають організацію вільного часу та відпочинку. Розваги та спільні заходи відіграють важливу роль у зміцненні зв'язку між членами сім'ї та підтриманні позитивної атмосфери. Психотерапевтичні функції реалізуються в двох аспектах – «важливість» (відчуття та увага одного до одного) та «розуміння» (розуміння та допомога в одній оцінці позиції з важливих питань, підтримка іншого в його самореалізації та особистісному розвитку). Ці функції допомагають створити підтримку та забезпечити психологічний комфорт у сімейному оточенні [5].

У той же час структура сімейних ролей нав'язує членам сім'ї, що, коли і в якому порядку вони повинні робити, вступаючи в стосунки. У шлюбній підсистемі виділяють чотири основні подружні ролі – «статевий партнер», «друг», «охоронець», «партнер» [13, с.16], під час виконання яких задовольняються відповідні потреби: статева, побутова, емоційні, сердечні стосунки, турбота (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні сімейні ролі

Подружня роль	Потреби
Статевий партнер	Статева задоволеність, інтимність
Друг	Емоційна підтримка, взаєморозуміння
Охоронець	Захист, безпека, підтримка в складних ситуаціях
Партнер	Спільність, взаємопідтримка, рівноправність

Джерело: складено за [13].

Натомість А. Столярчук розглядає традиційну класифікацію ролей, де роль дружини включає народження і виховання дітей, створення домашнього затишку та ведення будинку, наголошуючи на необхідності узгодження рольових особливості стосунків подружжя. [8, с.14].

А. О. Чхайдзе використовує наступну класифікацію факторів, що впливають на рішення вступити в шлюб:

Біологічні мотиви	<ul style="list-style-type: none"> • прагнення узаконити сексуальні стосунки; швидке народження дитини; сексуальна сумісність; зовнішня привабливість партнера.
Економічні мотиви	<ul style="list-style-type: none"> • матеріальна забезпеченість майбутнього чоловіка або дружини; наявність житлової площі у чоловіка або дружини; наявність автомобіля у майбутнього чоловіка або дружини; перспективна/престижна робота майбутнього чоловіка або дружини; обіцянки матеріальної допомоги з боку рідних; бажання пов'язати свою долю зі знаменитою, видатною у суспільстві людиною; ділові стосунки (спільний бізнес).
Соціально-культурні мотиви	<ul style="list-style-type: none"> • прагнення підвищити повагу в очах навколишніх; прагнення вирватися з дому, стати незалежним від батьків; прагнення відповісти на очікування родичів; сформована традиція (рано чи пізно всі мають вступити в шлюб); бажання досягти статусу сімейної людини; бажання відчувати впевненість в завтрашньому дні; бажання позбутися самотності; страх залишитися незаміжньою (не одруженим); звичка у стосунках; почуття жалощів до партнера; цікавість.
Духовні мотиви	<ul style="list-style-type: none"> • взаємна любов; потреба у взаєморозумінні, підтримці, захисті; прагнення проявити свою турботу; спільність поглядів і інтересів; дружба; повага; моральні якості партнера; бажання мати дітей.

Рис. 1.2. Класифікація мотивів рішення вступити у шлюбні відносини

Джерело: складено за [23].

Отже, основні мотиви вступу до шлюбу умовно можливо розділити на 4 великі категорії: біологічні, економічні, соціально-культурні та духовні мотиви.

Багато пар сприймають шлюб як священний завіт, який веде до створення сім'ї [67]. Від якості стосунків у парі залежить стабільність сімейної структури. Дисфункціональні подружні стосунки чи невдалі шлюби не лише загрожують психічному здоров'ю подружжя, але й ставлять під загрозу виживання сім'ї [60]. Незважаючи на те, що половина перших шлюбів у закінчується розлученням, рішення про розлучення не обов'язково означає, що люди не хочуть одружуватися повторно та мати щасливе життя. Тому дві третини пар одружуються повторно протягом 5 років після розлучення [85]. Задоволеність шлюбом, яка є наслідком сексуального та емоційного задоволення, є мірою якості стосунків подружжя, показуючи їхню суб'єктивну оцінку якості їхніх стосунків [60; 26]. Задоволеність шлюбом – це багатовимірне поняття, яке включає різні аспекти подружніх стосунків, включаючи адаптацію, щастя, цілісність і відданість [31].

Задоволеність шлюбом, як один із показників якості шлюбу проявляється у щирому почутті задоволення і радості, яке відчувають чоловік і дружина при розгляді всіх аспектів свого шлюбу [94]. Стан адаптації між очікуваною ситуацією і поточною ситуацією індивіда в шлюбі сприятиме розвитку задоволеності шлюбом, що є найважливішим чинником тривалості подружнього життя [91, с. 87]. Зацікавленість і симпатія подружжя один до одного формують позитивне ставлення до шлюбу. Кінцевим результатом підвищення задоволеності шлюбом є захист сім'ї від розпаду. З іншого боку, соціальні зрушення та збільшення соціальних девіацій є наслідком сімейних проблем. На задоволеність шлюбом впливає кілька факторів. Одним із факторів, що впливають на задоволеність, є, наприклад, сексуальна ефективність пари та задоволеність сексуальними стосунками [94]. Задоволеність шлюбом – це суб'єктивне сприйняття шлюбними партнерами

ефективності сім'ї в задоволенні їхніх індивідуальних потреб крізь призму соціокультурних норм [2].

Задоволеність шлюбом є багатовимірним поняттям, що включає різні аспекти шлюбних стосунків. Задоволеність шлюбом – це психічний стан, який не досягається автоматично, але потребує постійних зусиль пари для його реалізації, особливо в перші роки шлюбу, оскільки на цій стадії задоволеність шлюбом є нестабільною, а шлюбні стосунки під загрозою [55]. Пара відчуває задоволення від шлюбу, коли їхні стосунки в шлюбі відповідають тому, що вони очікували. Шлюб – це зв'язок між двома людьми з різними характерами [77]. А. Клакстон стверджує, що довгострокові та ідеальні романтичні стосунки вимагають, щоб люди, оцінюючи свого партнера, виходили за межі фізичних характеристик і враховували риси особистості [39]. Різні фактори, такі як соціально-економічний статус, освіта, вік, етнічна приналежність, релігійні переконання, фізична привабливість, коефіцієнт інтелекту та особисті цінності та ставлення, впливають на задоволеність шлюбом і можуть передбачити більш високий рівень задоволеності шлюбом у парах [37].

Таблиця 1.2

Підходи до сутності поняття задоволення шлюбом

Підходи до визначення задоволення шлюбом	Опис
1	2
Священний завіт та створення сім'ї	Деякі пари сприймають шлюб як священний завіт, який веде до створення сім'ї. Вони вважають, що якість їхніх стосунків впливає на стабільність сімейної структури і виживання сім'ї.
Задоволеність шлюбом як міра якості стосунків подружжя	Задоволеність шлюбом також є сексуальним та емоційним задоволенням, а також іншими аспектами подружніх стосунків, такими як адаптація, щастя, цілість та відданість.
Фактори, що впливають на задоволеність шлюбом	Різні фактори, такі як соціально-економічний статус, освіта, вік, етнічна приналежність, релігійні переконання, фізична привабливість та інші, можуть передбачати рівень задоволеності шлюбом у парах.
Задоволеність шлюбом як суб'єктивне сприйняття ефективності сім'ї у	Задоволеність шлюбом є суб'єктивним сприйняттям шлюбними партнерами

Продовження табл. 1.2

1	2
задоволенні індивідуальних потреб через призму соціокультурних норм.	ефективності сім'ї у задоволенні їх індивідуальних потреб з урахуванням соціокультурних норм.

Джерело: складено автором.

Отже, підходи до сутності поняття задоволення шлюбом охоплюють чотири основні концепти: священний завіт та створення сім'ї; задоволеність шлюбом як міра якості стосунків подружжя; фактори, що впливають на задоволеність шлюбом; задоволеність шлюбом як суб'єктивне сприйняття ефективності сім'ї у задоволенні індивідуальних потреб через призму соціокультурних норм.

На рівень задоволення шлюбом також впливає психічний та соматичний стан людини, різні типи сімейних переживань (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Типи сімейних переживань

Типи сімейних переживань	Опис
Глобальна сімейна незадоволеність	Виникає внаслідок різких розбіжностей між очікуваннями особистості та реальними умовами життя в сім'ї. Може викликати відкриті конфлікти, неврози, депресію, алкоголізм та інші проблеми.
Сімейна тривожність	Проявляється у підвищеній тривозі про здоров'я, особливості спілкування та поведінки членів сім'ї, а у відчутті безпорадності та неможливості запобігти несприятливому розвитку подій.
Почуття провини	Людина вважає себе причиною сімейних проблем і сприймає поведінку інших членів сім'ї як осудну, що може призвести до внутрішнього конфлікту.
Надмірне нервово-психічне напруження	Виникає при значних перешкодах у задоволенні потреб сім'ї та відчутті безрезультативності навіть при зусиллях, що можуть поглиблювати внутрішній конфлікт.

Джерело: складено за [8, с. 11-12; 12, с. 104-105].

С. А. Клапішевська зазначає, що існує два підходи до визначення задоволеності шлюбом:

1) сумісність наявного з бажаним, тобто наявного з можливими альтернативами у разі припинення існуючих стосунків

2) ототожнення задоволеності шлюбом із суб'єктивним почуттям задоволення або невдоволення, коли подружжя оцінюють всі аспекти шлюбу [6].

Задоволеність шлюбом також трактується як узагальнена емоція, узагальнене переживання, і зазначається, що це стійке емоційне почуття може проявлятися як в емоціях, так і в різноманітних думках, оцінках і порівняннях. При цьому необхідно виділяти загальну задоволеність шлюбом і задоволеність окремими аспектами шлюбу, яка полягає в окремих оцінках окремих його сторін залежно від вимог, пов'язаних з особистістю партнера та обставинами сімейного життя. На задоволеність шлюбом впливає якість міжособистісних стосунків, при цьому особлива увага приділяється важливості помічати й оцінювати рольову узгодженість і адекватність ролі партнера, тобто рольову конгруентність, тобто те, як успішні партнери сприймають свій шлюб. Більшою мірою на задоволеність шлюбом також впливає специфіка міжособистісного сприйняття партнера, його характеру та особистісних рис, а також сумісність цінностей подружжя. Виявлено, що висока схожість характеристик партнерів позитивно корелює з психологічною задоволеністю подружжя шлюбом. У стабільних шлюбах існує тісний зв'язок між цінностями партнерів. Зі збільшенням тривалості подружнього життя цінності змінюються, не порушуючи розвитку смислів партнерів, відображаючи тим самим ступінь їх особистої задоволеності шлюбом і життям в цілому. Не менш важливими факторами, що впливають на рівень задоволеності подружжя шлюбом, є соціально-економічні та статусні фактори. Результати дослідження свідчать про наявність прямого позитивного зв'язку між задоволеністю шлюбом та рівнем освіти, доходом подружжя, наявністю дітей, позитивною оцінкою власного здоров'я та задоволеністю роботою; і негативні відносини – між задоволеністю шлюбом і зловживанням одним із партнерів алкоголем, почуттям депресії та самотності. Дослідники особливо звертають увагу на те, що успішна адаптація партнерів у суб'єктних стосунках важлива для задоволеності шлюбом, потреби партнерів у саморозкритті, глибокого

взаєморозуміння та прийняття поглядів і поведінки партнера, спільних символів у процесі спілкування [6].

Отже, задоволення від шлюбу має різноманітні підґрунтя та фактори, такі як особисті мотиви, соціально-економічний статус, сприйняття партнерства, адаптація та спілкування. Різноманітність мотивів вступу до шлюбу вказує на складність і різноманітність факторів, які впливають на сімейне життя. Для досягнення стабільного та задоволеного шлюбу необхідно розвивати здорові та взаємовигідні відносини на всіх рівнях, зосереджуючись на спільному сприйнятті символів, відкритості та глибокому взаєморозумінні між партнерами.

1.2. Вплив родинних взаємин на стабільність шлюбу

Рівень задоволення шлюбом необхідно розглядати у призмі впливу родинних взаємин та стабільності шлюбу. Серед багатьох факторів, що сприяють задоволенню шлюбом, є три основні аспекти: те, як шлюб зазвичай просувається протягом життєвого циклу стосунків і, як наслідок, коливання задоволеності; введення в дію рутинної поведінки щодо підтримки відносин; і роль стилів конфлікту як факторів, що сприяють загальному задоволенню шлюбом [74].

Якщо розглядати критерій «задоволеність-незадоволеність А. Фещенко та Т. Можаровська виділили 5 типів шлюбів, характеристика яких представлена у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Типи шлюбів за критерієм «задоволеність-незадоволеність»

Тип шлюбу	Характеристика
1	2
Щасливий	Подружжя відчуває взаємні почуття, виявляє взаєморозуміння, любов і повагу. Здатні мирно вирішувати конфлікти і взаємно поважають одне одного.

Продовження табл. 1.4

1	2
Гармонійний	Подружжя відчуває любов та повагу одне до одного і прагне до спільного розвитку. Вони відкриті для обговорення проблем та шукають компроміси у вирішенні конфліктів.
Проблемний	Сімейна пара, у стосунках якої недостатньо поваги або спостерігається надмірна чутливість одного з подружжя, що призводить до конфліктів і може спричинити розлучення. Відбувається збільшення конфліктів та взаємних непорозумінь.
Кризовий	Подружжя знаходяться в стані кризи, де конфлікти переважають з різних причин, таких як фінансові проблеми, проблеми зі здоров'ям або невдачі у вирішенні особистих проблем.
Розлучений	Шлюб, у процесі юридичного розірвання. Результат невдалих спроб вирішення проблем або непримиренних розбіжностей у цінностях та цілях.

Джерело: складено за [20]

Важливе місце у шлюбних відносинах відіграє питання сумісності. Сумісність між двома людьми вказує на спільність цінностей, поглядів на життя, стосунків і інтересів, що часто сприяє спільному розвитку та збереженню відносин. Існує чотири основні аспекти сумісності в подружжі:

- духовна сумісність – спільні потреби, інтереси, погляди на життя та подібність думок;
- особистісна сумісність – взаємодоповнення темпераменту, характеру та емоційно-вольових властивостей;
- сумісність у сім'ї та домогосподарстві – відповідність уявлень про сімейні функції та рольових очікувань;
- фізіологічна сумісність – задоволення потреб у фізичному контакті [20].

Проблеми несумісності та побут формують виклики для подружнього життя, основні із яких полягають у наступному:

- розбіжності у фінансових рішеннях та управлінні грошима можуть спричиняти конфлікти;
- народження дітей може стати джерелом стресу через зменшення часу та енергії для взаємодії між подружжям;

- нагромаджений стрес з повсякденного життя може викликати конфлікти та неврівноваженість у відносинах;
- зайнятість та нерегулярний графік можуть призвести до відчуття відчуження у стосунках;
- негативне спілкування та недостатнє розуміння можуть ускладнювати вирішення конфліктів;
- непродуктивні звички та поведінка можуть стати джерелом напруги та конфліктів у шлюбі [88].

Загрози та можливості для стабільного шлюбу представлені на рис. 1.4

Рис. 1.3. Сприятливі та несприятливі фактори стабільності шлюбу

Джерело: складено за [8].

З огляду на це довговічність шлюбу залежить від взаємопов'язаної дії і сприятливих і несприятливих факторів. Незадоволення різноманітних потреб викликає фізіологічну, психічну та соціальну напругу та дискомфорт. Щоб зберегти емоційні стосунки, подружжю слід: зберігати спільні спогади, цінувати історію стосунків, якою б короткою вона не здавалася; творчо підходити до своїх років, годин і хвилин спілкування, щоб була змога справді жити сьогоднішнім; сміливіше дивитися в далеке майбутнє, цінувати спільні мрії, формувати спільні надії та плани. Тільки тоді спільне життя з друзями та рідними стане по-справжньому яскравим, цінним і особливим. Інші фактори, які стабілізують сімейні стосунки, включають:

- постійне бажання партнерів зберегти сім'ю;
- бажання та здатність партнерів до скоординованих дій для сім'ї;
- ініціативність кожного у вирішенні сімейних проблем та реальний внесок кожного у сімейні справи;
- розумне поєднання різноманітних особистих цілей і потреб із сімейними справами та потребами;
- прагнення до емоційної єдності та злагодженості у важкі моменти;
- естетична привабливість (зовнішній вигляд, поведінка тощо);
- вміння емоційно підтримати свою другу половинку, тобто поводитися так, щоб створити атмосферу довіри, невимушеності та сердечності [8].

Залежно від розподілу сімейних ролей розрізняють сім'ї:

1) традиційні (патріархальні або матріархальні), в яких один із подружжя є лідером сім'ї, активною стороною в подружніх стосунках і відносинах із суспільством (патріархальна сім'я із головним батьком; матріархальний – мати має найвищий авторитет і вплив);

2) егалітарний (рівноправний), де немає чітко визначених «глав сім'ї» і домінує ситуативний розподіл влади між чоловіком і жінкою з урахуванням їхніх специфічних інтересів і можливостей; Це свідчить про вирівнювання функцій і самостійне становище дітей [12, с. 106].

Особливості ролі та міжособистісних стосунків членів сім'ї, їх взаємодії відображаються на емоційному рівні та відносно стабільному психічному стані (настрої) сім'ї, тобто на її психологічному кліматі, що, у свою чергу, впливає на особистісні стосунки її членів, їх світогляди, самооцінку, саморегуляцію як особистості, на життя сімейної групи в цілому. У цьому плані виділяють сім'ї зі сприятливим і несприятливим психологічним кліматом (рис. 1.4).

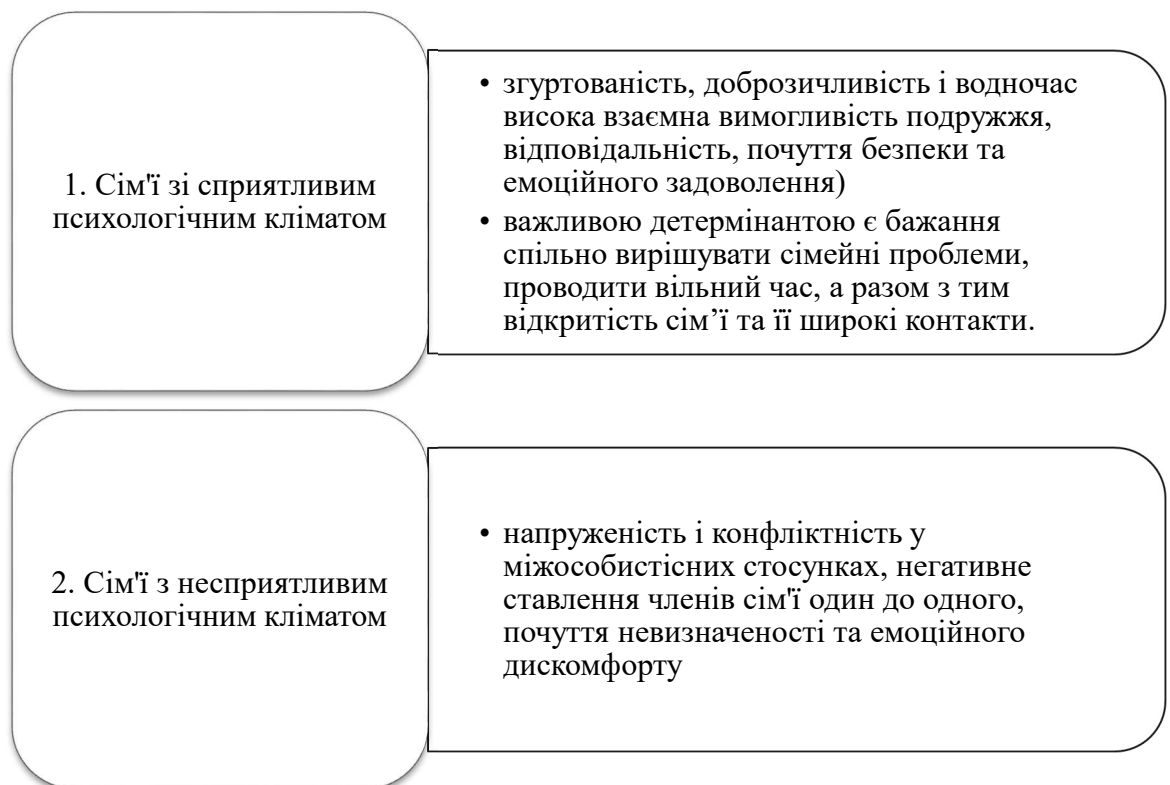

Рис. 1.4. Характеристика сімей із сприятливим та несприятливим психологічним кліматом

Джерело: складено за [8].

Сім'ї зі сприятливим психологічним кліматом характеризуються згуртованістю, доброзичливістю та високою взаємною вимогливістю подружжя. У них є відчуття безпеки та емоційного задоволення. Важливим постає бажання спільно вирішувати сімейні проблеми та проводити час разом.

У сім'ях з несприятливим психологічним кліматом спостерігається напруженість та конфліктність у міжособистісних стосунках, а також негативне ставлення членів сім'ї один до одного. Вони можуть відчувати почуття невизначеності та емоційного дискомфорту.

Р. Карімі, М. Бахтіярі і А. Масджеді Арані, досліджуючи довгострокові шлюби виділили багато компонентів, що впливають на довгострокову стабільність шлюбу. Автори розділили ці фактори на міжособистісні та внутрішньоособистісні або внутрішньодіадичні та позадіадичні фактори [64]. Міжособистісні компоненти стосуються того, як поведінкова взаємодія між членами пари пов'язана зі стабільністю та якістю стосунків, тоді як внутрішньоособистісні компоненти зосереджуються на тому, як різноманітність у психопатології чи особистісних характеристиках пов'язана з функціонуванням стосунків між парами [36].

Загалом 3 виміри життя пари впливають на стабільність шлюбу. По-перше, тривала вразливість – це такі аспекти, як психологічні розлади, які впливають на здатність людей ефективно взаємодіяти в подружніх стосунках. По-друге, стресові події включають такі проблеми, як безробіття в повсякденному житті пари, і по-третє, адаптивні процеси включають манери взаємодії, такі як підходи до вирішення конфліктів, які впливають на здатність пари успішно справлятися зі щоденними стресовими факторами. Внутрішньоособистісні захисні фактори, такі як прихильність і лояльність, особистісні характеристики, здатність довіряти та емпатія, можна розглядати як стійку вразливість. Деякі компоненти, такі як соціальні норми та очікування, відіграють роль стресових подій. Далі багато міжособистісних факторів розглядаються як адаптивні процеси, такі як релігійна згода та підходи до вирішення проблем, прийняття рішень і розподіл ролей [64].

У більшості досліджень підкреслюється роль релігії в тривалому шлюбі. У важкі моменти релігія та духовність є стратегіями подолання, які дають парам відданість, здатність приймати негаразди та відчуття сімейної спільноти та стабільності. Дослідження підкреслюють роль релігії в стабільності шлюбу

та запобіганні розлученням [71; 75; 98]. Релігійна приналежність і відвідуваність сприяють благополуччю подружжя, а також підтримують і сприяють подружнім стосункам. Релігійні пари щасливіші, мають вищу задоволеність життям і шлюбом, а також мають шлюбні межі, які зберігають їх у конфліктних ситуаціях. Крім того, релігія вчить, що шлюб є священним, і є місцем для взаємодії з іншими установами, парами та сім'ями, які підтримують сімейне та подружнє життя [90]. Коли релігійні люди стикаються з труднощами, вони вступають у контакт з Богом або іншою вищою істотою, що дає їм відчуття безпеки та контролю над ситуацією [64].

Відданість визначається як бажання залишатися в шлюбі, навіть коли стикаються з плутаниною та труднощами. Теорія зобов'язань стверджує, що пари з сильною відданістю шлюбу вважають подружні проблеми вирішуваними; оскільки вони вірять, що їхній парний підрозділ може і повинен працювати над вирішенням проблем, вони обирають поведінкові кроки, які покращують подружні стосунки. Отже, ми можемо зробити висновок, що віддані пари розвивають ідентичність пари, яка дає їм відчуття єдності. Виходячи з цього, вони вважають себе парою зі спільним майбутнім і докладають подальших зусиль для збереження своєї ідентичності як пари [64].

Чуйність на позитивні емоції партнера відіграє ключову роль у формуванні стабільних стосунків [81]. Коли партнери відчують автентифікацію позитивних, а не негативних емоцій, можливість прийняття невідповідності між партнерами зростає. У тривалих шлюбах чоловіки більше вдаються до стратегії захисту, ніж дружини, тоді як дружини мають більшу схильність до проявів негативних емоцій, в той же час партнери в щасливому шлюбі більше проявляють позитивні емоції, ніж у нещасливому шлюбі. Таким чином, можемо зробити висновок, що позитивна емоційна взаємодія між партнерами в парі веде до щасливого шлюбу, і що щастя в шлюбі є захисним фактором стабільності шлюбу [64].

Сексуальне задоволення є необхідним для стабільності шлюбу та корелюється із загальним щастям, психічним здоров'ям та успішною

соціальною комунікацією. Хороше взаєморозуміння є ключовим елементом сексуальних стосунків пари і що сексуальне задоволення виникає у щасливих пар. Існують різні способи, за допомогою яких партнери в парі можуть виявляти прихильність одне до одного, але здорові сексуальні стосунки вважаються головним показником сімейного благополуччя та основним способом, за допомогою якого пари можуть проявляти турботу та любов одне до одного. Таким чином, його можна розглядати як потужний символ стосунків пари. Сексуальні стосунки є ареною, на якій партнери в парі діляться любов'ю, інтимністю та глибокими почуттями, створюючи відчуття єдності та інтимної приналежності, що призводить до зменшення індивідуальних кордонів і зміцнення кордонів пари. Отже, сексуальні стосунки важливі, але якість спілкування є головним [64].

Конфлікт, який стосується розбіжностей або несумісності між партнерами в парі, неминучий; однак переживання високого рівня стресу під час конфлікту може бути руйнівним для задоволеності та стабільності шлюбу [47]. Залежно від стилю прихильності партнери в парі можуть вирішувати конфлікт (конструктивне залучення), посилювати конфлікт (деструктивне залучення) або уникати конфлікту (уникнення конфлікту) [93]. З цих стратегій управління конфліктами конструктивна взаємодія вважається захисним фактором у довгострокових відносинах. Конструктивна взаємодія передбачає позитивні підходи до вирішення проблем, які включають взаємні переговори та бесіду, співпрацю з партнером, а також добровільну прихильність відкритості, підтримку подружжя та відповідальність [47]. Крім того, зв'язок надійної прив'язаності між партнерами в парі може створити відчуття підтримки та доступності, що може породити відчуття турботи та співпереживання в моменти, коли це необхідно [89].

Щасливі пари схильні сприймати такі обмеження, як спільне майно, друзі та діти, як джерело радості та доказ інвестування. Коли партнери в ролі батьків співпрацюють як команда, щоб піклуватися про своїх дітей, це призводить до більшої оцінки партнера та відчуття турботи у стосунках [69];

Отже, виховання дітей створює почуття відповідальності, командної роботи, єдності та ефективності між партнерами, що може сприяти стабільному шлюбу.

Отже, успішні подружні стосунки ґрунтуються на різноманітних аспектах, включаючи емоційну підтримку, взаєморозуміння, конструктивне вирішення конфліктів та спільну відповідальність за виховання дітей.

1.3. Соціально психологічні чинники задоволеності шлюбом в парі

Риси особистості є одними з факторів, що впливають на задоволеність шлюбом. Б. Карні та Т. Бредбері дійшли висновку, що особистість прогнозує задоволеність життям [66]. Враховуючи, що люди вступають у шлюб з різними рисами особистості, можна сказати, що подружні стосунки – це зв'язок між двома різними особистостями [53]. З іншого боку, люди схильні нав'язувати партнеру свої поведінкові та продуктивні характеристики; отже, їхня особистість може стати фактором стресу в їхніх подружніх стосунках [87]. Протягом багатьох років для дослідників було складно визначити особистість, тому давали різні визначення цього поняття. Хоча існує багато різних рис особистості, сьогодні більшість дослідників погоджуються, що п'ятифакторна модель може правильно описати різні аспекти особистості [62]. Згідно з цією моделлю, особистість має п'ять вимірів: нейротизм, екстраверсія, відкритість, приємність і сумлінність [52]. Невротизм відноситься до схильності людини відчувати такі почуття, як тривога, ворожість, імпульсивність, депресія і низька самооцінка. Екстраверти частіше бувають позитивними, наполегливими та товариськими. Відкритість пов'язана з такими характеристиками, як допитливість, любов до мистецтва та мудрість. Привітність пов'язана з такими характеристиками, як доброта, щедрість, емпатія та альтруїзм. Сумлінні люди, як правило, заслуговують на довіру та самодисципліновані, і демонструють націленість на досягнення. Люди з

різними рисами особистості можуть по-різному ставитися до різних аспектів задоволеності шлюбом [30].

На задоволеність стосунками в першу чергу впливатиме характер людей. Як правило, хороші стосунки пов'язані з вищим рівнем очікувань і задоволеності стосунками, довшою тривалістю стосунків і меншою ймовірністю розриву. Серед «великої п'ятірки» особистісних рис емоційна стабільність часто пов'язана з позитивними очікуваннями стосунків. Низький рівень емоційної стабільності (високий невротизм) збільшує нестабільність стосунків і ймовірність розриву. За винятком емоційної стабільності, приємність має найстабільніший і найсильніший ефект. Екстраверсія та сумлінність також впливають на адаптацію, запобігання конфліктам та майбутні рівні задоволеності шлюбом. Що стосується відкритості, то вона виявляє найслабший і найбільш суперечливий ефект. Як можна побачити, хороші стосунки часто асоціюються з високим рівнем емоційної стабільності, приємності, екстраверсії та сумлінності [100].

Особистість пов'язана не лише з формуванням задоволеності індивіда, але й з сприйманою якістю стосунків його або її партнера; це називається ефектом партнера. Особистість партнера впливає на оцінку людиною якості стосунків через щоденну взаємодію, емоційний обмін та вирішення конфліктів. Мета-аналіз 3838 суб'єктів із 19 зразків показав, що серед великої п'ятірки особистісних рис емоційна стабільність людини має найвищий рівень прогнозування задоволеності партнера стосунками. Емоційна стабільність супроводжується приємністю, сумлінністю та екстраверсією. Однак результати можуть відрізнятися залежно від вікової категорії. Наприклад, у молодших парах відкритість і приємність людини можуть безпосередньо впливати на задоволеність партнера стосунками, а емоційна стабільність може підвищити відчуття безпеки партнера [100].

Особистість людини може внести важливий внесок у її здатність підтримувати успішні стосунки, частково залежно від рис і толерантності їхніх партнерів. Бути інтровертом або екстравертом, відкритим до нового або

стійким, або взагалі невротичним або сумлінним, визначає, якою людиною та яким партнером може бути людина, хоча вплив однієї риси на результати життя людини може сильно відрізняються, і багато людей знаходять способи задовольнити емоційні потреби партнера. Особистість може впливати на здатність людини знаходити щастя у стосунках, але вона ніколи не є єдиним фактором і не повинна бути перешкодою. Стиль прихильності, наприклад, може мати значний вплив на успіх стосунків. Люди з «невпевненим» стилем прив'язаності, рисою, яка зазвичай розвивається в дитинстві, можуть сильно хвилюватися про безпеку своїх дорослих стосунків або взагалі уникати зобов'язань. Але усвідомлення своєї схильності чинити опір або напружуватися щодо пошуку кохання, а також готовність говорити про це з партнерами можуть допомогти людям впоратися зі своїми проблемами та знайти шлях до здорових довгострокових стосунків [80].

Встановлення стосунків із особою із високою рисою нарцисизму часто призводить до незадовільних стосунків, навіть якщо потрібен час, щоб виявити недоліки в їх основі. Нарцис жадібно шукає захоплення, перш за все, з боку романтичних партнерів, тому, коли вони вперше зустрічають потенційного партнера, вони можуть бути дуже чарівними та харизматичними, і приголомшити когось увагою, просуваючи стосунки вперед набагато швидше, ніж інші. Їх завзяття може бути привабливим, але фундаментальна відсутність емпатії може залишити їх незацікавленими в глибших думках і почуттях партнера в довгостроковій перспективі. Люди, у яких насправді є нарцисичний розлад особистості, практично нездатні закохатися або створити справедливі стосунки. Натомість такі люди, ймовірно, намагатимуться встановити суворі правила та ізолювати романтичного партнера від своїх друзів і сім'ї, серед іншого тривожної поведінки. Людям, які живуть з розладами особистості, важко контролювати стосунки, особливо часті дрібні конфлікти, характерні для більшості романтичних партнерств. Побоюючись бути покинутими або не бажаючи поступатися, вони можуть чіплятися за партнерів або відштовхувати їх, коли

відчувають, що їхній зв'язок під загрозою. Робота над досягненням здорової, надійної прихильності з партнером і довіра до його підтримки може допомогти зробити стосунки ефективними [80].

Індивідуальний рівень колективізму (незалежно від культури походження) був позитивно пов'язаний із самооцінкою задоволеності шлюбом, надаючи докази колективістських цінностей як сприятливих для задовільного шлюбу. Обидві ситуації – коли хтось сприймає свою культуру як колективістську або сприймає себе як колективістську людину – можуть бути пов'язані із задоволеністю шлюбом. Фактично, задоволеність жінок розподілом домашніх завдань разом із їхнім внеском у завдання підвищення статусу було показано предиктором їхньої задоволеності шлюбом. Релігійність пов'язана з поглядами, цінностями та установками, які, якщо вони поділяються подружжям, можуть зміцнити подружній союз і сприяти задоволенню шлюбом [43].

Спільні цінності та інтересів відіграють вирішальну роль у задоволенні шлюбом. Коли обидва партнери згодні з основними переконаннями та прагненнями, їхні стосунки є задовільними за рахунок таких факторів:

- єдність і мета. спільні цінності забезпечують єдність і відчуття мети. Пари, які поділяють схожі переконання та цілі, краще готові долати життєві труднощі разом. Будь то довіра, повага, спілкування, відданість чи співчуття, ці спільні цінності створюють міцну основу для успішного та повноцінного шлюбу;

- подолання викликів. Коли партнери мають спільні цінності, вони можуть подолати труднощі сімейного життя. Спільна точка зору допомагає подружжю знаходити рішення, йти на компроміс і підтримувати один одного у важкі часи;

- спілкування та розуміння. Спільні цінності сприяють ефективній комунікації. Пари, які цінують однакові речі, можуть висловлюватися відкритіше та краще розуміти одне одного. Це призводить до меншої кількості непорозумінь і конфліктів;

– спільне зростання та відчуття щастя. Культивування спільних цінностей сприяє любові, розумінню, зростанню та щастю. Коли партнери збігаються у своїх переконаннях, вони можуть рости разом, відзначати досягнення та знаходити радість у спільному досвіді [96].

Шлюб, заснований на спільних інтересах і взаємному потягу, можна вважати скоріше спільнотою, яка не виключає активних любовних відносин. Двоє людей можуть не проводити весь час разом, але діяти в повній гармонії. При цьому необов'язково, щоб вони вели однакову господарську діяльність. Двоє людей знаходять задоволення в спільних інтересах і поважають незалежні інтереси один одного. Такі відносини між партнерами, навіть якщо вони почалися без особливої пристрасті, часто закінчуються шлюбом, зберігаючи велику любов і взаємну відданість протягом усього життя. Подружня спільність характерна не тільки для літніх людей. Багато молоді пари спочатку довго зустрічаються, довго випробовують один одного, а іноді навіть деякий час живуть разом і, переконавшись, що їхні стосунки є основою для створення сім'ї, одружуються. У майбутньому спільному житті для них важливіші соціальні відносини, ніж романтичні почуття. Вони мають міцну основу взаємних почуттів, заснованих на тонкому розумінні один одного, що є запорукою хороших сімейних стосунків у майбутньому [17].

Таким чином, спільні цінності створюють міцний зв'язок у шлюбі, дозволяючи парам будувати тривалі та повноцінні стосунки. Пам'ятайте, що цінності кожної пари унікальні, тому важливо відверто спілкуватися та досліджувати, що найважливіше для вас обох.

Успішні та задовільні стосунки в парі часто ґрунтуються на поєднанні відповідних особистісних рис, сприятливому взаємодії партнерів та наявності спільних цінностей та інтересів.

Висновки до розділу 1

У першому розділі досліджено теоретичні аспекти проблематики задоволеності шлюбом у психологічній науці, що дозволяє зробити такі висновки:

1) Основні мотиви вступу до шлюбу можна умовно розділити на біологічні, економічні, соціально-культурні та духовні. Задоволеність шлюбом можна трактувати як сумісність наявного з бажаним, або як загальне переживання, яке може проявлятися як в емоціях, так і в думках, оцінках і порівняннях. Різні фактори, такі як соціально-економічний статус, освіта, вік, етнічна приналежність, релігійні переконання, фізична привабливість та інші, можуть передбачати рівень задоволеності шлюбом у парах. Успішна адаптація партнерів у суб'єктних стосунках є великим фактором для задоволеності шлюбом. Ключовою роллю постає спільне сприйняття символів у процесі спілкування, а також відкритість, глибоке взаєморозуміння та прийняття поглядів і поведінки партнера.

2) Стабільність подружніх стосунків залежать від різноманітних факторів, які включають міжособистісні та внутрішньоособистісні компоненти. У сім'ях зі сприятливим кліматом спостерігається згуртованість, доброзичливість та взаємна вимогливість, що створює відчуття безпеки та емоційного задоволення. У сім'ях із несприятливим кліматом присутня напруженість та негативне ставлення, що може викликати емоційний дискомфорт. Поведінкова взаємодія та особистісні характеристики впливають на стабільність подружніх стосунків. Релігія може виступати як стратегія подолання труднощів, а відданість і спільне вирішення проблем важливі для збереження ідентичності пари. Якість спілкування та позитивна емоційна взаємодія сприяють щасливим шлюбом. Конструктивне вирішення конфліктів і підтримка одне одного є ключовими для стабільності відносин. Спільна відповідальність за виховання дітей може зміцнювати стосунки та сприяти почуттю єдності та взаємопідтримки між партнерами.

3) Емоційна стабільність, приємність, екстраверсія та сумлінність є ключовими аспектами особистості, які сприяють задоволенню стосунками та тривалості парних відносин. На відміну від цього, низький рівень емоційної стабільності може призвести до нестабільності стосунків та підвищеної ймовірності розриву. Особистість партнера також впливає на сприйняття

якості стосунків. Емоційна стабільність партнера має найвищий прогноз задоволеності стосунками. Спільні цінності та інтереси відіграють важливу роль у забезпеченні задоволення від шлюбу. Вони створюють єдність, допомагають подолати виклики сімейного життя, сприяють ефективній комунікації та спільному зростанню. Культивування спільних цінностей сприяє розумінню, зв'язку та щасливому спільному життю.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ШЛЮБОМ

2.1. Огляд наукових підходів до дослідження задоволеності шлюбом

У кінці двадцятого століття дослідження того, як шлюби залишаються стабільними або змінюються з часом, були відносно молодими, а методи вирішення змін ще розроблялися. У наступні десятиліття спостерігався вибух досліджень і розквіт нових методів проведення цих досліджень. Крім того, оскільки основна частина досліджень шлюбу продовжує зосереджуватися на різностатевих парах (незважаючи на легалізацію одностатевих шлюбів у середині десятиліття у західних країнах), огляди все ще зосереджені насамперед на дослідженнях різностатевих пар. Проте навіть у межах цих обмежень неможливо віддати належне широті та глибині сучасних досліджень детермінант якості та стабільності шлюбу [50; 76; 83; 84].

Наразі питанню дослідження задоволеності шлюбом присвячено багато праць. Так, досліджуючи аспекти задоволеності та стабільності шлюбу в 2010-х роках, Б. Карні та Т. Бредбері (2020) зазначають, що хоча одруження більше не є обов'язковою вимогою для соціального схвалення, більшість людей одружуються протягом свого життя, і пари з різного соціально-економічного спектру бажають, щоб їхні шлюби були щасливими та тривалими. У даному дослідженні оцінено детермінанти задоволеності та стабільності шлюбу за останнє десятиліття, і робиться висновок, що наукові дослідження за останні десять років підірвали три припущення, які раніше вважалися загальноприйнятими. По-перше, дослідження з використанням таких методів, як аналіз латентного класового зростання, показав, що для більшості пар задоволеність шлюбом не знижується з часом, а фактично залишається відносно стабільною протягом тривалого періоду часу. По-друге, всупереч передбаченням поведінкових моделей шлюбу, негативне спілкування між подружжям може бути важко змінити, воно не обов'язково призводить до

більш задоволених стосунків, коли воно змінюється, і не завжди передвіщає дистрес. По-третє, процеси взаємодії, які є надійно адаптивними для пар середнього класу та заможніших, можуть по-іншому діяти в парах з низьким рівнем доходу, що свідчить про те, що впливові моделі шлюбу можуть не поширюватися на пари, які живуть у різних середовищах. Таким чином, накопичені дослідження за останні десять років вказують на те, що завдання розуміння та сприяння задоволенню та стабільності шлюбу є складнішими, ніж вчені уявляли на початку десятиліття [65].

За останнє десятиліття накопичилася значна кількість досліджень, які свідчать, що акцент на середньому рівні задоволеності шлюбом приховує цікаві з теоретичної точки зору відмінності між окремими людьми. Навіть більш складні підходи до розгляду багатохвильових поздовжніх даних про шлюб (наприклад, моделювання кривої зростання у дослідженні Т. Е. Дункан [45]) оцінюють середні параметри зміни (тобто перехоплення та нахили задоволеності шлюбом у часі), а потім використовують інші предиктори для врахування мінливості навколо цих середніх параметрів. Навпаки, альтернативні підходи до аналізу лонгітюдних даних розглядають саму мінливість як щось, що варто детально описати. У той час як такі процедури, як моделювання кривої росту, орієнтовані на змінні, а новіші підходи орієнтовані на людину, прагнучи ідентифікувати окремі групи або кластери людей, які більше схожі одна на одну, ніж на членів інших груп [61]. І застосування додаткових методів у таких дослідженнях дозволяють дослідникам вийти за межі характеристики середніх траєкторій до опису різних типів траєкторій, більш-менш поширених у вибірці чи сукупності. Коли ці підходи вперше були застосовані до лонгітюдних даних про шлюб, наявна література підтвердила прогноз про існування різних рівнів задоволеності у довготривалих шлюбах [65].

Так, аналіз 20-річних даних про пари в дослідженні «Подружнтя нестабільність протягом життя» дійсно виявив п'ять різних класів змін у задоволеності шлюбом, але 67,6% вибірки було згруповано у два основних

класи, що характеризуються незначними змінами у рівні задоволеності шлюбом протягом усього періоду дослідження [28]. Дослідження 2010 року, яке вивчало чотирирічні дані щодо молодят, також виявило п'ять різних класів траєкторій задоволеності шлюбом [70]. У цьому дослідженні понад 80% вибірки були згруповані в класи, які зазнали незначних або мінімальних змін у задоволенні з часом. В обох дослідженнях середньою траєкторією був знайомий високий початок із наступним поступовим зниженням, але це середнє значення виявилось результатом невеликої меншості пар, які починали з низького рівня задоволеності, а потім швидко знижувалися. Коли методи ідентифікації стали доступними, було виявлено, що інші набори даних також містять великі групи пар, які зазнали незначних змін у задоволенні шлюбом з часом. У проекті Early Years of Marriage понад 50% дружин і понад 90% чоловіків зазнали незначного або мінімального зниження свого подружнього щастя протягом перших 16 років шлюбу [33]. В одному дослідженні німецьких батьків, які спостерігали протягом чотирьох років, висока адаптація до шлюбу зі схилами, які не відрізнялися суттєво від нуля, характеризувала 90% пар [51]. Додаткові дослідження молодят показали, що від 60% до 85% подружжя зазнали незначного або мінімального зниження задоволеності шлюбом протягом інтервалів від 2,5 до 4 років [70; 72].

На той час, коли К. М. Проуль, А. Е. Ермер, Дж. Б. Кантер проаналізували літературу стосовно дослідження задоволеності шлюбом, 14 досліджень застосовували аналогічні процедури до лонгітюдних даних про задоволеність шлюбом. Враховуючи різноманітні вибірки, тривалість дослідження та операціоналізацію задоволеності шлюбом, різні дослідження прийшли до різних способів класифікації траєкторій задоволеності шлюбом [83]. Тим не менш, усі дослідження підірвали ідею про те, що час, проведений у шлюбі, призводить до зниження задоволеності шлюбом. У ході досліджень пари, які відчували значне зниження, як правило, були парами, які переживали стресові життєві зміни (наприклад, молоді батьки), і парами, які спочатку повідомляли про нижчу задоволеність. Проте домінуючою моделлю в

дослідженнях була стабільність, причому найбільшу стабільність відчували пари, які повідомляли про найвище початкове задоволення. Іншими словами, середня тенденція задоволеності шлюбом підтверджує оманливу думку про те, як більшість подружжя відчувають свій шлюб менш задоволеним із часом. Натомість більшість пар, які почали свій шлюб щасливим, залишаються щасливими протягом тривалого часу [65].

Колектив авторів під керівництвом М. Домбровської у 2020 році дослідив глобальні предиктори, пов'язані із задоволеністю шлюбом, на основі даних, отриманих із 33 країн. У результаті дослідження виявлено, що лише невелика частка дисперсії пов'язана з країнами, тоді як понад 90% варіабельності задоволеності шлюбом знаходилося на рівні окремих осіб. Отримані результати показали, що кілька змінних (наприклад, вік, релігійність, економічний статус, освіта, колективізм і стать) були пов'язані із задоволеністю шлюбом у глобальній вибірці. Цей широкомасштабний аналіз підтверджує більшість раніше опублікованих доказів, що свідчить про їх глобальну стійкість. Зокрема, у проаналізованих даних була відображена роль економічного статусу, релігійності, освіти, віку та статі, і це виявилось глобальними предикторами задоволеності шлюбом. Цікаво, що отримані результати показали, що кількість дітей не була значущим предиктором задоволеності шлюбом, і напрямок цього зв'язку був позитивним, що не підтверджує попередні висновки в західних суспільствах [44; 68]. У аналітичній перспективі, включаючи 148 точок даних, Дж. Твенг, В. Кемпбел та С. Фостер [97] виявили негативну кореляцію між цими двома факторами, тому кількість дітей не слід вважати глобальним визначальним фактором задоволеності шлюбом, оскільки включення до дослідження більшої кількості незахідних суб'єктів протидіяло цій гіпотезі, враховуючи різні сімейні норми. Крім того, зв'язок між кількістю дітей і задоволеністю шлюбом може бути більш складним, тобто пом'якшуватися іншими змінними. При цьому секс виявився значущим предиктором задоволеності шлюбом [44].

Незважаючи на культурні відмінності, жінки все ще відповідають за переважну більшість домашніх завдань, що може бути тягарем і впливати на якість життя та стосунки [57]. Підвищення статусу жінок було показано предиктором їхньої задоволеності шлюбом [92]. Проте нещодавній мета-аналіз, проведений Дж. Джексоном і його колегами [59], показує, що виявлені відмінності могли бути результатом включення певних зразків в аналізи, а саме 226 незалежних опитувань переважно білих американців середнього класу. Це показує, наскільки складним може бути зв'язок між задоволеністю шлюбом і статтю.

Іншим важливим предиктором є релігійність. Є багато факторів, які можуть сприяти цьому ефекту. Релігійність пов'язана з поглядами, цінностями та установками, які, якщо їх поділити, можуть зміцнити подружній союз і сформуванню задоволення союзом [82]. Подальші дослідження надають докази того, що молитва за свого партнера та релігійне спілкування передбачають вищий рівень задоволеності шлюбом [42; 49] або зниження невірності [48]. Однак це може бути пов'язано з проблемами сексуальної адаптації [79]. Найслабшим, але все ж значущим предиктором задоволеності шлюбом була освіта. Інші дослідження показали, що не тільки загальний рівень освіти, але й неоднорідність між партнерами може впливати на якість шлюбу, і що задоволення в парах, де чоловік освіченіший, ніж його дружина, може відрізнитися від тих, де дружина має перевагу над чоловіком [58].

Описані предиктори задоволеності шлюбом можуть взаємодіяти з іншими змінними. Відповідно до висновків М. Домбровської контекст рівня загального благополуччя виявився неважливим для задоволеності шлюбом. Аналіз не виявив ознак тенденції, запропонованої в гіпотезі, що задоволеність шлюбом зростатиме зі зростанням ВВП. Загалом отриманий результат свідчить про те, що економічний розвиток, швидше за все, не пов'язаний із задоволеністю шлюбом. Тут можна зробити важливий висновок, що для уявної задоволеності шлюбом «багатство» країни, в якій людина живе, її

прогрес і економічний розвиток не перетворюються безпосередньо на рівень повсякденного життя [44].

Згідно з Джейн Р. Розен-Грендон визначено важливість дошлюбного періоду для стосунків [86]. Незважаючи на зростаючий інтерес до задоволеності повторним шлюбом, з емпіричних досліджень на цю тему можна зробити небагато чітких висновків. Таким чином, зосередження уваги на кількості шлюбів, укладених особою, здається перспективною відправною точкою для майбутніх досліджень задоволеності шлюбом. Однією з успішних спроб було дослідження, проведене Х. Оратінкалом і А. Ванстінвегеном [78], яке довело значну різницю в задоволеності шлюбом між одруженими вперше та одруженими повторно. Це може бути корисним для програм підтримки для пар, щоб допомогти їм у цьому процесі. Рівень задоволеності шлюбом, імовірно, підвищиться в результаті пропонованих послуг підтримки. Подальші дослідження в цій галузі були б корисними через зростання кількості розлучень [41].

М. Миколайчук та Н. Корецька, досліджуючи українські сімейні пари, виявили, що задоволеність шлюбом респондентів коливалася від середнього до високого. Відносини характеризуються злиттям, вірністю, прагненням до близькості в майбутньому, а також гнучкістю системи правил. Було встановлено, що існує пряма значуща кореляція між суб'єктивним благополуччям пари та рівнем емоційного інтелекту. Люди, які краще сприймають, ідентифікують і оцінюють емоції, а також ті, хто вміє розпізнавати емоції, що сприяє більш ефективному виконанню різних видів діяльності, мають вищий рівень задоволеності шлюбом. Рівень задоволеності шлюбом значно вищий у людей із середнім рівнем емоційного інтелекту (EI), але не відрізняється у людей з низьким і високим рівнем EI. Тож дослідники підсумували, що показники емоційного інтелекту є корелятами задоволеності шлюбом. Вищі показники задоволеності характерні для людей, які в середньому оцінюють власні уявлення про здатність розуміти та керувати емоціями, як своїми, так і іншими. Дослідниками доведено, що, впливаючи на

розвиток параметрів емоційного інтелекту молодих членів сім'ї, можна вплинути на більш реалістичні очікування щодо стосунків подружжя та підвищити рівень задоволеності шлюбом, що є важливим прогностичним фактором виживання сім'ї [10].

А. Баратинська та Л. Пось продемонстрували емпіричне дослідження взаємозв'язку ступеня задоволеності шлюбом із рівнем адаптивної поведінки особи, в ході якого було виявлено статистично значущі зв'язки між показниками: самоприйняття, емоційним комфортом, інтернальністю, адаптивністю особистості та ступенем задоволеності подружніми стосунками [1].

Отже, задоволеність шлюбом є складним явищем, що залежить від різноманітних факторів. Незважаючи на загальне припущення про зниження задоволеності з часом, деякі дослідження показують, що багато пар залишаються задоволеними протягом тривалого періоду. Фактори, що впливають на цю задоволеність, включають економічний статус, освіту, релігійність та гендерні ролі. Деякі з них, такі як спільні цінності і релігійні переконання, можуть підтримувати стабільність та гармонію у відносинах. Однак існують і інші фактори, такі як рівень конфліктів або незбалансованість в розподілі обов'язків, які можуть впливати на задоволеність шлюбом. Загальний висновок полягає в тому, що розуміння цих факторів і розвиток вмінь керувати емоціями та адаптуватися до змін є ключем до стабільності і задоволеності в подружжі.

2.2. Організація та методи емпіричного дослідження задоволеності шлюбом

Організація дослідження передбачає виконання трьох послідовних етапів (рис. 2.1).

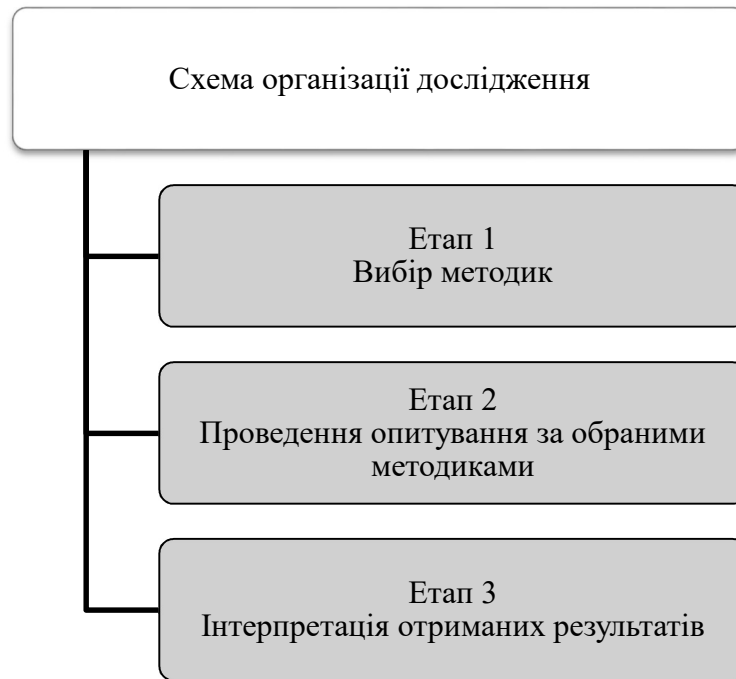

Рис. 2.1. Схема організації дослідження

Джерело: складено автором

На першому етапі необхідно вибрати методики, що будуть використовуватися в дослідженні. Далі, на другому етапі проводиться опитування обраними методиками серед 30 сімейних пар, що складає вибірку з 60 осіб. Нарешті, третій етап включає інтерпретацію отриманих результатів, що дозволяє зрозуміти та проаналізувати взаємозв'язки та закономірності у задоволеності шлюбом у досліджуваних парах. Кожен з цих етапів має ключове значення для успішного вивчення даної проблеми та отримання достовірних результатів.

Для проведення емпіричного дослідження обрано 4 методики:

1) Опитувальник Томаса-Кілманна: типи поведінки у конфлікті (The Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument, ТКІ) – один із найпоширеніших способів діагностики поведінки особистості в конфліктній ситуації (конфлікт інтересів). Автори цього тесту вважають, що людина не повинна уникати конфлікту або вирішувати його будь-якою ціною, але повинна вміти ефективно управляти конфліктом і запропонувати двовимірну модель управління конфліктом, в якій одним з вимірів є індивідуальна поведінка,

заснована на почуттях. по відношенню до оточуючих, турбота про їхні інтереси, а друга – поведінка, яка не враховує чужі цілі, а дбає лише про власні інтереси (додаток А). Інструмент Томаса-Кілманна пропонує 5 методів виходу із конфліктів (Табл. 2.1): конкуренція, уникнення, адаптація, співпраця та компроміс [27]. .

Таблиця 2.1

Методи виходу із конфліктів Томаса-Кілманна

Спосіб виходу з конфлікту	Опис	Приклади використання
1	2	3
Уникнення	Повне уникнення конфлікту, спостереження за ситуацією та уникнення прямого втручання. Цей підхід може бути пасивним, але іноді необхідним для уникнення токсичних ситуацій.	Уникнення конфлікту може бути корисним, коли потрібен час для обмірковування ситуації та розгляду альтернативних шляхів дії.
Адаптація	Погодження з опонентом і поступлення своєї позиції. Цей метод дозволяє визнати конфлікт та припинити напругу.	Коли справа стосується менш важливих питань, можна погодитися з противником, не втрачаючи свою основну позицію.
Змагання	Висока самовпевненість і низька схильність до компромісів. Визначається як дискусійна або аргументована позиція, де кожна сторона вважає свій шлях єдиним правильним.	Прикладом є, коли одна сторона дуже впевнена у своїй правоті та готова вести дискусію, щоб захистити свою позицію.
Співпраця	Урахування аргументів опонента та пошук шляхів досягнення згоди. Цей підхід може принести творчість та величезні можливості.	У ситуаціях, коли обидві сторони мають важливі позиції та немає явного переможця, співпраця може бути ефективним способом вирішення конфлікту.
Компроміс	Баланс між наполегливістю та співпрацею, з урахуванням вимог обох сторін. Це тимчасове рішення, яке може бути кращим варіантом, ніж альтернативні рішення.	Коли обидві сторони готові пожертвувати деякими своїми вимогами для досягнення загальної згоди.

Джерело: складено за [4]

Розглянемо ці варіанти поведінки в конфліктних ситуаціях детальніше:

а) спосіб перший: уникнення. На межі між низькою напористістю і низькою компромісністю знаходиться режим «уникнення». Це передбачає

повне уникнення конфлікту. Людина спостерігає за органічним розвитком ситуації і намагається уникнути прямого втручання. Це типовий пасивний підхід, який ми бачимо в нашому повсякденному житті частіше, ніж будь-коли раніше. Багато людей намагаються уникнути конфлікту, який, безумовно, має право на існування, але він також може бути дуже токсичним способом вирішення проблем. Іноді корисно уникати ситуацій. Люди підсвідомо проводять аналіз перспектив, втрат і вигод та визначають, чи варті потенційні втрати від участі в дискусії чи конфлікті потенційних переваг;

б) другий спосіб: адаптація – також на межі низької довіри, але з більшим ступенем компромісу, це адаптивний варіант. За цим методом індивід погоджується з опонентом/іншою стороною і поступається своєю позицією. На відміну від уникнення, цей метод визнає конфлікт і припиняє будь-яку напругу;

в) третій спосіб: змагання. У цьому контексті важливо встановити, що класичним способом конкуренції є змагальний спосіб, який визначається як висока самовпевненість і низька схильність до компромісів. Такий підхід відображає дискусійну або аргументовану позицію, в якій кожна сторона представляє свій шлях як єдино правильний. Цей режим підходить для термінових випадків або ситуацій, коли важливо захистити свій авторитет або встановити наявність у людини рації. Однак слід пам'ятати, що надмірне використання такого підходу може мати негативні наслідки. Висока конкурентоспроможність може призвести до втрати довіри та можливості майбутньої співпраці. Неправильне використання цієї стратегії також може призвести до шкоди репутації та негативної реакції з боку інших. Важливо переконатися, що аргументи є сильними та обґрунтованими;

г) четвертий спосіб: кооперація. У контексті стратегії співпраці слід враховувати, що такий підхід дозволяє враховувати аргументи опонента та шукати шляхи досягнення згоди. Хоча це трудомісткий процес, він може бути дуже ефективним у вирішенні проблем, коли обидві сторони займають важливі позиції та немає явного переможця в конфлікті. Співпраця може

принести творчість і величезні можливості. Силу колективного мислення важко переоцінити. Однак важливо пам'ятати, що всі сторони повинні бути наполегливими, інакше одна зі сторін може просто погодитися, не зробивши конструктивного внеску. Важливо підтримувати баланс між напористістю та співпрацею, оскільки домінування у співпраці може вплинути на її ефективність. Сторони конфлікту також повинні подумати, чи є сенс працювати з кимось, кому не довіряють, оскільки це може вплинути на результат;

д) п'ятий спосіб: компроміс. Компромісом, який є центральним у моделі Томаса-Кілмана, є баланс між наполегливістю та співпрацею. Це шанс відмовитися від деяких своїх вимог заради досягнення загальної згоди. Це тимчасове рішення, яке, хоча не завжди є задовільним, часто є кращим варіантом, ніж альтернативні рішення. Компроміс може бути безпечним вибором у багатьох ситуаціях, особливо коли немає відчуття терміновості. Це рівне рішення, хоча в короткостроковій перспективі це може призвести до додаткового конфлікту в довгостроковій перспективі. Іноді це найкращий вибір, коли важко знайти ідеальне рішення [4; 29].

2) Діагностика емпатії (модифікований опитувальник А. Меграбяна і Н. Епштейна). Анкета складається з 25 закритих оцінок – як прямих, так і зворотних. Випробуваний повинен оцінити ступінь своєї згоди/незгоди з кожним із них. Шкала відповідей (від «повністю згоден» до «зовсім не згоден») дозволяє висловити відтінки ставлення до кожної ситуації спілкування. Порівняно з оригінальною версією анкети дещо змінено шкалу відповідей і розроблено таблиці для переведення «сирих» балів у стандартні оцінки (Додаток Б) [21].

Загальна оцінка підраховується шляхом підсумовування балів. Ступінь вираженості здібності особистості до емоційного відгуку на переживання інших людей (емпатії) визначається за таблицею перерахунку «сирих» балів у стандартні оцінки шкали стенив із наступною інтерпретацією результатів (Табл. 2.2).

Інтерпретація результатів з опитуванням за методикою діагностики
емпатії

Рівень	Діапазон балів	Опис
Дуже високий	82-90	Високий рівень навичок виходу з конфліктів. Особа ефективно використовує різні стратегії для досягнення гармонії та розв'язання проблем.
Високий	63-81	Особа має достатній рівень навичок виходу з конфліктів. Вона здатна використовувати різні стратегії для досягнення згоди та уникнення напружених ситуацій.
Нормальний	37-62	Середній рівень навичок виходу з конфліктів. Особа може використовувати деякі стратегії, але може мати проблеми у розв'язанні складних ситуацій.
Низький	12-36	Низький рівень навичок виходу з конфліктів. Особа може мати труднощі у виявленні компромісів та співпраці з іншими.
Дуже низький	11 та менше	Дуже низький рівень навичок виходу з конфліктів. Особа може виявляти агресивну або пасивну поведінку у конфліктних ситуаціях та має значні труднощі у спілкуванні з іншими.

Джерело: складено за [21].

Високі показники емпатії обернено пропорційні агресивності та схильності до насильства; і тісно корелюють з поступливістю, покірністю, готовністю прощати інших (але не себе), готовністю виконувати рутинну роботу [21].

3) Діагностика міжособистісних взаємин Т. Лірі. Методика діагностики міжособистісних стосунків була розроблена Тімоті Лірі в 1954 році і призначена для дослідження уявлень випробуваного про себе та ідеальне «Я», а також для дослідження стосунків у малих групах. З його допомогою виявляється домінуючий тип стосунків з людьми в само- і взаємооцінці. Залежно від відповідних показників виділяють низку орієнтацій – типів ставлення до оточуючих. Робляться висновки про вираженість типу, рівень адаптивності поведінки – ступінь відповідності (невідповідності) між цілями і результатами, досягнутими в процесі дії. Дуже висока дезадаптованість поведінки може свідчити про невротичні відхилення, дисгармонійність у прийнятті рішень або бути результатом будь-яких екстремальних ситуацій [9].

Анкета містить 128 оціночних суджень, що складаються з 16 пунктів у кожному з 8 типів відносин, розташованих у порядку зростання інтенсивності. Методологія побудована таким чином, що судження, призначені для пояснення будь-якого типу відносин, розташовуються не послідовно, а особливим чином: вони групуються по 4 і повторюються такою ж кількістю визначень. Під час обробки підраховується кількість зв'язків кожного типу. Т. Лірі запропонував використовувати метод для оцінки спостережуваної поведінки людей, тобто поведінки, оціненої іншими («ззовні»), для самооцінки, оцінки близьких людей, для опису ідеального «Я». Залежно від цих діагностичних рівнів інструкції щодо відповіді змінюються. Різні напрямки діагностики дозволяють визначити тип особистості і порівняти дані по окремих аспектах. Наприклад, «соціальне Я», «справжнє Я», «мої партнери» тощо. Обробка результатів

На першому етапі обробки даних розраховуються бали для кожного октану за допомогою опитувального ключа:

1. Авторитарний: 1 - 4, 33 - 36, 65 - 68, 97 - 100.
2. Егоїстичні: 5 - 8, 37 - 40, 69 - 72, 101 - 104.
3. Агресивний: 9 - 12, 41 - 44, 73 - 76, 105 - 108.
4. Підозрювані: 13 - 16, 45 - 48, 77 - 80, 109 - 112.
5. Підлегли: 17 - 20, 49 - 52, 81 - 84, 113 - 116.
6. Утриманці: 21 - 24, 53 - 56, 85 - 88, 117 - 120.
7. Товариські: 25 - 28, 57 - 60, 89 - 92, 121 - 124.
8. Альтруїзм: 29 - 32, 61 - 64, 93 - 96, 125 - 128 [15].

Далі визначаються показники двох основних параметрів «Домінування» і «Дружелюбність» за формулами:

$$\text{Домінування} = (I - V) + 0,7 \times (VIII + II - IV - VI)$$

$$\text{Дружелюбність} = (VII - III) + 0,7 \times (VIII - II - IV + VI) [15].$$

Таким чином, бальна система, що складається з 16 міжособистісних змінних, трансформується в два цифрових показники, що характеризують сприйняття суб'єктом конкретних параметрів. В результаті проводиться аналіз

особистісного профілю – визначаються типи ставлення до оточуючих. Люди, які демонструють домінуючу, агресивну і незалежну поведінку, набагато рідше висловлюють незадоволеність своїм характером і міжособистісними стосунками, але також можуть проявляти схильність удосконалювати стиль міжособистісних взаємодій із оточенням. При цьому збільшення показників того чи іншого октанта визначатиме напрямок, у якому індивід буде самостійно рухатися для самовдосконалення, ступінь усвідомлення наявних проблем, наявність внутрішньоособистісних ресурсів [15].

4) опитувальник Спілкування в сім'ї. Анкета опитувальника Спілкування в сім'ї представлено у Додатку Г [18, с. 311-320].

Питання розподіляються за такими шкалами, також представлено формули для розрахунку кожної шкали:

1. Комунікаційна довіра

– № 6, 23, 25, 39, 44 – як респондент оцінює себе за цією ознакою;

Формула розрахунку: $6-23+25-39+44$ – чим вищий результат, тим довірливіший характер спілкування в сім'ї;

– № 10, 19, 30, 37, 47 – як він оцінює партнера;

Формула розрахунку: $10+19+30-37-47$

2. Взаєморозуміння подружжя

– № 4, 20, 31, 34, 36 – як респондент оцінює себе за цією ознакою;

Формула розрахунку: $4+20+31+34-36$;

– № 5, 8, 9, 16, 22 – як він оцінює свого партнера.

Формула розрахунку: $5+8+9-16+20$ – чим вищий бал, тим більше взаєморозуміння між подружжям.

3. Подібність поглядів подружжя – № 1, 17, 21, 32, 42.

Формула розрахунку: $1+17-21+32+42$ – чим вищий бал, тим більше схожі погляди подружжя.

4. Спільність сімейних символів – № 3, 11, 15, 40, 46.

Формула розрахунку: $3-11+15+40+46$ – чим вище результат, тим більше підстав говорити про наявність «мови сім'ї».

5. Легкість спілкування між подружжям – № 2, 14, 26, 27, 43.

Формула розрахунку: $-2+14+26-27+43$ – чим вище оцінка, тим легше подружжю спілкуватися між собою.

6. Психотерапевтичний характер спілкування – № 12, 28, 29, 41, 45 [18].

Формула розрахунку: $12+28+29-41+45$ – чим вище значення показника, тим більш «психотерапевтичним» є процес спілкування в родині.

Отже, проведення емпіричного дослідження задоволеності шлюбом включає три етапи: вибір методів, опитування та аналіз результатів. Для вивчення задоволеності шлюбом використовувалися чотири методики: опитувальник Томаса-Кілманна, діагностика емпатії, діагностика міжособистісних взаємин Т. Лірі та опитувальник спілкування в сім'ї, які дозволили охопити різні аспекти сімейних відносин. Опитування проведено серед 30 сімейних пар, що становить вибірку з 60 осіб. Аналіз результатів на третьому етапі дослідження представлено у наступному підрозділі.

2.3. Аналіз результатів дослідження та інтерпретація отриманих даних

Для нашого дослідження ми обрали вибірку з 60 осіб, яка складається з пар, що перебувають у шлюбі понад 3 роки. Такий підбір респондентів обумовлений специфічними критеріями нашого дослідження, що вимагають участі пар зі стабільними шлюбними відносинами. Обсяг вибірки в 60 осіб є виправданим, так як вибірка повинна включати лише пари, які перебувають у шлюбі протягом певного періоду часу, що у значній мірі ускладнило процес підбору респондентів, оскільки така специфічна група не є такою ж широкою і доступною, як загальна популяція дорослих. Враховуючи реалії доступності пар, що відповідають нашим критеріям, ми обрали оптимальний обсяг вибірки, який можна зібрати у відведений час та з наявними ресурсами, адже пари, які перебувають у шлюбі більше трьох років, мають більш стабільні та

усталені відносини, що є важливим для отримання релевантних та надійних даних. Тому сформована вибірка є достатньо репрезентативною для дослідження задоволеності шлюбом у шлюбних відносинах. Проведений аналіз показав, що вибірка в 60 осіб має достатню статистичну потужність для виявлення значущих відмінностей з певним рівнем довіри. Зважаючи на ці обставини, вибірка в 60 осіб є оптимальним і виправданим компромісом між ідеальними умовами та практичними можливостями та забезпечує необхідну репрезентативність та достовірність нашого дослідження при вивченні задоволеності шлюбом серед пар, що перебувають у шлюбі понад три роки.

Отже, базою нашого дослідження стали 60 осіб, тобто 30 пар, які перебувають у шлюбі понад три роки. Наша вибірка представлена од

На рис. 2.2. представимо розподіл вибірки за тривалістю шлюбу.

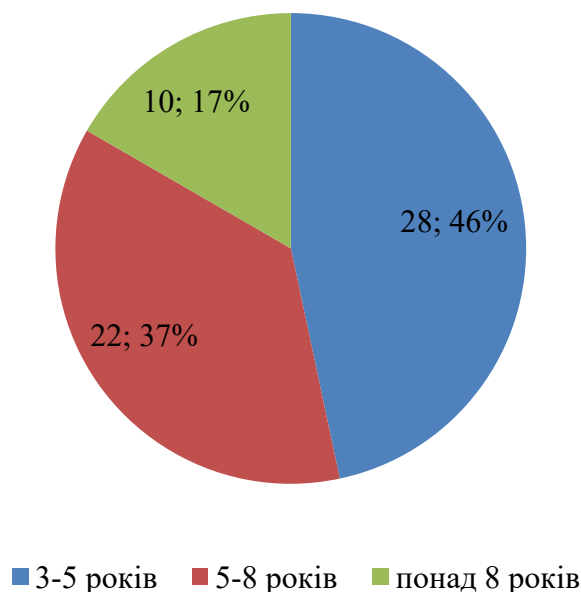

Рис. 2.2. Розподіл респондентів за тривалістю шлюбу, %

Джерело: складено автором

Найбільша чисельність спостерігається у групі із тривалістю шлюбу 3-5 років та 5-8 років, кожна з яких має по 28 та 22 особи відповідно. Це представляє собою 46% та 37% відповідно. Група респондентів із тривалістю

шлюбу понад 8 років має найменшу представленість з 10 осіб, становлячи 17% від загальної кількості.

На рис. 2.3 представимо розподіл респондентів за віком.

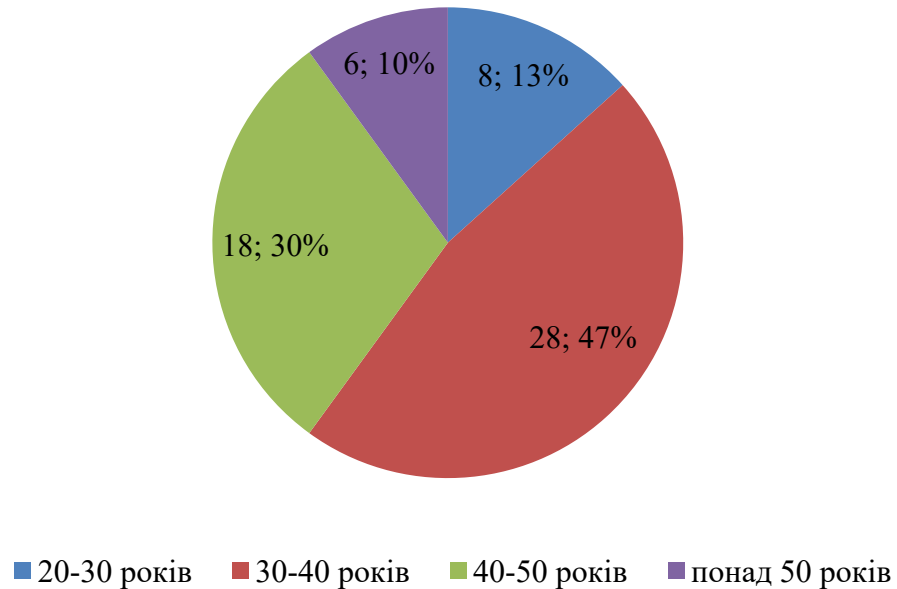

Рис. 2.3. Розподіл респондентів за віком, %

Джерело: складено автором

Вікова структура цієї вибірки показує, що найбільша чисельність осіб припадає на вікову групу 30-40 років, де маємо 28 осіб або 47% від загальної кількості. Вікова група 40-50 років також представлена значною кількістю осіб – 18, що становить 30% від загальної чисельності. Група 20-30 років має найменшу чисельність – 8 осіб, що складає всього 13% від загальної кількості. Група із віком понад 50 років – найменш представлена (6 осіб або 10% від загальної чисельності). Отже, можна зробити висновок, що вибірка має виражений «пік» в групі 30-40 років, тоді як молоді та старші вікові групи менш представлені.

Гендерна характеристика нашої вибірки включає 30 жінок та 30 чоловіків. Це рівномірно розподілена вибірка за статевою ознакою, що дозволяє нам досліджувати вплив гендерних різниць на задоволеність

шлюбом. Такий баланс між чоловіками та жінками дозволить нам провести порівняльний аналіз статевих відмінностей у сприйнятті та досвіді шлюбних відносин і забезпечує репрезентативність та об'єктивність дослідження, дозволяючи зробити більш об'єктивні висновки щодо впливу гендерних чинників на задоволеність шлюбом.

Далі проаналізуємо отримані результати по опитування за обраними методиками. Відповідно до отриманих результатів за опитувальником Томаса-Кілманна (Додаток Д) щодо типів поведінки у конфлікті більш досліджуваних респондентів використовуються стратегію пристосування (28,33% – рис. 2.4).

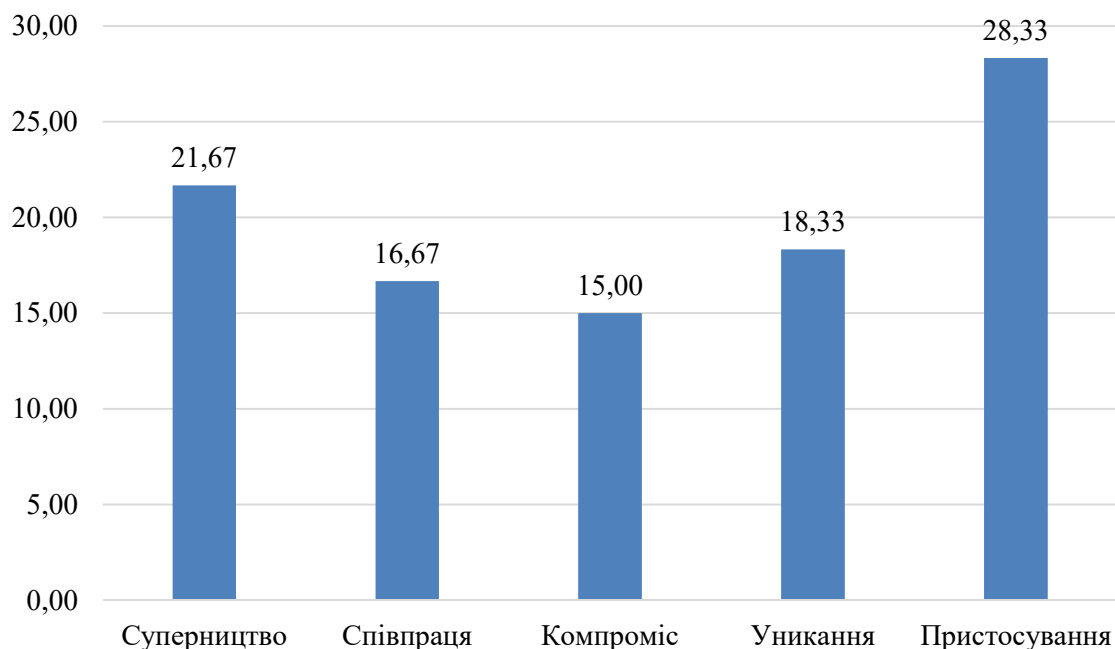

Рис. 2.4. Розподіл респондентів за типами поведінки у конфліктних ситуаціях, %

Джерело: складено автором

Отже, найбільш поширеною стратегією управління конфліктом серед досліджуваних респондентів є пристосування, яке використовує 28,33% учасників. Це означає, що значна частина людей в ситуаціях конфлікту виявляє гнучкість та готовність до змін, а також готовність піти на компроміси. Стратегії суперництва та уникання також мають значну частку,

відповідно 21,67% і 18,33%. Це свідчить про те, що деякі респонденти віддають перевагу боротьбі за свої інтереси або уникненню конфлікту. Співпраця та компроміс використовуються меншою мірою, з частками в 16,67% і 15,00% відповідно. Це вказує на те, що частка осіб, які вдаються до співпраці та пошуку компромісів, менша порівняно з іншими стратегіями управління конфліктом.

Гендерний розподіл отриманих результатів щодо типів поведінки у конфліктних ситуаціях представимо на рис. 2.5.

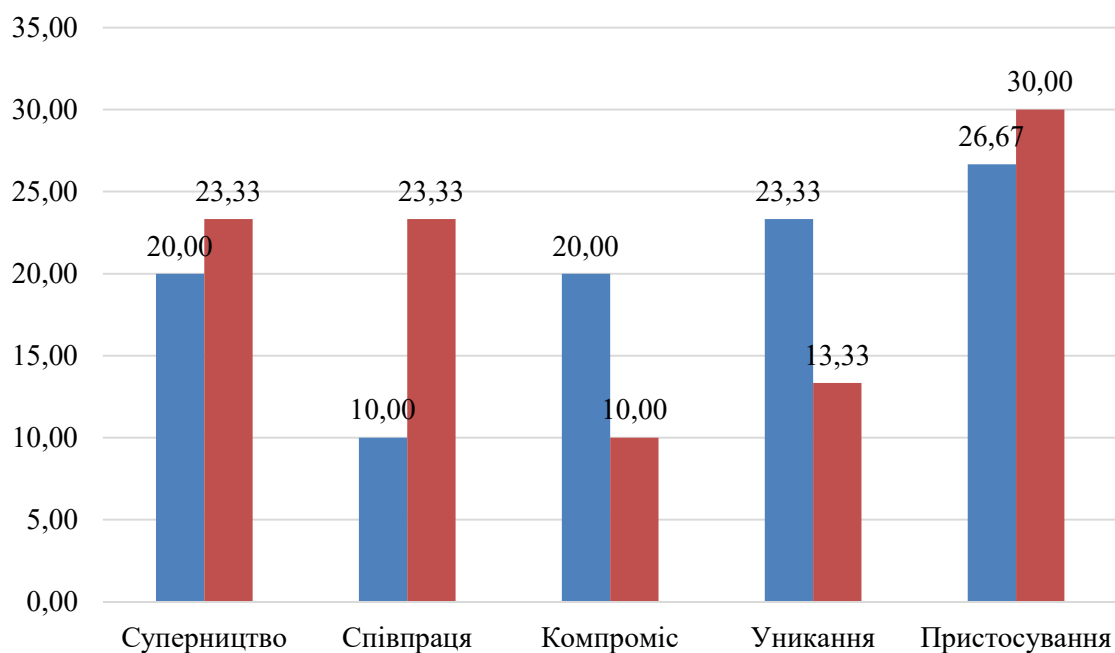

Рис. 2.5. Гендерний розподіл респондентів за типами поведінки у конфліктних ситуаціях, %

Джерело: складено автором

Серед жінок найбільш поширеною стратегією є пристосування (26,67%), що може свідчити про їхню готовність до компромісів та гнучкість у вирішенні конфліктів. Далі слідують стратегії суперництва (20,00%) та уникання (23,33%), що свідчить про те, що частка жінок, які вдаються до боротьби за свої інтереси або уникнення конфлікту, також значна. Співпраця (10,00%) та компроміс (20,00%) використовуються меншою мірою.

У чоловіків найвища частка спостерігається у стратегії пристосування (30,00%), що може вказувати на їхню готовність до змін та компромісів у конфліктних ситуаціях. Стратегії суперництва (23,33%) та уникання (13,33%) також відзначаються значними частками.

Відмінності в гендерному розподілі спостерігаються у стратегіях співпраці та компромісу. Співпраця є більш поширеною серед чоловіків (23,33%) ніж серед жінок (10,00%), тоді як компроміс і уникання, навпаки, є більш поширеним серед жінок (20,00% і 23,33% відповідно) ніж серед чоловіків (10,00% і 13,33% відповідно). Це свідчить про те, що чоловіки можуть бути більш схильні до співпраці, тоді як жінки виявляють більшу готовність до пошуку компромісів у вирішенні конфліктів.

Далі проаналізуємо отримані результати (Додаток Е) за діагностикою емпатії (рис. 2.6).

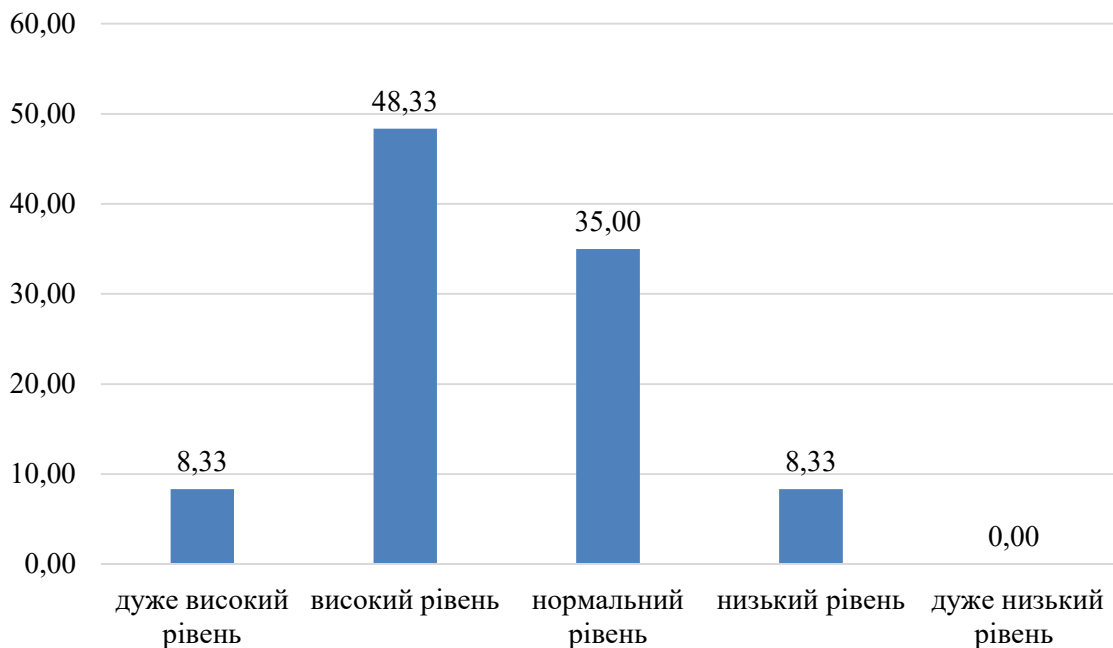

Рис. 2.6. Розподіл респондентів за рівнем емпатії, %

Джерело: складено автором

Розподіл респондентів за рівнем емпатії показує наступні результати:

– дуже високий рівень емпатії спостерігається у 8,33% респондентів%

- високий рівень емпатії мають 48,33% респондентів;
- нормальний рівень емпатії зафіксовано у 35,00% респондентів;
- низький рівень емпатії виявлений у 8,33% респондентів;
- дуже низький рівень емпатії не спостерігається у жодного з респондентів.

Аналіз і інтерпретація результатів показує, що більшість респондентів (77,66%) мають високий і нормальний рівні емпатії, тоді як лише 16,66% виявили низький рівень, і 5% – дуже високий рівень. Дані свідчать про те, що більшість людей виявляють середні або високі рівні співчуття та емпатії, що може бути позитивним фактором у міжособистісних взаємин.

У таблиці 2.7. представимо гендерний розподіл респондентів за рівнем емпатії.

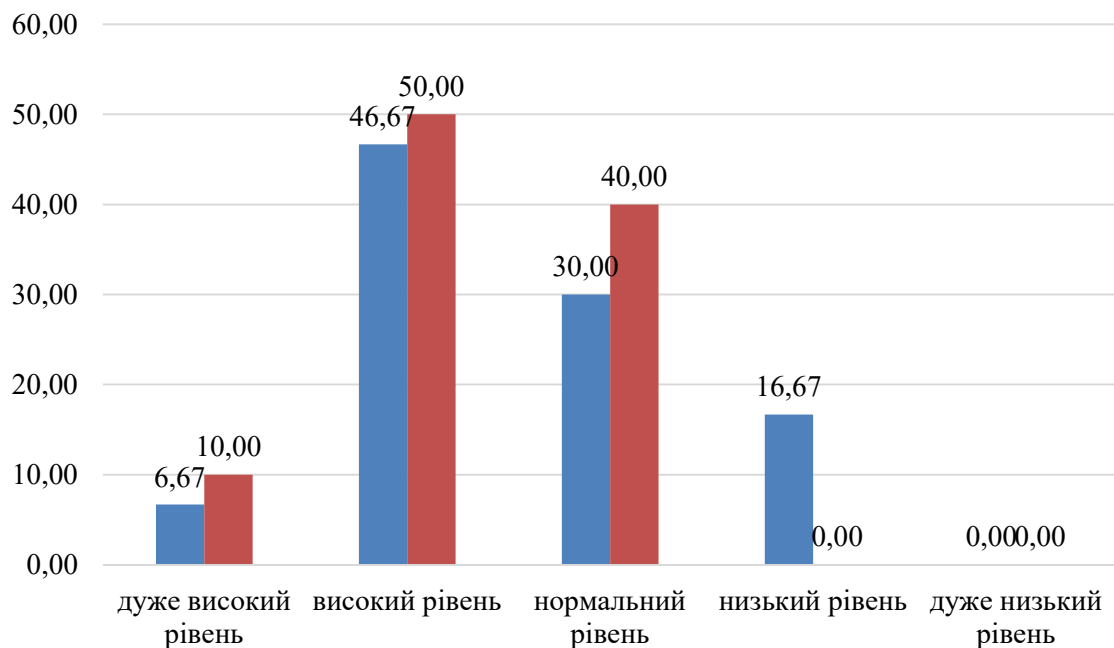

Рис. 2.7. Гендерний розподіл респондентів за рівнем емпатії, %

Джерело: складено автором

Отримані результати у опитуванні серед жінок:

- дуже високий рівень емпатії відмічено у 2 осіб (6,67%);
- високий рівень емпатії спостерігається у 14 осіб (46,67%);

- нормальний рівень емпатії мають 9 особа (30,00%);
- низький рівень емпатії зафіксований у 5 осіб (16,67%);

Отримані результати серед чоловіків:

- дуже високий рівень емпатії виявлено у 3 осіб (10,00%);
- високий рівень емпатії мають 15 осіб (50,00%);
- нормальний рівень емпатії виявлено у 12 осіб (40,00%);

Жінки мають дещо нижчі показники в категоріях «дуже високий» та «високий» рівень емпатії порівняно з чоловіками. Натомість, чоловіки демонструють нижчий відсоток низького рівня емпатії порівняно з жінками. Це може свідчити про те, що жінки мають меншу схильність до виявлення співчуття та розуміння почуттів інших, тоді як чоловіки можуть мати трохи більше розвинену цю якість.

Отримані результати діагностики міжособистісних взаємин (Додаток Ж) за методикою Лірі представимо на рис. 2.8.

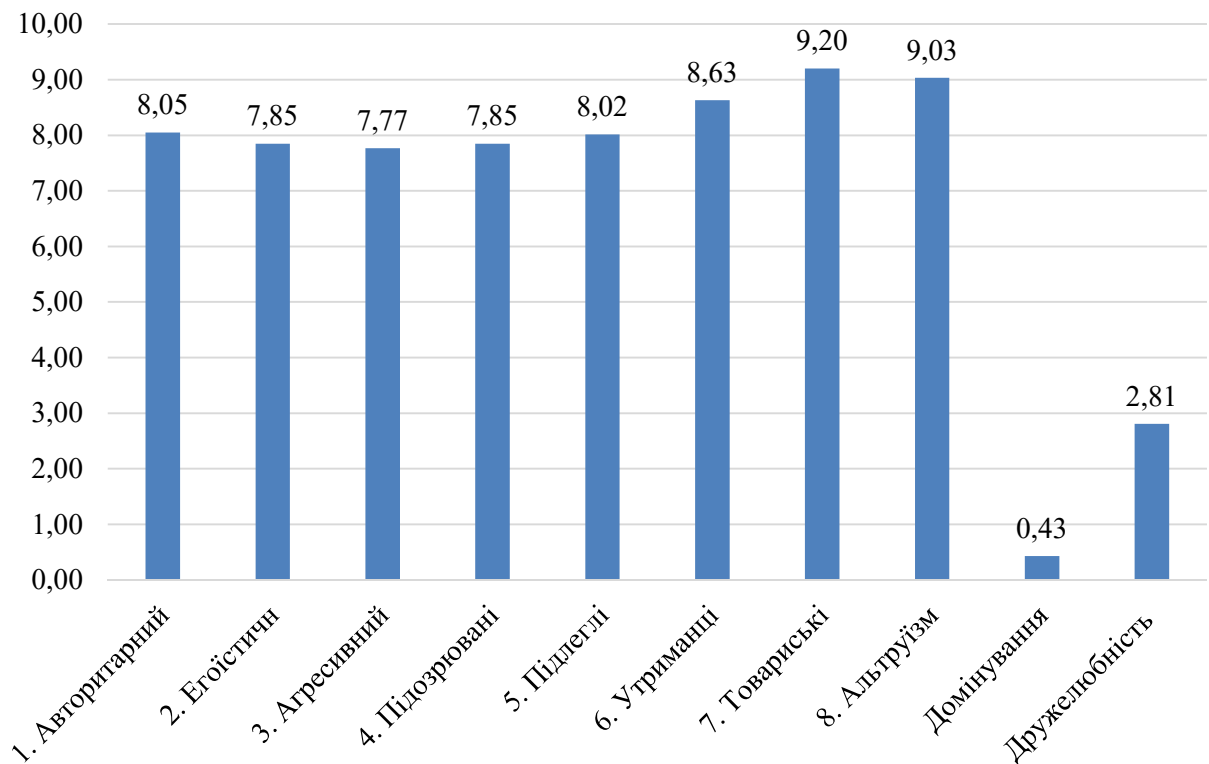

Рис. 2.8. Середні бали по шкалам міжособистісних взаємин, бали

Джерело: складено автором

Результати діагностики міжособистісних взаємин за методикою Лірі показують наступне:

- авторитарний: середній бал 8,05 вказує на те, що досліджувані проявляють помірний рівень авторитарного стилю;
- егоїстичний: з середнім балом 7,85 вони також мають помірний рівень егоїстичної – поведінки;
- агресивний: середній бал 7,77 свідчить про помірний рівень агресивності у взаємодії;
- підозрювані: отримавши середній бал 7,85, досліджувані проявляють помірний рівень підозрюваності;
- підлеглі: з середнім балом 8,02, можна припустити, що підлеглість також є помірною;
- утриманці: маючи найвищий середній бал 8,63, респонденти проявляють високий рівень даного стилю;
- товариські: з середнім балом 9,20, можна стверджувати про високий рівень товарищкості;
- альтруїзм: середній бал 9,03 вказує на високий рівень альтруїзму;
- домінування: має помірний середній бал 0,43, що свідчить про невелику схильність до домінування;
- дружелюбність: з середнім балом 2,81, можна припустити, що досліджувані виявляють помірний рівень дружелюбності у взаємодії.

За результатами діагностики міжособистісних взаємин за методикою Лірі можна зробити наступні висновки щодо переважаючих типів взаємин:

- відносини, спрямовані на товарищкість, переважають серед досліджуваних, оскільки середній бал цього типу взаємин найвищий;
- також помітний високий рівень альтруїзму, що свідчить про тенденцію до співчутливості та допомоги іншим;
- досліджувані також проявляють високий рівень стилю утримання, що може вказувати на прагнення уникати конфліктів та зберігати гармонію у взаємовідносинах;

– помірний рівень підлеглості свідчить про тенденцію до прийняття авторитету та підпорядкування відносно сильнішим членам групи.

Загалом можна сказати, що взаємини, спрямовані на співробітництво, турботу про інших і дотримання гармонії, переважають, а переважаючий тип відносин має дружелюбний характер.

На рис. 2.9 розглянемо середні бали по шкалам міжособистісних взаємин у жінок та чоловіків

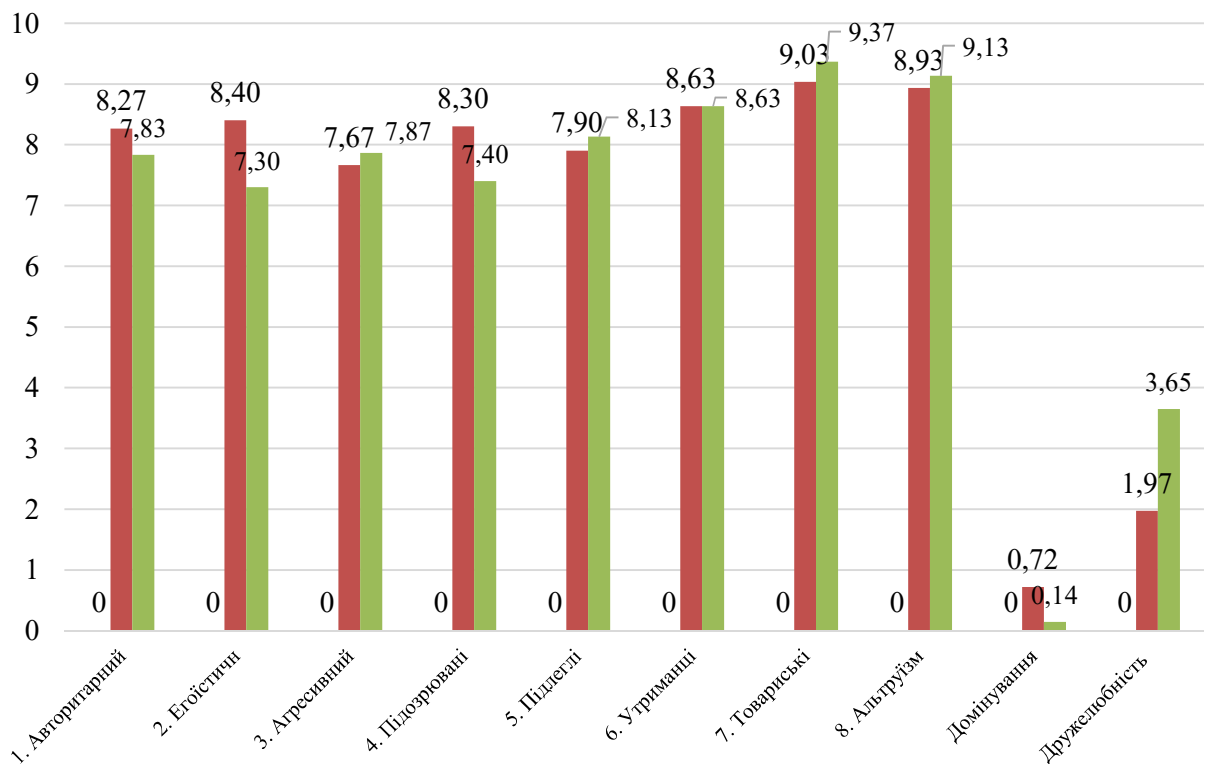

Рис. 2.9. Середні бали по шкалам міжособистісних взаємин у жінок і чоловіків, бали

Джерело: складено автором

За результатами діагностики міжособистісних взаємин, представленими для жінок і чоловіків, можна зробити наступні висновки:

Жінки виявляють схильність до самостійності, зосередженості на власних потребах, а також до прояву турботи та співчуття до інших. Жінки також мають високі показники в категоріях «Товариські» та «Утриманці», що

свідчить про їхню схильність до співпраці та збереження гармонії у взаємовідносинах.

Середні бали чоловіків у категорії «Товариські» та «Альтруїзм» вищі, ніж у жінок, що свідчить про те, що чоловіки проявляють більшу схильність до співпраці та допомоги іншим. Чоловіки мають більш високий рівень дружелюбності в порівнянні з жінками, що може свідчити про їхню більшу відкритість та схильність до спілкування.

Отже, жінки виявляють схильність до самостійності, турботи про інших та збереження гармонії у взаємовідносинах. Чоловіки більше схильні до співпраці, допомоги та прояву дружелюбності. Обидва статі мають високі показники у категоріях «Товариські» та «Альтруїзм», що може свідчити про загальну тенденцію до соціальної взаємодії та допомоги одне одному.

Результати опитування за опитувальником Спілкування в сім'ї (Додаток 3) представлені на рис. 2.10.

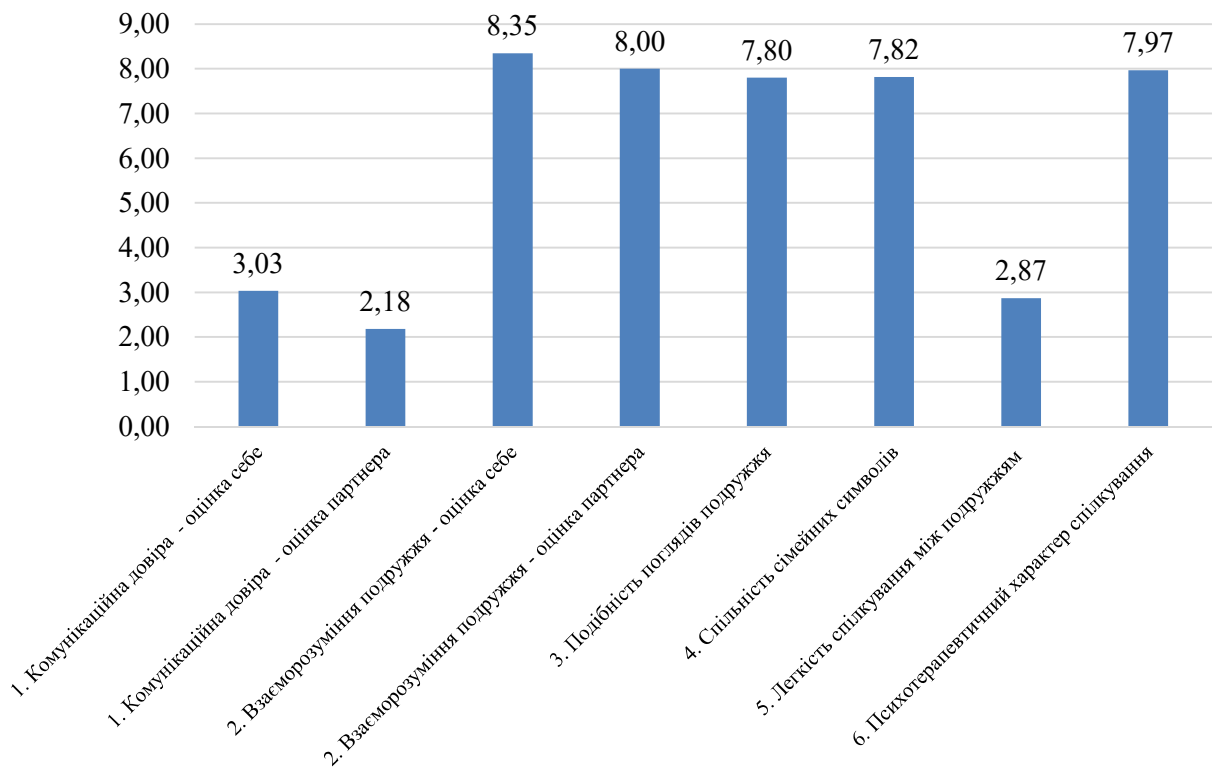

Рис. 2.10. Середні бали по шкалам Спілкування в сім'ї, бали

Джерело: складено автором

За результатами дослідження взаємодії в сімейному спілкуванні можна зробити наступні висновки:

1) Комунікаційна довіра. Середня оцінка себе за цією ознакою (3,03) вказує на помірний рівень впевненості в себе в сімейних взаємодіях. Оцінка партнера (2,18) нижча, що може вказувати на відчуття недовіри до партнера у спілкуванні.

2) Взаєморозуміння подружжя. Партнери високо оцінюють рівень взаєморозуміння в сімейних стосунках, як від себе (8,35), так і від партнера (8,00).

3) Подібність поглядів та спільність сімейних символів. Ці показники також відносно високі (7,80 і 7,82 відповідно), що свідчить про наявність спільних цінностей та поглядів у сімейній парі.

4) Легкість спілкування між подружжям. Середня оцінка (2,87) вказує на те, що спілкування може бути важким або напруженим у деяких аспектах.

5) Психотерапевтичний характер спілкування. Показник високий (7,97), що свідчить про те, що спілкування в сім'ї може мати конструктивний та підтримуючий характер.

Отже, спілкування в сім'ях в основному базується на взаєморозумінні, спільних цінностях і поглядах, а також на відчутті психологічної безпеки. Проте, є недоліки у комунікаційній довірі та легкості спілкування, що може вказувати на необхідність поліпшення взаєморозуміння та взаємоповаги.

На рис. 2.11 розглянемо середні бали по шкалам спілкування в сім'ї у жінок та чоловіків.

За результатами дослідження спілкування в сім'ї можна зробити такі висновки:

– обидва гендери оцінюють свою власну довіру до себе трошки вище, ніж довіру до партнера. Проте жінки виявляють більшу довіру до себе (3,10), ніж чоловіки (2,97), тоді як довіра до партнера у жінок (2,63) нижча, ніж у чоловіків (1,73).

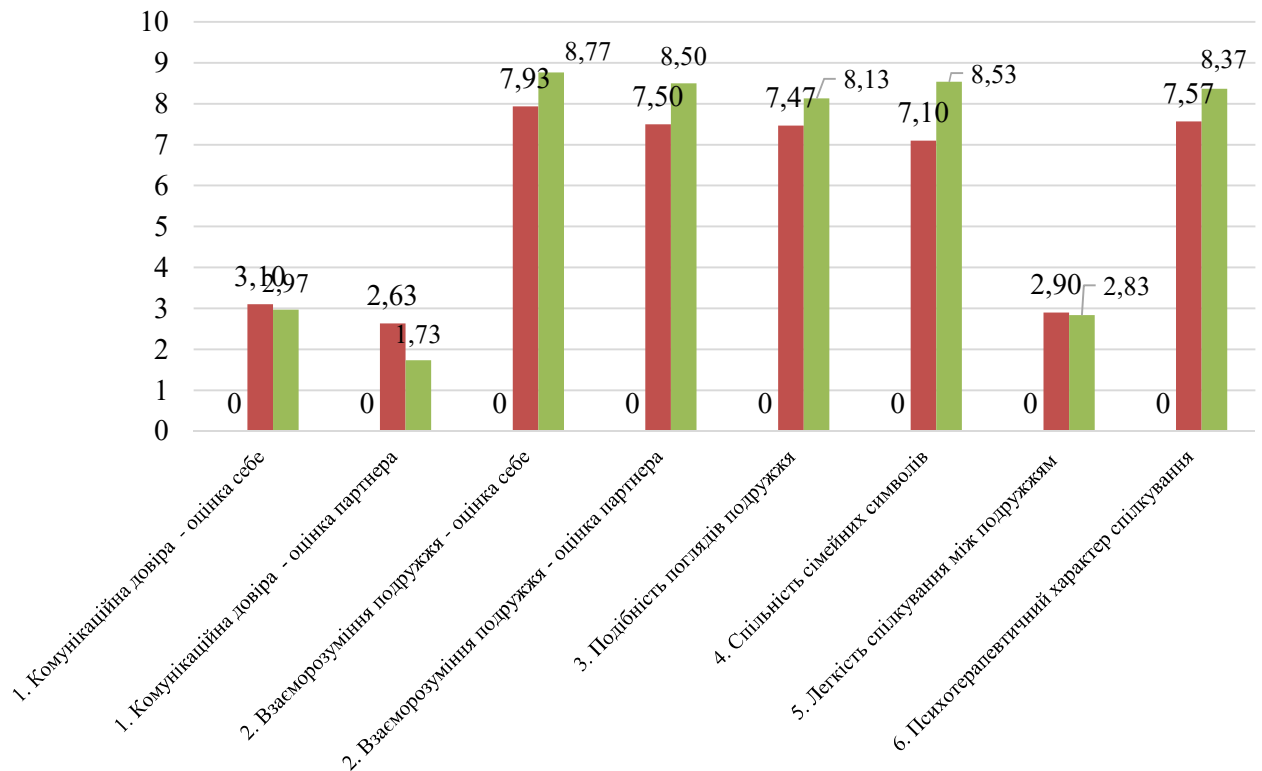

Рис. 2.11. Середні бали по шкалам спілкування в сім'ї у жінок і чоловіків, бали

Джерело: складено автором

– обидва гендери високо оцінюють рівень взаєморозуміння як від себе, так і від партнера;

– оцінка взаєморозуміння від себе трошки нижча у жінок (7,93) порівняно з чоловіками (8,77), але оцінка взаєморозуміння від партнера на одному рівні (7,50 у жінок і 8,50 у чоловіків).

– обидва гендери високо оцінюють подібність поглядів та спільність сімейних символів, проте чоловіки виявляють більшу спільність у цих аспектах;

– середня оцінка легкості спілкування між подружжям досить низька і практично однакова у обох гендерів.

– обидва гендери високо оцінюють психотерапевтичний характер спілкування в сім'ї, проте чоловіки трошки вище, ніж у жінок.

Жінки виявляють більшу довіру до себе у спілкуванні, але меншу довіру до партнера, ніж чоловіки. Взаєморозуміння у сім'ї високе, проте чоловіки можуть бути трошки більш впевненими у цьому аспекті. Чоловіки більш схильні до спільності у поглядах та сімейних символах, а також вище оцінюють легкість спілкування та психотерапевтичний характер спілкування.

Для виявлення кореляційних зв'язків використаємо програмний комплекс JAMOVI [95], за допомогою якого складено кореляційну матрицю досліджених шкал (Додаток І). Отже, у таблиці 2.3 узагальнимо отримані результати.

Таблиця 2.3

Кореляційні зв'язки

Шкали	Сильний кореляційний зв'язок	Помірний кореляційний зв'язок	Слабкий кореляційний зв'язок
1	2	3	4
А – типи поведінки у конфлікті за Опитувальник Томаса-Кілманна	В	-	С
В – Рівень емпатії (модифікований опитувальник А. Меграбяна і Н. Епштейна).	Н, І, L, P, Q, R	J, O, S, T	М, N
Діагностика міжособистісних взаємин Т. Лірі.	-	-	-
С – Авторитарний	К	-	-
D – Егоїстичні	К, L	-	-
Е – Агресивний	L	-	-
F – Підозрювані	К	L	G
G – Підлеглі	К	-	-
Н – Утриманці	I, J, L, Q	К, N, P, R	O, S, T
І – Товариські	L, J	Q	S
J – Альтруїзм	L, Q	-	P, S
К – Домінування	-	-	T
L – Дружелюбність	Q	-	N, O, P, S
Опитувальник Спілкування в сім'ї.	-	-	
М – Комунікаційна довіра – як респондент оцінює себе за цією ознакою	N	-	S, T
N – Комунікаційна довіра як він оцінює партнера	-	-	Q
O – Взаєморозуміння подружжя – як респондент оцінює себе за цією	-	P	R

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4
ознакою			
P – Взаєморозуміння подружжя – як він оцінює свого партнера.	-	Q, R, S T	-
Q – Подібність поглядів подружжя	-	S	T
R – Спільність сімейних символів	-	-	S, T

Джерело: складено автором

З встановлених кореляційних зв'язків можна зробити наступні висновки:

1) Сильний кореляційний зв'язок:

– Шкала А (типи поведінки у конфлікті за Опитувальником Томаса-Кілманна) має сильний кореляційний зв'язок з шкалами С (Авторитарний), D (Егоїстичні), E (Агресивний), F (Підозрювані) та G (Підлеглі), що свідчить про взаємозв'язок між типами поведінки у конфлікті та рівнем авторитарності, егоїзму, агресивності, підозрюваності та підлеглості. Це свідчить про те, що типи поведінки у конфлікті можуть сильно впливати на динаміку відносин у шлюбі. Наприклад, високий рівень авторитарності та агресивності може призводити до частих конфліктів і напруженості, що знижує задоволеність шлюбом. Підозрюваність може спричиняти недовіру між партнерами, що також негативно впливає на відносини. З іншого боку, люди з вираженою схильністю до підлеглості можуть частіше йти на поступки, але це може призводити до відчуття нерівноправності і незадоволеності шлюбом;

– Шкала В (Рівень емпатії) має сильний кореляційний зв'язок з шкалами H, I, L, P, Q та R (Утриманці, Товариські, Дружелюбність, Альтруїзм), що показує, що рівень емпатії взаємозв'язаний з умінням відчувати потреби та почуття партнера, тобто що високий рівень емпатії позитивно впливає на задоволеність шлюбом. Емпатія сприяє кращому розумінню і підтримці партнера, що зміцнює взаємини. Люди, які добре відчують емоції свого партнера, більш товариські, дружелюбні та альтруїстичні, що створює гармонійні і довірливі стосунки в шлюбі;

2) Помірний кореляційний зв'язок:

– Шкала Н (Утриманці) має помірний кореляційний зв'язок зі шкалами I, J, L, Q (Товариські, Альтруїзм, Дружелюбність, Подібність поглядів подружжя), що вказує на те, що люди, які проявляють більшу схильність до утримання, можуть бути менш схильні до товариських взаємодій та альтруїзму, але можуть бути більш дружелюбними та мати схожі погляди з партнером. Це означає, що особи, які більше схильні до утримання від активної участі в соціальних взаємодіях, можуть мати менш виражену товариськість та альтруїзм. Проте, вони можуть бути дружелюбними і мати схожі погляди з партнером, що підтримує стабільність і задоволеність у шлюбі. Такі люди можуть не проявляти активної соціальної активності, але зберігають позитивне ставлення до свого партнера, що сприяє гармонії у відносинах;

– Шкала J (Альтруїзм) має помірний кореляційний зв'язок зі шкалами L та Q (Дружелюбність, Подібність поглядів подружжя), що свідчить про те, що особи з вищим рівнем альтруїзму можуть бути більш дружелюбними та мати більш схожі погляди з партнером, тобто особи з вищим рівнем альтруїзму зазвичай є більш дружелюбними і мають подібні погляди з партнерами. Альтруїстичні люди схильні до самовідданих дій на користь партнера, що зміцнює відносини і підвищує рівень задоволеності шлюбом. Висока дружелюбність і спільність поглядів допомагають уникати конфліктів і підтримувати позитивну атмосферу в сім'ї;

3) Слабкий кореляційний зв'язок:

– Шкала М (Комунікаційна довіра – оцінка себе) має слабкий кореляційний зв'язок з шкалами N (Комунікаційна довіра – оцінка партнера) та S, T (Легкість спілкування між подружжям, Психотерапевтичний характер спілкування), що вказує на те, що власна довіра до себе у спілкуванні може у певній мірі впливати на сприйняття довіри до партнера та на легкість та психотерапевтичний характер спілкування між подружжям. Висока довіра до себе може сприяти більш відкритому та щирому спілкуванню, що полегшує

вирішення конфліктів і підвищує задоволеність шлюбом. Якщо один із партнерів відчуває впевненість у своїх комунікативних здібностях, це може позитивно впливати на сприйняття партнера і взаємодію в цілому.

Загалом, встановлені кореляційні зв'язки демонструють взаємозв'язки між різними аспектами поведінки, емоційною інтелігентністю та спілкуванням в парі, що формує рівень задоволеності від шлюбу; і дозволяють краще розуміти, як різні психологічні і поведінкові характеристики впливають на взаємини між подружжям та рівень задоволеності шлюбом. Високий рівень емпатії, дружелюбність і альтруїзм сприяють гармонійним і довірливим стосункам, тоді як агресивність, авторитарність і підозрюваність можуть викликати конфлікти і знижувати задоволеність шлюбом.

Висновки до розділу 2

У другому розділі представлено результати емпіричного дослідження рівня задоволеності шлюбом, що дозволяє зробити такі висновки:

1) Останні дослідження щодо задоволеності шлюбом проливають світло на складний характер міжособистісних відносин. За останні десятиліття виявлено, що стабільність та задоволеність у шлюбі можуть залишатися стійкими на протязі тривалого часу, навіть у змінному соціальному контексті. Попри існування загального міфу про те, що задоволеність шлюбом зменшується з часом, дослідження свідчать про те, що для багатьох пар це не так. Більшість пар, які почали свій шлюб з високим рівнем задоволеності, залишаються задоволеними протягом тривалого періоду. Важливо також враховувати, що рівень задоволеності шлюбом може маскувати значну варіативність між людьми. Пари можуть мати різні траєкторії задоволеності, існують як стабільні, так і змінні шаблони. Наукові дослідження показують, що на задоволеність шлюбом впливають різні фактори, включаючи економічний статус, освіту, релігійність, кількість дітей та рольові очікування в стосунках. Ці фактори можуть варіюватися в залежності від культурних,

соціальних і індивідуальних контекстів. Ці дослідження вказують на те, що розуміння та підтримка задоволеності та стабільності в шлюбі вимагають індивідуального підходу. Дослідження в цій області показують, що завдання є складними, і важливо враховувати різноманітність та унікальність кожної пари.

2) Проведення емпіричного дослідження задоволеності шлюбом включає три послідовні етапи: вибір методик, проведення опитування та інтерпретація результатів. Для вивчення задоволеності шлюбом в обраному дослідженні використано чотири методики: опитувальник Томаса-Кілманна, діагностику емпатії, діагностику міжособистісних взаємин Т. Лірі та опитувальник спілкування в сім'ї. Ці методики охоплюють різні аспекти міжособистісних стосунків, конфліктів та спілкування в сімейному середовищі. Опитування проводиться серед 30 сімейних пар, що складає вибірку з 60 осіб. Це дозволяє отримати репрезентативні дані та зробити аналіз задоволеності шлюбом у різних категоріях пар. Інтерпретація отриманих результатів на третьому етапі дослідження дозволяє зрозуміти та проаналізувати взаємозв'язки та закономірності у задоволеності шлюбом у досліджуваних парах. Ці етапи організації та методи емпіричного дослідження важливі для отримання достовірних результатів та глибокого розуміння задоволеності шлюбом серед вивчених сімейних пар.

3) Дослідження базується на вибірці з 60 осіб, що складаються з пар, які перебувають у шлюбі протягом тривалого періоду, більше трьох років. Вибірка була вибрана з урахуванням специфічних критеріїв дослідження та обмеженої доступності респондентів. Вона є репрезентативною, забезпечуючи статистичну значущість. Головні характеристики вибірки включають розподіл за тривалістю шлюбу, де найбільша представленість спостерігається серед пар з тривалістю шлюбу від 3 до 8 років, а також за віком, де найбільша чисельність осіб припадає на вікову групу 30-40 років. Гендерна рівновага також забезпечена, що дозволяє об'єктивно досліджувати вплив гендерних різниць на задоволеність шлюбом.

Проведене дослідження надає цінну інформацію щодо різних аспектів взаємодії у сімейних відносинах:

- більшість респондентів виявили тенденцію до використання стратегій пристосування та уникнення у конфліктних ситуаціях;

- більшість учасників дослідження мають високий та середній рівень емпатії, що свідчить про їхню здатність сприймати почуття та потреби свого партнера;

- спостерігається висока самооцінка в парах стосовно взаєморозуміння та дружелюбності. Більшість пар також мають схожі погляди та спільність сімейних символів;

- у досліджуваних парах виявлено високий рівень взаєморозуміння та спільності поглядів, але низький рівень комунікаційної довіри до партнер;

- жінки зазвичай мають вищий рівень емпатії та дружелюбності, тоді як чоловіки виявляють більш високий рівень авторитарності.

В результаті дослідження виявлено, що обидва гендери оцінюють свою власну довіру до себе трошки вище, ніж до партнера, що може вказувати на важливість самооцінки у співвідношенні зі співпереживанням партнера. Однак жінки, які виявляють більшу довіру до себе, можуть відчувати меншу довіру до партнера, що може впливати на їхнє задоволення від взаємодії в сім'ї. Крім того, високий рівень взаєморозуміння, а також спільність поглядів та сімейних символів, можуть сприяти позитивним взаєминам у сім'ї та підвищити рівень задоволеності від шлюбу. Зауважено, що чоловіки, які виявляють більшу спільність у цих аспектах, можуть мати вищий рівень задоволеності від шлюбу. Також важливим фактором є легкість спілкування та психотерапевтичний характер спілкування в сім'ї. Оцінка цих аспектів має велике значення, оскільки сприятлива атмосфера спілкування може забезпечити розвиток рівних, довірливих взаємин у сім'ї, що, у свою чергу, сприяє задоволеності шлюбом. Таким чином, висновки дослідження підкреслюють важливість різних аспектів спілкування в сім'ї для формування задоволеності від шлюбу та підтримки гармонійних сімейних відносин.

РОЗДІЛ 3

ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПРОБЛЕМИ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ШЛЮБОМ

3.1. Підходи психологічного консультування у роботі психолога із проблемами шлюбних відносин

Кожні стосунки різні, і причини, через які подружжя чи партнери починають втрачати задоволеність у стосунках, такі ж різноманітні, як і самі пари. Щойно новизна стосунків зникає, нереалізовані очікування, зовнішні стресові фактори чи навіть проблеми з психічним здоров'ям можуть стати факторами наростання відчуття незадоволеності стосунками і шлюбом загалом. Якщо пара відчуває труднощі у своїх стосунках, робота зі шлюбним консультантом або терапевтом може допомогти отримати інструменти, необхідні для створення здорових і повноцінних стосунків [40].

Пари, які беруть участь у консультаціях або терапії для пар, можуть отримати численні переваги від психологічних консультувань (рис. 3.1).

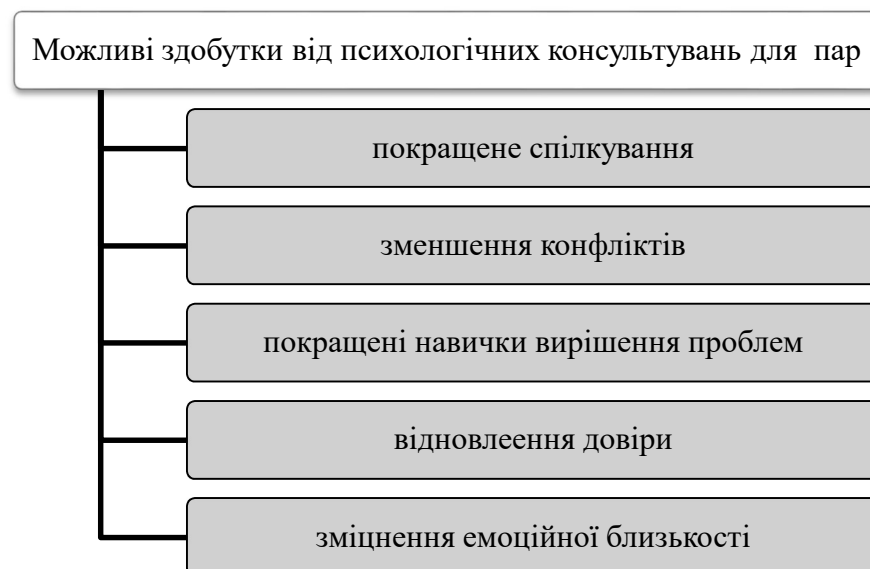

Рис. 3.1. Можливі здобутки від психологічних консультувань для пар

Джерело: складено за [40].

Дійсно, консультування для пар може допомогти подружжю покращити свої навички спілкування, навчивши їх активно слухати, чітко висловлювати свої почуття та конструктивно вирішувати конфлікти. Під час психологічних сеансів пари вчаться краще розуміти одне одного, визначаючи свої індивідуальні потреби, очікування та тригери. Також за допомогою консультацій для пар подружжя навчаються створювати безпечний простір для висловлення розбіжностей, конструктивно вирішувати конфлікти, висловлювати потреби та навчатися викорінювати деструктивні моделі спілкування. Навчання доносити до партнера свої потреби здоровим способом може значно допомогти стосункам і навіть конфліктні відносини можуть покращитися. Консультування пар може допомогти подружжю покращити їхні навички вирішення проблем, навчивши їх визначати основні причини своїх негараздів і розробляти ефективні рішення. В частині відновлення довіри, то консультації для пар здатні якісно допомогти подружжю відновити довіру, навчаючи їх, як прощати одне одного та рухатися далі від минулих образ, що сприяє зміцненню емоційної близькості, навчаючи їх, як налагоджувати зв'язок одне з одним на більш глибокому рівні. Шлюбні консультації зазвичай охоплюють обох партнерів, але іноді партнери можуть працювати наодинці із консультантами. Навіть, якщо один із партнерів не бажає брати участь у консультаціях для пар, індивідуальне консультування може принести значні переваги стосункам, за рахунок:

- покращення власної самосвідомості і навичок спілкування. Індивідуальне консультування може допомогти краще зрозуміти власні думки, почуття та поведінку, що може допомогти ефективніше спілкуватися з партнером і більш конструктивно вирішувати конфлікти;

- розвиток більш здорових механізмів подолання. Індивідуальне консультування може навчити кожного із партнерів або одного із них, як успішно справлятися зі стресом, гнівом та іншими складними емоціями, що може допомогти реагувати на проблеми у стосунках з більшим спокоєм і ясністю;

– встановлення меж та зміцнення самооцінки. Індивідуальне консультування може допомогти визначити та встановити здорові межі у стосунках, що може допомогти партнеру почуватися більш наполегливим і захистити його потреби та благополуччя;

– зрозуміти поведінку свого партнера. Індивідуальне консультування може допомогти краще зрозуміти мотивацію та поведінку іншого партнера, що може допомогти розвинути навички співчуття;

– підготовка до консультування для пар у майбутньому. Якщо партнер готовий до консультацій для пар пізніше, індивідуальне консультування здатне допомогти підготуватися до цього досвіду, навчаючи, як ефективно спілкуватися та конструктивно вирішувати конфлікти [40].

Незважаючи на те, що індивідуальні консультації не замінюють консультацій для пар, вони все одно можуть принести цінні переваги стосункам, навіть якщо один із партнерів партнер не бере участі [40].

Загалом психологи використовують різні підходи для психологічних консультувань у роботі із проблемами шлюбних відносин. Нижче розглянемо основні із них.

Передусім, це когнітивно-поведінкова терапія (КПТ). Когнітивно-поведінкова терапія для пари спирається на принципи теорій соціального навчання та зосереджується на взаємодії між когнітивними здібностями, поведінкою та емоційними реакціями партнерів, щоб допомогти їм покращити їхнє спілкування та вирішення проблем. КПТ спирається на концепції поведінкової терапії для пар, когнітивної терапії, а також на емпіричні результати фундаментальних досліджень. Терапевти, які працюють з втручаннями на основі КПТ, прагнуть покращити навички партнерів (наприклад, навички спілкування та вирішення проблем), змінити дисфункціональні когнітивні функції та ставлення, намагаючись покращити якість стосунків і зменшити емоційний стрес, такий як гнів, смуток або відраза [46].

Мета КПТ полягає в тому, щоб допомогти партнерам реструктурувати когнітивні здібності, які можуть спричинити проблеми у відносинах, зокрема нереалістичні очікування, дисфункціональні атрибуції та ірраціональні припущення [46]. КПТ працює на основі передумови, що когнітивні здібності викликають емоції та подальшу поведінку (наприклад, когнітивна думка «тобі байдуже до мене» може призвести до таких емоцій, як гнів і смуток, які спонукають до примусової поведінки, щоб привернути більше уваги). Таким чином, припущення КПТ полягає в тому, що негативний настрій (незадоволення) та емоції (гнів, розчарування, змирення), відображені у шкідливій поведінці (тобто узагальнена критика, оборонна позиція, войовничість, презирство, агресія чи насильство), є основним мотивом, чому пари шукають психологічної допомоги [35].

Одним із поширених методів, що використовуються в RGN, є когнітивна реструктуризація, за якої консультант направляє партнерів «виявляти та оцінювати когнітивні функції, коли вони виникають» [46, с. 143]. Дисфункціональні когнітивні здібності, що стосуються ірраціональних переконань, дисфункціональних очікувань або негативних стилів атрибуції, розглядаються як причини негативних емоцій. КПТ має на меті зміцнити навички спілкування партнерів, щоб дозволити партнерам безпечно розкривати свої потреби та емоції, без ризику негативної реакції партнера. Таким чином, замість того, щоб звинувачувати партнера, партнери вчаться виражати свої почуття та потреби, використовуючи правила та прийоми оратора та слухача. КПТ також застосовує когнітивно-емоційні методи, такі як когнітивна реструктуризація (тобто виявлення та оскарження ірраціональних думок, що призводять до негативних емоцій) [32].

Більш сучасні підходи, такі як інтегративна поведінкова терапія для пар і терапія для пар, орієнтована на подолання, також посиляються на принципи КПТ, однак інтегративна поведінкова терапія для пар зосереджується на прийнятті на додаток до вищезгаданих методів і намагається покращити взаємну толерантність пар. Терапія для пар, орієнтована на подолання

фокусується на стресі та його впливі на функціонування пари. Цей підхід спрямований на взаємне емоційне розуміння проти негативної поведінки партнера, пов'язаної зі стресом. За допомогою 3-фазного методу партнери вчаться поглибленому емоційному саморозкриттю, емпатійному слуханню та забезпеченню орієнтованої на емоції підтримки (тобто діадичного подолання), яке відповідає потребам партнерів. Завдяки цьому посилюється емоційний зв'язок, взаємна інтимність і близькість, а також взаємна довіра між партнерами [34]. Підсумовуючи, методи, які використовуються в КПТ, спрямовані на вдосконалення навичок партнерів у спробі змінити дисфункціональні когнітивні функції, емоції та поведінку або прийняти їх за певних обставин.

КПТ показала свою ефективність у покращенні функціонування пар. Крім того, повідомляється про позитивний вплив на психологічне (наприклад, посттравматичний стресовий розлад і обесивно-компульсійний розлад) і фізичне здоров'я (наприклад, рак), а також на інші серйозні стресори, які можуть викликати занепокоєння у відносинах [46].

Ще однією поширеною практикою є емоційно-фокусована терапія (ЕФТ). Це експериментальна, гуманістична та системна терапія, що ґрунтується на теорії прихильності та соціальній нейронауці [56]. ЕФТ не зосереджується безпосередньо на тренуванні навичок, скоріше, фокус зосереджений на формуванні нових емоційних переживань між партнерами, які сприяють безпеці прихильності [99]. Оригінальна схема ЕФТ припускала, що дистрес у стосунках можна виправити за допомогою регулювання емоцій іншим партнером [99]. Пізніше це було адаптовано, щоб включити основи теорії прихильності, а також роботу над підвищенням емоційної саморегуляції партнера та інших регуляцій. ЕФТ в першу чергу спрямований на полегшення вираження первинних емоцій (таких як почуття образи, почуття неадекватності та позбавлення любові, поваги та вдячності) і розуміння цих почуттів, що стоять за вторинними емоціями, такими як гнів або презирство [34].

Головна мета ЕФТ полягає в тому, щоб отримати доступ партнерів до своїх емоційних переживань і переробити їх, щоб перебудувати моделі взаємодії партнерів. Результатом цього підходу є допомога партнерам дізнатися про себе нові аспекти та розробити більш функціональну модель взаємодії зі своїм партнером, яка відповідає їхнім конкретним потребам прихильності [63]. У рамках ЕФТ терапевт намагається зміцнити зв'язок прихильності між партнерами, звертаючись до інтрапсихічної (переживання, пов'язаної з прихильністю) та міжособистісної точки зору щодо дисфункціональних моделей взаємодії партнерів, які страждають від стресу. Терапія пари, орієнтована на емоції, розуміє ці моделі як результат ненадійного зв'язку, коли обидва партнери сигналізують про страждання таким чином, що ненавмисно тримають свого партнера на відстані [56].

Як правило, ЕФТ диференціюється в три стадії. На першому етапі (деескалація циклу) терапевт відстежує та відображає модель взаємодії з парою та намагається виявити негативні моделі, за якими партнери можуть «критикувати/нападати» один на одного, після чого часто йде прийом «захист/дистанція». Ці моделі взаємодії розглядаються як перешкоди конструктивному емоційному обміну. Метою першого етапу є отримання мета-перспективи взаємодії пар шляхом усвідомлення того, що дисфункціональна взаємодія партнерів підтримує незахищеність прихильності обох партнерів і викликає емоційний стрес. На другому етапі (реструктуризація взаємодій) терапевт намагається дати зрозуміти нові емоційні переживання, сприяючи новим взаємодіям, які допоможуть створити надійний зв'язок. Терапевт допомагає досліджувати вразливі місця прихильності, які партнери поділяють один з одним. У цьому методі партнери вчаться реагувати на іншого емоційно налаштованим і підтримуючим способом. Замість того, щоб звинувачувати або відсторонюватися від партнера, подружжя вчиться ставати більш чуйними до іншого; це відбувається за рахунок підвищення їхньої обізнаності про потреби партнера у прихильності. Замість негативу виражаються первинні емоції, такі як смуток,

страх або сором. Терапевт допомагає мовцю знайти адекватне формулювання свого емоційного стану. На третьому етапі (консолідація) партнери вивчають нові способи вирішення проблем, які стають можливими на основі їхнього досвіду надійної прихильності [56].

Основна увага в ЕФТ полягає в тому, щоб допомогти парам навчитися ефективніше передавати свої емоції одне одному [54]. Пари навчаються краще сприймати свої емоції та більше залучатися до взаємної чуйності та діадичного залучення. Таким чином, у ЕФТ пари заохочуються досліджувати емоційні переживання тут і зараз [56]. Замість того, щоб ділитися основними емоціями, подружжя, що перебувають у стресовому стані, часто передають вторинні емоції, які виражаються у нападах, ниттях і стратегії уникнення. Таким чином, терапевти ЕФТ допомагають кожному партнеру розкрити основні емоції (сум, страх, сором тощо). Терапевт направляє обох партнерів, відпрацьовуючи основні емоції для одного та показуючи іншому партнеру, як слухати емоційно залученим і як відповідати емоційно налаштованим способом. Потім можуть бути встановлені нові моделі поведінкової взаємодії [54, с. 390].

Загальні методи в ЕФТ включають «зв'язування» та «введення в дію». Консультанти ведуть пари через бесіди про емоції та заохочують кожного партнера брати участь у вивільненні цих емоцій, щоб підвищити самосвідомість. Цей процес призводить до терапевтичної техніки «зв'язку», коли партнер, який чує емоційну реакцію, може краще усвідомлювати сприйняття свого партнера, таким чином підвищуючи емпатію. Розіграші, що нагадують гештальт-терапію, допомагають кожному партнеру досліджувати та виражати глибші емоції за допомогою рольової гри або прийому двох стільців [54].

Різноманітні дослідження показали ефективність ЕФТ у парах, які переживають дистрес, у парах, які долають посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), а також у парах, які долають хронічні захворювання. Крім того, ЕФТ був ефективним у збільшенні близькості між партнерами [34].

Ще одним підходом є сімейна системна терапія – це форма психотерапії, яка розглядає сім'ю як одиницю. Вона базується на передумові, що коли щось впливає на одного члена сім'ї, це також впливає на всіх інших членів сім'ї; так само міцність і стабільність сімейного осередку може забезпечити підтримку, коли одному з членів потрібна допомога. Сімейна системна терапія також зосереджується на соціальних, громадських та культурних чинниках, які впливають на окремих людей і сім'ї. Сімейна системна терапія базується на роботі Мюррея Боуена [73], психоаналітика, який розробив підхід, заснований на восьми взаємопов'язаних концепціях:

- трикутники – система стосунків трьох осіб діє як будівельний блок для інших емоційних систем;
- диференціація себе – здатність зберігати індивідуальність. Люди з високим рівнем диференціації можуть досягати цілей самотійно, тоді як люди з поганою диференціацією покладаються на підтвердження інших;
- емоційний процес нуклеарної сім'ї – це відноситься до емоційної взаємодії в сім'ї. Зразки можуть включати подружні конфлікти, дисфункцію подружжя, порушення розвитку одного чи кількох дітей та емоційну дистанцію;
- процес проектування сім'ї – іноді батьки передають свої проблеми та тривоги своїм дітям, впливаючи на їхній розвиток і створюючи емоційні проблеми для інших членів сім'ї;
- процес передачі від кількох поколінь – люди вибирають партнерів із подібним рівнем диференціації, як і вони самі. У наступних поколіннях рівень диференціації поступово знижується;
- емоційне відсічення – щоб врегулювати конфлікти в сім'ї, деякі члени віддаляються або відмежовуються від інших членів. Згортання стосунків без вирішення конфлікту може посилити тиск і стрес у майбутніх стосунках;
- позиція брата/сестри: М. Боуен вважав, що порядок народження впливає на очікування батьків, стосунки між братами та сестрами, моделі батьківської дисципліни та іншу сімейну динаміку;

– емоційний процес у суспільстві: багато речей, які впливають на сім'ї, також впливають на суспільства. у свою чергу, ставлення суспільства, культурні зміни та конфлікти впливають на сім'ї [38].

Вивчення цих восьми принципів може допомогти сім'ям встановити здорові межі, створити позитивні стосунки, засвоїти позитивні моделі спілкування та покращити функціонування як окремих людей, так і сімей [38].

Теорія сімейної системи припускає, що люди нерозривно взаємопов'язані мережею своїх стосунків. М. Боуен вважав, що розуміння цих мереж і моделей спілкування та конфлікту в них є важливим для вирішення окремих проблем. Терапія, заснована на цій теорії, використовує різні техніки, щоб допомогти окремим особам і всій сім'ї, залежно від потреб сім'ї (рис. 3.2).

Терапія подружжя	<ul style="list-style-type: none"> • Конфлікт впливає на всю родину. Парна терапія допомагає партнерам вирішити конфлікт і покращити спілкування.
Сімейна терапія між поколіннями	<ul style="list-style-type: none"> • Допомагає сім'ям розпізнавати моделі, отримані від попередніх поколінь, і вивчати нові способи взаємодії.
Наративна терапія	<ul style="list-style-type: none"> • Учасник розробляє історію свого життя, яка допомагає йому зрозуміти свій досвід, поведінку та ролі.
Психоосвіта	<ul style="list-style-type: none"> • Члени сім'ї дізнаються про психічне здоров'я та лікування, щоб вони могли ефективно та чуйно реагувати, коли інший член сім'ї стикається з психічним розладом.
Структурна сімейна терапія	<ul style="list-style-type: none"> • Дає розуміння, як влаштована їхня сім'я, чени сім'ї можуть працювати над покращенням за потреби та ефективнішим спілкуванням.
Стратегічна сімейна терапія	<ul style="list-style-type: none"> • Визначає заходи для вирішення унікальних проблем сім'ї.

Рис. 3.2. Техніки сімейної системної терапії

Джерело: складено за [38].

Сімейна системна терапія іноді спирається на інші типи терапії та техніки, такі як консультування пар, психологічна освіта та інші сімейні заходи.

Зазначені підходи можуть бути використані як окремо, так і в комбінації, залежно від потреб і специфіки проблем конкретної подружньої пари.

3.2. Проблема задоволення шлюбом як ціль психологічного консультування

Для підвищення рівня задоволеності шлюбом та стабілізації сімейних відносин запропонуємо програму психологічних консультувань з проблеми.

Тривалість програми (орієнтовно) – 2 дводенні модулі тривалістю 4 години із перервою в тиждень.

Сумарна к-ть годин (орієнтовно) – 16 годин;

Форми роботи: лекції, практичні вправи, рольові ігри, розгляд випадків, групові дискусії [25].

При складанні програми доцільно врахувати такі аспекти: особливості консультування шлюбних партнерів на різних етапах розвитку родини [24].

Структура та зміст занять програми психологічних консультувань з проблеми представлені нижче (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

План програми психологічних консультувань для підвищення рівня задоволеності шлюбом

Модуль	№ вправи	Назва вправ	Тривалість
1	2	3	4
Модуль 1 – День 1. Розуміння та підтримка емоційного зв'язку у відносинах			
1.1	1	Знайомство	15 хв
1.1	2	Дискусія «Що таке шлюб, і в чому полягає задоволеність від подружніх відносин»	30 хв

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
1.1	3	Емоційне дзеркало	50 хв
1.1	4	Безпечне місце	40 хв
1.1	5	Підтримка партнера	40 хв
1.1	6	Емоційне з'єднання	30 хв
1.1	7	Презентація «Емоція нашої сім'ї»	20 хв
1.1	8	Підсумкове обговорення. Колективні роздуми та обговорення	15 хв
Модуль 1. – День 2. Розуміння та вирішення конфліктів.			
1.2	1	Рефлексійне коло	15 хв
1.2	2	Дискусія «Стабільність шлюбу: як розуміти і як досягти»	30 хв
1.2	3	Сендвіч-комунікація	40 хв
1.2	4	Когнітивна реструктуризація	40 хв
1.2	5	Рольові ігри	70 хв
1.2	6	Спільне розв'язання проблем	30 хв
1.2	7	Підсумкове обговорення	15 хв
Модуль 2. – День 1. Будівництво міцного фундаменту.			
2.1	1	Рефлексійне коло	15 хв
2.1	2	Образ моста	30 хв
2.1	3	Образ дерева	30 хв
2.1	4	Образ дому	30 хв
2.1	5	Образ дороги	30 хв
2.1	6	Образ водойми	30 хв
2.1	7	Карта нашого шлюбу	60 хв
2.1	8	Підсумкове обговорення	15 хв
Модуль 2. – День 2. Задоволення від партнерства у шлюбі			
2.2	1	Рефлексійне коло	15 хв
2.2	2	Переписування історії	50 хв
2.2	3	Інтерв'ю з героєм	30 хв
2.2	4	Створення нових розділів	40 хв
2.2	5	Лист з майбутнього	50 хв
2.2	6	Лист собі	30 хв
2.2	7	Обговорення, підбиття підсумків	25 хв

Джерело: складено автором.

Далі представимо детальну структуру та зміст вправ.

Модуль 1. – День 1. Розуміння та підтримка емоційного зв'язку у відносинах.

Мета: познайомити учасників з програмою; створення атмосфери довіри; встановлення емоційної близькості між партнерами, розуміння та підтримки їхніх емоційних потреб.

Вправа 1. Знайомство (тривалість 15 хв). Узгодження правил і режиму роботи групи. Обговорення учасників щодо очікувань і проблем.

Вправа 2. Дискусія «Що таке шлюб, і в чому полягає задоволеність від подружніх відносин» (30 хв.). Коротка лекція про сутність поняття задоволеність від шлюбу. Колективне обговорення індивідуальних очікувань від шлюбу.

Вправа 3. Емоційне дзеркало (50 хв.)

Робота в парах. По черзі кожен партнер висловлює свої почуття, а інший відображає їх, повторюючи своїми словами, щоб переконатися, що вони правильно зрозуміли емоції партнера.

Вправа 4. Безпечне місце (40 хв)

Робота в парах. Визначте місце, де обидва партнери почувуються в безпеці, та обговоріть важкі емоції, які зазвичай приховуються.

Вправа 5. Підтримка партнера (40 хв).

Робота в парах. Один партнер ділиться своїм переживанням, а інший намагається підтримати його, висловлюючи емпатію та розуміння.

Вправа 6. Емоційне з'єднання (30 хв).

Робота в парах. Обговоріть моменти, коли ви відчували найбільшу емоційну близькість, і з'ясуйте, що сприяло цьому зв'язку.

Вправа 7. Презентація «Емоція нашої сім'ї».

Кожна пара презентує одну домінуючу емоцію сім'ї.

Вправа 8. Підсумкове обговорення. Роздуми над проведеними вправами. (тривалість 15 хв).

Модуль 1. – День 2. Розуміння та вирішення конфліктів.

Мета: Ознайомлення з основними принципами ефективного вирішення конфліктів та навчання способів побудови позитивних взаємин у парі.

Вправа 1. Рефлексійне коло (тривалість 15 хв). Роздуми над минулим днем, обговорення спільних рішень чи досягнутих змін.

Вправа 2. Дискусія «Стабільність шлюбу: як розуміти і як досягти» (30 хв.). Коротка лекція про поняття та чинними стабільності шлюбу. Колективне обговорення проблем стабільного шлюбу.

Вправа 3. Сендвіч-комунікація [3] (40 хв).

Робота у парах. Партнер висловлює критику, обрамляючи її між двома позитивними зауваженнями. Цей прийом допомагає зробити критику конструктивнішою.

Наприклад: «Дорогий, я ціную твою старанність у приготуванні вечері та те, як ти завжди дбаєш про нас. Однак, я помітила, що вечеря сьогодні була трохи пересоленою. Можливо, наступного разу можемо спробувати зменшити кількість солі, щоб страва була ще смачнішою».

Вправа 4. Когнітивна реструктуризація (40 хв).

Індивідуальна робота. На листку паперу в 1 стовпчик необхідно прописати негативні думки про партнера. В другому стовпчику замінити ці негативні думки позитивними або нейтральними.

Вправа 5. Рольові ігри (70 хв).

Розглянемо декілька конфліктних ситуацій, які можуть виникнути у пари:

1) вибір вечірнього дозвілля. Партнер А хоче піти в кіно, а партнер Б бажає провести вечір у ресторані.

2) розподіл обов'язків у сім'ї. Розглянути конфлікт щодо миття вікон.

3) фінансові рішення. Партнер А хоче вкласти гроші у нову меблеву техніку, а партнер Б вважає, що гроші краще використати для подорожі.

4) режим дня. Партнер А встає дуже рано і хоче лягати спати рано, партнер Б – вечірня людина, яка любить прокидатися пізно і засинати пізно.

5) плани на вихідні. Партнер А хоче провести вихідні в горах, а партнер Б бажає відвідати місто.

Кожна з цих ситуацій може призвести до конфлікту через різницю в поглядах, потребах і вподобаннях у парі.

У рольових іграх необхідно постаратися знайти компромісне рішення для максимального задоволення обох партнерів.

Відтворити ці конфліктні ситуації необхідно, змінюючи ролі, щоб краще зрозуміти точку зору партнера.

Вправа 6. Спільне розв'язання проблем (30 хв).

Робота в парах. Визначте проблему, яка є у вашої сім'ї зараз або може виникнути, спільно розробіть можливі рішення, оцініть їх ефективність і виберіть найкраще рішення для впровадження.

Вправа 7. Підсумкове обговорення (15 хв).

Роздуми над проведеними вправами. Підбиття підсумків модуля.

Модуль 2. – День 1. Будівництво міцного фундаменту.

Мета: поглиблення розуміння стосунків у парі через візуалізацію та спільну роботу над символічними образами, що відображають взаємини.

Вправа 1. Рефлексійне коло (тривалість 15 хв). Роздуми над минулим модулем, обговорення спільних рішень чи досягнутих змін.

Вправа 2. Образ моста (30 хв).

Робота у парах. Уявіть міст, який символізує зв'язок між вами та партнером. Обговоріть, яким ви бачите цей міст і що можна зробити, щоб він був міцнішим.

Вправа 3. Образ дерева (30 хв).

Робота у парах. Уявіть дерево, яке символізує ваші стосунки. Описуйте його стан, корені, гілки і що необхідно для його здорового росту.

Вправа 4. Образ дому (30 хв)

Робота у парах. Уявіть дім, що представляє ваш шлюб. Обговоріть, як виглядає цей дім, що в ньому потрібно змінити або додати.

Вправа 5. Образ дороги (30 хв)

Робота у парах. Уявіть дорогу, якою ви йдете разом. Описуйте, яка це дорога, які перешкоди на ній є, і як їх подолати.

Вправа 6. Образ водойми (30 хв)

Робота у парах. Уявіть водойму, що символізує ваші емоції. Обговоріть, якою є ця водойма і як її можна зробити чистішою та спокійнішою.

Вправа 7. Карта нашого шлюб (60 хв).

Робота у парах. Візьміть плакат і зобразіть ці всі образи у мапі шлюбу. Для зображення кожного об'єкту треба прийняти спільне рішення, як де і яким чином його зобразити.

Вправа 8. Підсумкове обговорення (15 хв).

Роздуми над проведеними вправами. Чи легко було дійти згоди.

Модуль 2. – День 2. Задоволення від партнерства у шлюбі.

Мета: зміцнення позитивних аспектів взаємин та створення оптимістичного сприйняття власних стосунків.

Вправа 1. Рефлексійне коло (тривалість 15 хв). Роздуми над минулим днем, обговорення спільних рішень чи досягнутих змін.

Вправа 2. Переписування історії (50 хв).

Напишіть історію ваших стосунків з точки зору позитивних моментів.

Зобразіть її на плакаті схематично за допомогою образів та смайликів.

Потім обговоріть цю історію разом.

Вправа 3. Інтерв'ю з героєм (30 хв)

Інтерв'юйте один одного як героїв вашої спільної історії, акцентуючи увагу на ваших сильних сторонах і досягненнях.

Вправа 4. Створення нових розділів (40 хв)

Напишіть «новий розділ» вашої спільної історії, який включає позитивні зміни і досягнення.

Домалюйте це на вашому плакаті

Вправа 5. Лист з майбутнього (50 хв).

Напишіть лист один одному з майбутнього, в якому описуєте, як ви подолали нинішні проблеми і що вам в цьому допомогло.

Вправа 6. Лист собі (30 хв)

На листку паперу прописати:

10 побажань собі.

10 побажань партнеру.

10 побажань стосункам у шлюбі.

Вправа 7. Обговорення. Підбиття підсумків (25 хв).

Роздуми над проведеними модулями, що саме і як буде змінено у відносинах.

Після проведеної програми, відповідно до представленого змісту, виконано повторне опитування за опитувальником спілкування в сім'ї, результати якого представлені у додатку К.

Порівняння результатів до і після проведення програми психологічних консультувань зобразимо на рис. 3.3.

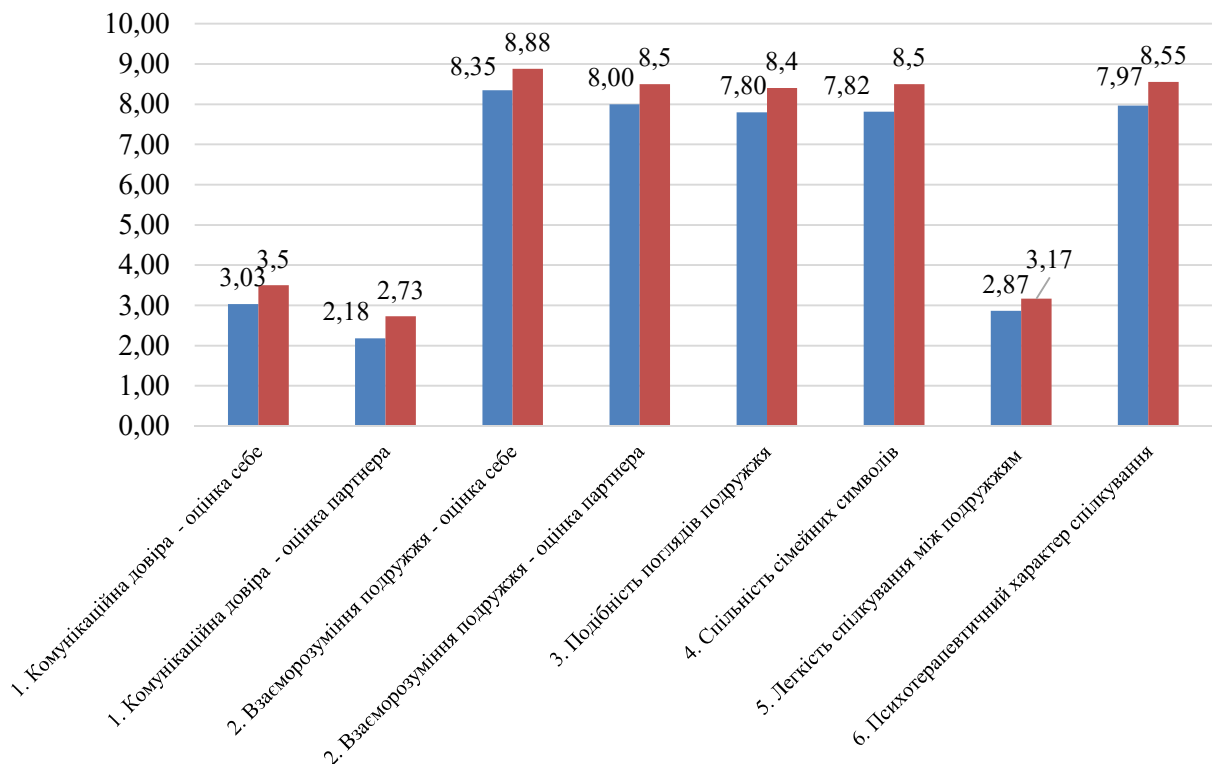

Рис. 3.3. Середні бали по шкалам Спілкування в сім'ї до та після психологічних консультувань, бали

Джерело: складено автором

Для аналізу результативності програми психологічних консультувань варто оцінити зміни середніх балів до та після програми в кожному з аспектів взаємодії між партнерами. За шкалою комунікаційної довіри оцінка себе після програми значно покращилась з 3,03 до 3,5, що свідчить про збільшення впевненості в власних комунікаційних здібностях. Оцінка партнера також зросла з 2,18 до 2,73, що вказує на підвищення взаємної довіри. За шкалою взаєморозуміння подружжя оцінка як себе, так і партнера після програми показала значні покращення, що свідчить про більш глибоке взаєморозуміння між партнерами. Так, оцінка себе збільшилася із 8,35 до 8,88 балів, а оцінка партнера – із 8,00 до 8,5 балів у середньому.

Середній бал оцінки подібності поглядів подружжя збільшився з 7,80 до 8,4, що свідчить про те, що програма допомогла партнерам більше зблизитися у своїх поглядах. Аналогічне підвищення спостерігається і за шкалою спільність сімейних символів (зростання із 7,82 до 8,5 балів), що вказує на покращення сприйняття спільності та єднання сім'ї. Легкість спілкування між подружжям зросла із 2,87 до 3,17 балів. Незначне зростання в середньому балу може свідчити про те, що програма ще не дала очікуваних результатів у покращенні комунікативних навичок.

Значне підвищення балу за шкалою психотерапевтичний характер спілкування після програми свідчить про те, що партнери стали більш психологічно відкриті та сприйнятливі до психотерапевтичних аспектів спілкування.

Для успішного впровадження запропонованої програми доцільно дотримуватися таких рекомендацій. Для психолога, який буде проводити програму психологічних консультувань для підвищення рівня задоволеності шлюбом, важливо ретельно вивчити структуру та зміст програми. Це означає осмислення кожного модуля, вправи та методики, щоб зрозуміти, як саме кожен елемент допоможе досягти поставленої мети. Для успішного проведення програми необхідно розвивати навички фасилітації групових дискусій та практичних вправ, стимулювати активну участь учасників та

сприяти їхньому взаємодії. Також важливо враховувати індивідуальні потреби кожної пари та адаптувати програму відповідно до їхніх унікальних ситуацій та проблем. Створення сприятливої атмосфери на заняттях є ключовим моментом, тому психолог повинен працювати над створенням комфортного середовища для учасників.

Для сімейних пар, які беруть участь у програмі, важливо активно долучатися до всіх занять та вправ, відкрито ділитися своїми думками та почуттями з партнером. Також слід використовувати отримані знання та навички у практичному житті та бути відкритими до змін. Задавати питання, виявляти інтерес до процесу та допомагати один одному у розвитку відносин – це також важливі аспекти участі в програмі психологічних консультувань для підвищення рівня задоволеності шлюбом.

Загалом, результати програми психологічних консультувань показують позитивний тренд у покращенні різних аспектів взаємодії між партнерами, з особливим успіхом у взаєморозумінні, спільній сприйнятті сімейних цінностей та психотерапевтичному характері спілкування.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі досліджено підходи до вирішення проблеми зниження рівня задоволеності шлюбом, що дозволило зробити наступні висновки.

1) Психологічні консультування із проблемами шлюбних відносин є надзвичайно важливою та ефективною для покращення якості стосунків і вирішення конфліктів. Кожні стосунки унікальні, і проблеми, з якими стикаються пари, можуть бути різноманітними, включаючи нереалізовані очікування, зовнішні стресові фактори чи навіть проблеми з психічним здоров'ям. Коли подружжя відчуває труднощі у стосунках, робота з шлюбним консультантом або терапевтом може допомогти отримати необхідні інструменти для створення здорових і повноцінних стосунків.

Пари, які беруть участь у консультаціях або терапії для пар, отримують численні переваги, такі як покращення навичок спілкування, конструктивне вирішення конфліктів, визначення своїх індивідуальних потреб та очікувань, а також навчання здоровому вираженню своїх почуттів. За рахунок успішних психологічних консультувань подружжя здатне створити безпечний простір для обговорення розбіжностей, що сприяє відновленню довіри, емоційної близькості та взаєморозуміння.

Консультування пар може також покращити навички вирішення проблем, навчити подружжя визначати основні причини своїх негараздів і розробляти ефективні рішення. Навіть якщо один із партнерів не бажає брати участь у консультаціях, індивідуальне консультування може принести значні переваги стосункам, покращуючи власну самосвідомість, навички спілкування, розвиток здорових механізмів подолання, встановлення меж та зміцнення самооцінки.

Серед підходів до психологічної психологічних консультувань у роботі з проблемами шлюбних відносин виділяються кілька основних методів. Когнітивно-поведінкова терапія зосереджується на взаємодії між когнітивними здібностями, поведінкою та емоційними реакціями партнерів, покращуючи навички спілкування та вирішення проблем, змінюючи дисфункціональні когнітивні функції та ставлення. Інтегративна поведінкова терапія для пар акцентує увагу на прийнятті та взаємній толерантності, тоді як терапія для пар, орієнтована на подолання, фокусується на впливі стресу на функціонування пари та взаємному емоційному розумінні. Емоційно-фокусована терапія є ще одним ефективним підходом, що базується на теорії прихильності та соціальній нейронауці. Вона спрямована на формування нових емоційних переживань між партнерами, які сприяють безпеці прихильності, полегшення вираження первинних емоцій і розуміння почуттів, що стоять за вторинними емоціями.

Сімейна системна терапія також використовується для вирішення проблем шлюбних відносин, часто комбінуючи техніки різних типів терапії та

психологічну освіту. Вибір методу або їх комбінації залежить від специфіки проблем і потреб конкретної подружньої пари.

2) Програма психологічних консультувань спрямована на підвищення рівня задоволеності шлюбом та стабілізацію сімейних відносин шляхом зміцнення комунікації, взаєморозуміння та підтримки емоційного зв'язку між партнерами. Протягом двох дводенних модулів, кожен тривалістю 4 години, учасники проходили різноманітні активності, такі як лекції, практичні вправи, рольові ігри, розгляд випадків та групові дискусії. Перший модуль був присвячений розумінню та підтримці емоційного зв'язку у відносинах. Учасники вивчали поняття шлюбу та задоволення від подружніх відносин, проводили вправи для розвитку емпатії, взаємної підтримки та спільного розуміння. Другий день першого модулю фокусувався на розумінні та вирішенні конфліктів у шлюбі, учасники отримували навички ефективної комунікації, вирішення конфліктів та спільного розв'язання проблем. Рольові ігри та вправи з когнітивної реструктуризації допомагали партнерам знаходити конструктивні рішення. Другий модуль спрямований на будівництво міцного фундаменту для подальшого розвитку сімейних відносин. Учасники проводили вправи на створення спільної картини майбутнього, обмінювалися листами з майбутнього та листами собі, що допомагало їм уявити та зафіксувати свої спільні цілі та бажання. Також у другому модулі увага спрямована на зміцнення позитивних аспектів взаємин в шлюбі та створення оптимістичного сприйняття власних стосунків

Проведена програма психологічних консультувань для підвищення рівня задоволеності шлюбом та стабілізації сімейних відносин показала значні позитивні зміни у взаємодії між партнерами. Після участі в програмі значно підвищилися середні бали в таких аспектах, як комунікаційна довіра, взаєморозуміння подружжя, подібність поглядів, спільність сімейних символів та психотерапевтичний характер спілкування.

Зокрема, після програми партнери виявили більшу впевненість у власних комунікаційних здібностях та взаємну довіру. Крім того, підвищилася

рівність взаєморозуміння та сприйняття сімейних цінностей, натомість легкість спілкування також покращилася, хоча незначно. Програма сприяла розвитку психотерапевтичних аспектів спілкування, що вказує на більшу психологічну відкритість партнерів. Отже, результати програми психологічних консультувань свідчать про позитивний вплив на взаємодію між партнерами та підвищення рівня задоволеності шлюбом і стабільності сімейних відносин.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження досягнуто поставленої мети та виконано завдання.

1. Проаналізовано теоретичні аспекти задоволеності шлюбом. Так, досліджено теоретичні аспекти задоволеності шлюбом та стабільності сімейних відносин у психологічній науці. На основі аналізу літературних джерел та теоретичних концепцій були визначені, що різноманітні мотиви, такі як біологічні, економічні, соціально-культурні та духовні, впливають на рівень задоволеності шлюбом. Успішна адаптація партнерів у суб'єктних стосунках є важливим фактором для задоволеності шлюбом. Також визначено, що фактори стабільності подружніх стосунків включають: взаємозалежність міжособистісних та внутрішньоособистісних компонентів, які включають поведінкову взаємодію, особистісні характеристики, релігійні переконання та спільну відповідальність за виховання дітей. Відзначено важливу роль особистості у збереженні шлюбу. Емоційна стабільність, приємність, екстраверсія та сумлінність впливають на задоволення стосунками та тривалість шлюбних відносин. Емоційна стабільність партнера має великий прогноз для задоволеності від стосунків у перспективі. На основі цих досліджень було визначено, що успішна спільна адаптація, спільне сприйняття символів та відкритість взаємного розуміння є ключовими для задоволення від шлюбу та мають значний вплив на стабільність сімейних відносин. Крім того, культивування спільних цінностей та інтересів відіграє важливу роль у створенні єдності, забезпеченні ефективної комунікації та, як наслідок, у формуванні передумов для щасливого спільного життя у шлюбі.

2. Розглянуто методики дослідження психологічних чинників задоволення шлюбом. У процесі аналізу досліджень рівня задоволеності шлюбом виявлено, що стабільність та задоволеність у шлюбі можуть залишатися стійкими протягом тривалого часу, навіть у змінному соціальному контексті. Дослідження свідчать про те, що для багатьох пар задоволення

шлюбом може залишатися високим протягом тривалого періоду, незважаючи на загальне переконання про зниження задоволеності з часом. Важливо враховувати, що рівень задоволеності може різнитися між парами та може мати як стабільні, так і змінні шаблони. Дослідження також показують, що на задоволеність шлюбом впливають різні фактори, такі як економічний статус, освіта, релігійність та інші.

Для проведення нашого дослідження підібрано такі методики: опитувальник Томаса-Кілманна для вивчення типів поведінки у конфлікті, діагностику емпатії для вимірювання рівня емпатії, діагностику міжособистісних взаємин Т. Лірі та опитувальник спілкування в сім'ї. Застосування цих методик дозволяє зрозуміти та проаналізувати взаємозв'язки у задоволеності шлюбом у досліджуваних сімейних парах.

3. Проведено емпіричне дослідження та інтерпретовано його результати.

Отримані результати дослідження вказують на різноманітні стратегії управління конфліктами серед досліджуваних респондентів. Найпоширенішою стратегією є пристосування, яке використовує близько 28,33% учасників, що свідчить про готовність до компромісів та гнучкість у вирішенні конфліктів. Стратегії суперництва та уникання також є значними, займаючи відповідно 21,67% і 18,33%. Чоловіки виявили більшу схильність до пристосування та співпраці, тоді як жінки проявляли більшу готовність до уникання конфлікту та пошуку компромісів.

Щодо рівня емпатії, понад 77% респондентів мають високий або нормальний рівень емпатії, що вказує на розуміння та співчуття в міжособистісних взаємин. Жінки проявили більшу схильність до високого та нормального рівня емпатії, тоді як чоловіки частіше виявляли високий рівень. Результати дослідження міжособистісних взаємин за методикою Лірі показали, що серед досліджуваних переважають взаємини, спрямовані на товариськість та альтруїзм: показники для стилів "Товариські" (середній бал 9,20) та "Альтруїзм" (середній бал 9,03) були найвищими. Оцінка для таких показників, як авторитарний (середній бал 8,05), егоїстичний (середній бал

7,85), агресивний (середній бал 7,77) та підозрювані (середній бал 7,85), показала помірний рівень цих стилів у взаємодії.

Щодо спілкування в сім'ї, то виявлено високий рівень взаєморозуміння та подібності поглядів: середня оцінка себе (8,35) та оцінка партнера (8,00) були високими. Проте, існують проблеми у комунікаційній довірі (середня оцінка себе 3,03, партнера 2,18) та легкості спілкування (середня оцінка 2,87), що вимагає уваги для покращення взаєморозуміння та підтримки гармонії у відносинах. Жінки виявляють більшу довіру до себе (середній бал 3,10), але меншу до партнера (середній бал 2,63) порівняно з чоловіками. Взаєморозуміння у сім'ї високе в обох гендерах, проте чоловіки можуть бути більш впевненими в цьому аспекті (від себе: жінки 7,93, чоловіки 8,77; від партнера: жінки 7,50, чоловіки 8,50). Обидва гендера високо оцінюють психотерапевтичний характер спілкування (середній бал жінок 7,97, чоловіків 8,57).

Для виявлення кореляційних зв'язків використано програмний комплекс JAMOVI, що дозволило встановити сильний кореляційний зв'язок між типами поведінки у конфлікті та рівнем авторитарності, егоїзму, агресивності, підозрюваності та підлеглих, а також між рівнем емпатії та умінням відчувати потреби та почуття партнера.

4. Розроблено програму психологічних консультувань з метою підвищення рівня задоволеності шлюбом та стабілізації сімейних відносин. Запропонована програма психологічних консультувань спрямована на підвищення рівня задоволеності шлюбом та стабілізацію сімейних відносин шляхом зміцнення комунікації, взаєморозуміння та підтримки емоційного зв'язку між партнерами. Вона складається з двох дводенних модулів, кожен із яких триває по 4 години. Перший модуль присвячений розумінню та підтримці емоційного зв'язку у відносинах та фокусуванні на розумінні та вирішенні конфліктів у шлюбі.

Другий модуль спрямований на будівництво міцного фундаменту для подальшого розвитку сімейних відносин. Учасники проводять вправи на

створення спільної картини майбутнього, обмінюються листами з майбутнього та листами собі, що допомагає їм уявити та зафіксувати свої спільні цілі та бажання. досліджено підходи до вирішення проблеми зниження рівня задоволеності шлюбом. Також у другому модулі увага спрямована на зміцнення позитивних аспектів взаємин в шлюбі та створення оптимістичного сприйняття власних стосунків

Психологічні консультування виявилися надзвичайно важливою і ефективною для покращення якості стосунків і вирішення конфліктів у парах. Різноманітні методи, такі як когнітивно-поведінкова терапія, інтегративна поведінкова терапія, емоційно-фокусована терапія та сімейна системна терапія, дозволяють надавати індивідуальну підтримку парі в залежності від їхніх потреб та проблем. Результати психологічних консультацій показали позитивні зміни у взаємодії між партнерами, підвищення рівня взаєморозуміння та комунікаційної довіри, а також покращення спільного розвитку сімейних цінностей, що вказує на ефективність психологічних консультацій у вирішенні проблем шлюбних відносин та підвищенні рівня задоволеності шлюбом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баратинська А., Пось Л. Ступінь задоволеності шлюбом у осіб з різним рівнем адаптивної поведінки. Молодий вчений. 2022. № 3 (103). С. 37-42. URL: <http://dx.doi.org/10.32839/2304-5809/2022-3-103-8>. (дата звернення: 29.04.2024)
2. Волошок О. В. Соціально-психологічні чинники задоволеності шлюбом осіб періоду ранньої дорослості. Серія Психологічні науки. 2019. Випуск 3. С. 122-128. URL: <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/download/477/445/> (дата звернення: 15.04.2024)
3. Дубовик С. Метод «Сендвіч»: чотири кроки конструктивної критики. Заступник директора школи. 2021. № 6. URL: <https://ezavuch.expertus.com.ua/900096> (дата звернення: 19.05.2024)
4. Зосім М. Модель конфлікту Томаса Кілманна (Thomas Kilmann Conflict Model). Mar 4, 2023. URL: <https://www.maxzosim.com/thomas-kilmann-conflict-management-model/> (дата звернення: 29.04.2024)
5. Карвацька Н.С., Рудницький Р.І. Гармонія в сім'ї. БДМУ 2016. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/4552-garmoniya-v-sim-i/> (дата звернення: 15.04.2024)
6. Клапішевська С. А. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми задоволеності шлюбом. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2012. Вип. 17. С. 114-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_17_17. (дата звернення: 15.04.2024)
7. Лисенко Л.М. Психологічні чинники задоволеності стосунками в подружніх парах // Теорія і практика сучасної психології. Запоріжжя, 2018. № 5. С. 73-77. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/eda69931-667b-4523-bd69-273188024f49> (дата звернення: 15.04.2024)
8. Марценюк М.О Опорний конспект лекцій з курсу «Психологія сім'ї» для студентів напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія».

Мукачево: Вид-во МДУ, 2016 р. 94 с. URL: <https://cutt.ly/mwC31yFc> (дата звернення: 15.04.2024)

9. Методика діагностики міжособистісних відносин [Лірі]. URL: https://www.eztests.xyz/tests/social_leary/#google_vignette (дата звернення: 29.04.2024)

10. Миколайчук М.І., Корецька Н.В. Суб'єктивне помірно благополучтя осіб з різним рівнем емоційного інтелекту. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки. 2021. вип. 2. С. 126–33. URL: <http://dx.doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2021-2-15><https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/1199/1144> (дата звернення: 29.04.2024)

11. Перепелюк Т. Подружня психологічна сумісність як чинник стабільності шлюбних стосунків // Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2019. Випуск 4. С. 55–61. URL: http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/4_2019/9.pdf (дата звернення: 15.04.2024)

12. Поліщука В. М. Психологія сім'ї: підручник. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38814/1/V_Polishchuk_Pidruchnik_2021_IL.pdf (дата звернення: 15.04.2024)

13. Сова М.О., Деніжна С. О. Психологія сім'ї: Навчальний посібник. К : 2014. 212 с. URL: https://psychologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2020/02/psihologiya_simyi.pdf (дата звернення: 15.04.2024)

14. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї : навч.посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19502/1/O_Stoliarchuk_PSS_IL.pdf (дата звернення: 15.04.2024)

15. Тест міжособистісних відносин Лірі. URL: http://psychologis.com.ua/test_mezhlichnostnyh_otnosheniy_liri.htm (дата звернення: 29.04.2024)

16. Техніки КПТ. URL: <https://cutt.ly/Het6SrQN> (дата звернення: 19.05.2024)
17. Федоренко Р. П. Психологічний аналіз подружніх взаємин на різних стадіях функціонування сім'ї: монографія. Луцьк :Вежа-Друк, 2022. 332 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21448/1/monograf22.pdf> (дата звернення: 15.04.2024)
18. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 364 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153585033.pdf> (дата звернення: 15.04.2024)
19. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 364 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153585033.pdf> (дата звернення: 29.04.2024)
20. Фещенко А., Можаровська Т.В. Дослідження рівня благополуччя подружжя з різним досвідом тривалості шлюбних відносин. Наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. 2017. Випуск 9. С. 114-117. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/25146/1/mog.pdf> (дата звернення: 15.04.2024)
21. Холоденко М. І. Методика «Шкала емоційного відгуку» за А. Меграбаном і Н. Епштейном. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/library/metodika-skala-emocijnogo-vidguku-za-a-megrabanom-i-n-epstejnom-347264.html> (дата звернення: 29.04.2024)
22. Цільмак О. М. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с. з іл. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/24054?show=full> (дата звернення: 15.04.2024)
23. Чхаїдзе А.О. Авторська анкета «мотиви створення шлюбу» для діагностики мотивації створення шлюбу. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Психологічні науки. 2015. Вип. 128. С. 274-278 URL:

http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/1890/ChkhaidzeA.O._st.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 15.04.2024)

24. Шебанова В. І. Практики консультування та терапії в кризових ситуаціях: Навчально-методичні рекомендації. Херсон: Вид-во ПП Вишемирський В.С., 2017. 136 с URL: <https://cutt.ly/Oet6SnL7> (дата звернення: 19.05.2024)

25. Школа парного Консультування. URL: <https://sexology.education/shkola-parnogo-konsultuvannya/> (дата звернення: 19.05.2024)

26. Abbasi R.K.R., Kabir E., Ebrahimpour Z.A. Prediction of marital satisfaction based on personality factors: Comparison of artificial neural network and regression Method. *J Behav Sci.* 2011. № 4. P. 171-175.

27. Afolaranmi, A. O. (2022). Conflict Management Mechanisms through Social Media among the Nigerian Baptist Pastors. *IRA-International Journal of Management & Social Sciences* (ISSN 2455-2267). 2022. №18(1), 1-12. DOI: <https://dx.doi.org/10.21013/jmss.v18.n1.p1> (дата звернення: 29.04.2024)

28. Anderson J.R., Van Ryzin M.J., Doherty W.J. Developmental trajectories of marital happiness in continuously married individuals: A group-based modeling approach. *Journal of Family Psychology.* 2010. №24(5). pp 587–596. URL: <https://doi.org/10.1037/a0020928> (дата звернення: 29.04.2024)

29. Ardyan E., Sutrisno T.F.C.W., Padmawidjaja L. New value creation and family business sustainability: Identification of an intergenerational conflict resolution strategy, *Heliyon.* 2023. Volume 9. Issue 5. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844023028414> (дата звернення: 29.04.2024)

30. Ashoori J. The relationship between personality traits, religiosity orientation and locus of control and marital satisfaction of elder women. *Nurs J elderly.* 2014. № 1(3). Pp.21-33.

31. Bashiri H., Dehghan F., Ghazanfari Zarnagh H., Dehghan M.M., Abdollahzadeh F. An investigation into the relationship between personality traits

and marital satisfaction of the health centers' married staff. *J Pers Individ Differences*. 2016. № 5(11). Pp.91-103.

32. Baucom D. H., Fischer M. S., Hahlweg K., Epstein N. B. Cognitive behavioral couple therapy. In B. H. Fiese, M. Celano, K. Deater-Deckard, E. N. Jouriles, & M. A. Whisman (Eds.). *APA handbook of contemporary family psychology: Family therapy and training*. 2019. (pp. 257–273). URL: <https://doi.org/10.1037%2F0000101-016> (дата звернення: 19.05.2024)

33. Birditt K.S., Hope S., Brown E., Orbuch T. Developmental Trajectories of Marital Happiness Over 16 Years. *Research in Human Development*. 2012. №9(2). Pp. 126–144. ULR: <https://doi.org/10.1080%2F15427609.2012.680844> (дата звернення: 29.04.2024)

34. Bodenmann G., Kessler M., Kuhn R., Hocker L., Randall A.K. Cognitive-Behavioral and Emotion-Focused Couple Therapy: Similarities and Differences. *Clin Psychol Eur*. 2020 Sep 30;2(3):e2741. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9645475/> (дата звернення: 19.05.2024)

35. Bradbury T. N., Bodenmann G. Interventions for couples. *Annual Review of Clinical Psychology*. 2020. № 16(7). p. 99-123. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32031866> (дата звернення: 19.05.2024)

36. Caughlin J.P., Huston T.L., Houts R.M. How does personality matter in marriage? An examination of trait anxiety, interpersonal negativity, and marital satisfaction. *J Pers Soc Psychol*. 2000. №78. Pp. 326-336. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/10707338> (дата звернення: 15.04.2024)

37. Chehreh H., Ozgo G., Aboiaali K., Nasiri M. The relationship between personality traits and marital satisfaction based on five factors model of personality: a systematic review Scientific. *J Kurdistan Univ Med Sci*. 2018. № 22. Pp.121-32.

38. Cherry K. What Is Family Systems Therapy? *Verywellmind*. 2024. URL: <https://www.verywellmind.com/family-systems-therapy-definition-techniques-and-efficacy-5213785> (дата звернення: 19.05.2024)

39. Claxton A., O'Rourke N., Smith J.Z., DeLongis A. Personality traits and marital satisfaction within enduring relationships: an intra-couple discrepancy approach. *J Soc Pers Relat.* 2012. № 29(3). Pp. 375-396.

40. Couples therapy – 5 paths to better relationships. URL: <https://cftsap.com/couples-therapy/> (дата звернення: 19.05.2024)

41. Czechowska-Bieluga M., Lewicka-Zelent A. Marital satisfaction – a literature review. „*Wychowanie w Rodzinie*” t. XXV. 2021. № 2. URL: <https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/133564/PDF/Marital%20satisfaction%20%E2%80%93%20a%20literature%20review%20M.%20Czechowska.pdf> (дата звернення: 29.04.2024)

42. David, P.; Stafford, L. A relational approach to religion and spirituality in marriage. *J. Fam. Issues* 2013, 36, 232–249. URL: <http://dx.doi.org/10.1177/0192513X13485922> (дата звернення: 29.04.2024)

43. Dobrowolska M., Groyecka-Bernard A., Sorokowski P., Randall A. K., Hilpert P., Ahmadi K., Alghraibeh A. M., Aryeetey R., Bertoni A., Bettache K., Błażejewska M., Bodenmann G., Bortolini T. S., Bosc C., Butovskaya M., Castro F. N., Cetinkaya H., Cunha D., David D., ... Sorokowska A. Global perspective on marital satisfaction. *Sustainability (Switzerland)*. 2020. № 12(21), Article 8817. URL: <https://doi.org/10.3390/su12218817> (дата звернення: 15.04.2024)

44. Dobrowolska M., Groyecka-Bernard A., Sorokowski P., Randall A. K., Hilpert P., Ahmadi K., Alghraibeh A. M., Aryeetey R., Bertoni A., Bettache K., Błażejewska M., Bodenmann G., Bortolini T. S., Bosc C., Butovskaya M., Castro F. N., Cetinkaya H., Cunha D., David D., ... Sorokowska A. Global perspective on marital satisfaction. *Sustainability (Switzerland)*. 2020. № 12(21), Article 8817. URL: https://pure.uva.nl/ws/files/52555516/sustainability_12_08817_v2.pdf (дата звернення: 29.04.2024)

45. Duncan T. E., Duncan S. C., Strycker L. A. An introduction to latent variable growth curve modeling: Concepts, issues, and application. New York: Routledge. 2013. 274 p.
46. Epstein N. B., Zheng L. Cognitive-behavioral couple therapy. *Current Opinion in Psychology*. 2017. №13. p. 142-147. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28813285> (дата звернення: 19.05.2024)
47. Feeney J.A., Karantzas G.C. Couple conflict: insights from an attachment perspective. *Curr Opin Psychol*. 2017. №13. Pp. 60–64. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28813296> (дата звернення: 15.04.2024)
48. Fincham F.D.; Beach S. I say a little prayer for you: Praying for partner increases commitment in romantic relationships. *J. Fam. Psychol*. 2014, 28, 587–593. URL: <http://dx.doi.org/10.1037/a0034999> (дата звернення: 29.04.2024)
49. Fincham F.D.; Beach, S.; Lambert, N.; Stillman, T.; Braithwaite, S. Spiritual behaviors and relationship satisfaction: A critical analysis of the role of prayer. *J. Soc. Clin. Psychol*. 2008, 27, 362–388. URL: <http://dx.doi.org/10.1521/jscp.2008.27.4.362> (дата звернення: 29.04.2024)
50. Finkel E.J., Simpson J.A., & Eastwick P.W. The Psychology of Close Relationships: Fourteen Core Principles. *Annual Review of Psychology*. 2017. №68, pp.383–411. doi: 10.1146/annurev-psych-010416-044038 URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27618945> (дата звернення: 29.04.2024)
51. Foran H.M., Hahlweg K., Kliem S., O’Leary K.D. Longitudinal Patterns of Relationship Adjustment Among German Parents. *Journal of Family Psychology*. 2013. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24040903> (дата звернення: 29.04.2024)
52. Ghanei Gheshlagh R., Valiei S., Rezaei M., Rezaei K. The relationship between personality characteristics and nursing occupational stress. *Iranian J Psychiatr Nurs*. 2013. № 1(3). Pp.27–34.
53. Gholizadeh zoleikha B., Hasan G., Jalil B.K. The relation between five factor of personality and marital satisfaction. *J Shahed Univ*. 2010. №17. P .57-66.

54. Gladding S. T. Family therapy: History, theory, and practice. Upper Saddle River, NJ, USA: Pearson. 2005. URL: [https://scholar.google.com/scholar?q=Gladding,+S.+T.+\(2015\).+Family+therapy:+History,+theory,+and+practice+.+Upper+Saddle+River,+NJ,+USA:+Pearson.](https://scholar.google.com/scholar?q=Gladding,+S.+T.+(2015).+Family+therapy:+History,+theory,+and+practice+.+Upper+Saddle+River,+NJ,+USA:+Pearson.) (дата звернення: 19.05.2024)
55. Gorbanzadeh F., Gahari S., Bagdasarian A., Mohamadi Arya A., Rostaie A. Marital satisfaction, personality traits and love component. *Soc Psychol Res Quarterly*. 2013. № 9(3). Pp.95-109.
56. Greenman P. S., Johnson S. M., Wiebe S. Emotionally focused therapy for couples: At the heart of science and practice. In B. H. Fiese, M. Celano, K. Deater-Deckard, E. N. Jouriles, & M. A. Whisman (Eds.), *APA handbook of contemporary family psychology: Family therapy and training*. 2019. (Vol. 3, pp. 291–305). URL: <https://doi.org/10.1037%2F0000101-018> (дата звернення: 19.05.2024)
57. Grote N.K.; Clark M.S. Perceiving unfairness in the family: Cause or consequence of marital distress? *J. Personal. Soc. Psychol.* 2001, 80, 281–293. ULR: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.281> (дата звернення: 29.04.2024)
58. Heaton T.B. Factors contributing to increasing marital stability in the United States. *J. Fam. Issues* 2002, 23, 392–409. ULR: <http://dx.doi.org/10.1177/0192513X02023003004> (дата звернення: 29.04.2024)
59. Jackson J.B.; Miller R.B.; Oka M.; Henry R.G. Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *J. Marriage Fam.* 2014. № 76. Pp. 105–129. ULR: <http://dx.doi.org/10.1111/jomf.12077> (дата звернення: 29.04.2024)
60. Janati Jahromi Mehrdad L. M. , Leila Y. The relationship between personality characteristics and marital satisfaction among employed women in Kazeroon. *J Women Soci.* 2010. №2 p.143-161.
61. Jobe-Shields L., Andrews A.R., Parra G.R., Williams N.A. Person-Centered Approaches to Understanding Early Family Risk. *Journal of Family Theory & Review*. 2015. №7(4). Pp. 432–451. ULR: <https://doi.org/10.1111%2Fjfr.12118> (дата звернення: 29.04.2024)

62. John O.P., Srivastava S. The big five trait taxonomy: history, measurement, and theoretical perspectives. *Handbook of personality: Theory and research*. 1999. № 2. Pp.102–38.

63. Johnson S. M. Attachment in action: Changing the face of 21st century couple therapy. *Current Opinion in Psychology*, 2019. № 25. P. 101-104. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29654979> (дата звернення: 19.05.2024)

64. Karimi R., Bakhtiyari M., Masjedi Arani A. Protective factors of marital stability in long-term marriage globally: a systematic review. *Epidemiol Health*. 2019. №41:e2019023. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6702121/> (дата звернення: 15.04.2024)

65. Karney B.R., Bradbury T.N. Research on Marital Satisfaction and Stability in the 2010s: Challenging Conventional Wisdom. *J Marriage Fam*. 2020 Feb. №82(1). Pp. 100-116. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3872512/><https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8186435/> (дата звернення: 29.04.2024)

66. Karney B.R., Bradbury T.N. The longitudinal course of marital quality and stability: a review of theory, methods, and research. *Psychol Bull*. 1995. № 118(1) 3. URL: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&dopt=Abstract&list_uids=7644604 (дата звернення: 15.04.2024)

67. Khademi A, Valipour M, Moradzadeh Khorasani L. S N. relationship between personality traits and marital satisfaction and its components among the married couples. *J Appl Psychol*. 2015. №8(4). Pp 95-109.

68. Kowal M., Groyecka-Bernard A., Kochan-Wójcik M., Sorokowski P. When and how does the number of children affect marital satisfaction? An international survey. *PLoS One*. 2021 Apr 22;16(4):e0249516. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8062063/> (дата звернення: 29.04.2024)

69. Lashewicz B., Boettcher N., Lo A., Shipton L., Parrott B. Fathers raising children with autism spectrum disorder: stories of marital stability as key to parenting success. *Issues Ment Health Nurs.* 2018. № 39. Pp.786-794. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30346223> (дата звернення: 15.04.2024)
70. Lavner J.A., Bradbury T.N. Patterns of Change in Marital Satisfaction Over the Newlywed Years. *Journal of Marriage and Family.* 2010. №72. Pp. 1171–1187. ULR: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2992446/pdf/nihms220652.pdf> (дата звернення: 29.04.2024)
71. Li S., Kubzansky L.D., VanderWeele T.J. Religious service attendance, divorce, and remarriage among U.S. nurses in mid and late life. *PLoS One.* 2018. № 13:e0207778. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30507933> (дата звернення: 15.04.2024)
72. Lorber M.F., Erlanger A.C.E., Heyman R.E., O’Leary K.D. (The Honeymoon Effect: Does It Exist and Can It Be Predicted? *Prevention Science.* 2014. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24643282> (дата звернення: 29.04.2024)
73. Marschall A. What Is Bowenian Family Therapy? *Verywellmind.* 2022. URL: <https://www.verywellmind.com/bowenian-family-therapy-definition-and-techniques-5214558> (дата звернення: 19.05.2024)
74. Mary E. King. Marital Satisfaction. *Onlinelibrary wiley.com* . 2016. ULR: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781119085621.wbefs054> (дата звернення: 15.04.2024)
75. McClendon D. Religion, marriage markets, and assortative mating in the United States. *J Marriage Fam.* 2016. № 78. Pp. 1399–1421. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27818530> (дата звернення: 15.04.2024)
76. McNulty J.K. Highlighting the Contextual Nature of Interpersonal Relationships. *Advances in Experimental Social Psychology.* 2016. № 54. pp. 247–315. doi: 10.1016/bs.aesp.2016.02.003 ULR: <https://doi.org/10.1016%2Fbs.aesp.2016.02.003> (дата звернення: 29.04.2024)

77. Mohammadzadeh Ebrahimi Ali J.F., Borjali A. The Relationship between Similarity and Complementarities in Personality Factors with Marital Satisfaction. *J Res Psychol Health*. 2008. № 2. Pp.61-69.

78. Orathinkal J., Vansteenwegen A. The effect of forgiveness on marital satisfaction in relation to marital stability: Contemporary Family Therapy. *An International Journa*. 2006. № 28(2). pp. 251-260

79. Orathinkal, J.; Alfons, V. Do demographics affect marital satisfaction? *J. Sex Marital Ther.* 2007, 33, 73–85. ULR: <http://dx.doi.org/10.1080/00926230600998573> (дата звернення: 29.04.2024)

80. Personality and Relationships. ULR: <https://www.psychologytoday.com/us/basics/relationships/personality-and-relationships> (дата звернення: 15.04.2024)

81. Petrican R., Rosenbaum R.S., Grady C. Neural activity patterns evoked by a spouse's incongruent emotional reactions when recalling marriage-relevant experiences. *Hum Brain Mapp*. 2015. № 36. Pp. 4164–4183. ULR: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4898962/> (дата звернення: 15.04.2024)

82. Pléchaty M. Perceptual congruence of five attitudes among satisfied and unsatisfied couples. *Psychol. Rep.* 1987, 61, 527–537. ULR:<http://dx.doi.org/10.2466/pr0.1987.61.2.527> (дата звернення: 29.04.2024)

83. Proulx C.M., Ermer A.E., Kanter J.B. Group-Based Trajectory Modeling of Marital Quality: A Critical Review. *Journal of Family Theory & Review*. 2017. №9(3). Pp. 307–327. doi: 10.1111/jftr.12201 ULR: <https://doi.org/10.1111%2Fjftr.12201> (дата звернення: 29.04.2024)

84. Robles T.F., Slatcher R.B., Trombello J.M., McGinn M.M. Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*. 2014. №140(1), pp. 140–187. doi: 10.1037/a0031859 ULR: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3872512/> (дата звернення: 29.04.2024)

85. Rosen-Grandon J.R., Myers J.E., Hattie J.A.. The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *J Couns Dev.* 2004. № 82(1). Pp. 58-68.
86. Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E., & Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82, 58-68.
87. Sadeghi M.S.J.M., Mootabi F., Dehghani M. Couple's personality similarity and marital satisfaction. *Contemp Psychol.* 2016. №10. Pp. 67-82.
88. Scott E. Common Marriage Problems and Solutions // Very well mind. 2023. URL: <https://www.verywellmind.com/common-marriage-problems-and-solutions-3144958> (дата звернення: 15.04.2024)
89. Shaver P.R., Mikulincer M., Cassidy J. Attachment, caregiving in couple relationships, and prosocial behavior in the wider world. *Curr Opin Psychol.* 2019 № 25. Pp. 16-20. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29514115> (дата звернення: 15.04.2024)
90. Simonič B., Klobučar N.R. Experiencing positive religious coping in the process of divorce: a qualitative study. *J Relig Health.* 2017;56:1644–1654. ULR: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27112337> (дата звернення: 15.04.2024)
91. Sosin LS. Marital Satisfaction and Aging // Faculty Publications and Presentations. 2015. p. 87.
92. Stevens D.; Kiger G.; Riley P.J. Working hard and hardly working: Domestic labor and marital satisfaction among dual-earner couples. *J. Marriage Fam.* 2001, 63, 514–526. ULR: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00514.x> (дата звернення: 29.04.2024)
93. Straus M.A., Gozjolko K.L. “Intimate terrorism” and gender differences in injury of dating partners by male and female university students. *J Fam Violence.* 2014. № 29. Pp. 51–65.
94. Taghani R., Ashrafizaveh A., Ghanbari Soodkhori M., Azmoude E., Tatari M. Marital satisfaction and its associated factors at reproductive age women referred to health centers // *J Educ Health Promot.* 2019 Jul 29. №8:133. URL:

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6691613/> (дата звернення: 15.04.2024)

95. The jamovi project (2022). jamovi. (Version 2.3) [Computer Software]. URL: <https://www.jamovi.org>. (дата звернення: 29.04.2024)

96. The Power of Shared Values and Goals in Building a Strong Marriage. URL: <https://ogirly.com/the-power-of-shared-values-and-goals-in-building-a-strong-marriage/> (дата звернення: 15.04.2024)

97. Twenge J.M.; Campbell W.K.; Foster C.A. Parenthood and marital satisfaction: A meta-analytic review. *J. Marriage Fam.* 2003, 65, 574–583. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1741-3737.2003.00574.x> (дата звернення: 29.04.2024)

98. Uecker J. Religion and early marriage in the United States: evidence from the Add Health Study. *J Sci Study Relig.* 2014. №53. Pp.392–415. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25045173> (дата звернення: 15.04.2024)

99. Wiebe S. A., Johnson S. M. A review of the research in emotionally focused therapy for couples. *Family Process.* 2016. №55(3). Pp. 390-407. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27273169> (дата звернення: 19.05.2024)

100. Zhou Y., Wang K., Chen S., Zhang J., Zhou M. The Actor, Partner, Similarity Effects of Personality, and Interactions with Gender and Relationship Duration among Chinese Emerging Adults. *Front Psychol.* 2017 Sep 29. № 8:1698. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5626872/> (дата звернення: 15.04.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Опитувальник Томаса-Кілманна: типи поведінки у конфлікті (The Thomas–Kilmann Conflict Mode Instrument, ТКІ)

одна з найпоширеніших методик діагностики поведінки особистості у конфліктній ситуації (у конфлікті інтересів). Автори тесту виходили з того, що не слід уникати конфліктів або вирішувати їх за будь-яку ціну, а потрібно вміти грамотно ними керувати, вони запропонували двомірну модель регулювання конфліктів, один вимір якої - поведінка особистості, заснована на увазі до інтересів інших людей; друге - поведінка, що передбачає ігнорування цілей оточуючих та захист власних інтересів.

Інструкція: Виберіть один із двох варіантів, який більшою мірою відповідає вашим поглядам..

Текст

- 1.) а) Іноді я надаю можливість іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання. б) Краще ніж обговорювати, в чому ми розходимося, я намагаюся звернути увагу на те, з чим ми згодні.
- 2.) а) Я намагаюся знайти компромісне рішення. б) Я намагаюся залагодити справу з урахуванням усіх інтересів іншого та моїх власних.
- 3.) а) Зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого. б) Я намагаюся заспокоїти іншого та зберегти наші стосунки.
- 4.) а) Я намагаюся знайти компромісне рішення. б) Іноді я жертвую своїми власними інтересами заради інтересів іншої людини.
- 5.) а) Улагоджуючи спірну ситуацію, я постійно намагаюся знайти підтримку в іншого. б) Я намагаюся зробити все, щоб уникнути марної напруженості.
- 6.) а) Я намагаюся уникнути неприємностей для себе. б) Я намагаюся досягти свого.
- 7.) а) Я намагаюся відкласти вирішення спірного питання, щоб згодом вирішити його остаточно. б) Я вважаю за можливе в чомусь поступитися, щоб досягти бажаного.
- 8.) а) Зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого. б) Я насамперед намагаюся ясно визначити те, в чому полягають спільні інтереси.
- 9.) а) Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якісь розбіжності, що виникають. б) Я докладаю зусиль, щоб досягти свого.
- 10.) а) Я твердо прагну досягти свого. б) Я намагаюся знайти компромісне рішення.
- 11.) а) Насамперед я намагаюся ясно визначити, у чому полягають спірні питання. б) Я намагаюся заспокоїти іншого і, головним чином, зберегти наші стосунки.
- 12.) а) Найчастіше я уникаю займати позицію, яка може спричинити суперечки. б) Я даю можливість іншим залишитись при своїй думці, якщо вони теж йдуть мені назустріч.
- 13.) а) Я пропоную компромісний варіант. б) Я наполягаю, щоб було зроблено по-моєму.
- 14.) а) Я повідомляю іншого про свою точку зору і питаю про його думку. б) Я намагаюся показати іншому логіку та переваги моїх поглядів.

- 15.) а) Я намагаюся заспокоїти іншого і, головним чином, зберегти наші стосунки. б) Я намагаюся зробити так, щоб уникнути напруженості.
- 16.) а) Я намагаюся не зачепити почуттів іншого. б) Я намагаюся переконати іншого у перевагах моєї позиції.
- 17.) а) Зазвичай я наполегливо намагаюся досягти свого. б) Я намагаюся зробити все, щоб уникнути марної напруженості.
- 18.) а) Якщо це зробить іншого щасливим, дам йому можливість наполягти на своєму. б) Я даю можливість іншому в чомусь залишитись при своїй думці, якщо він також йде мені назустріч.
- 19.) а) Насамперед я намагаюся ясно визначити те, в чому полягають усі порушені питання та інтереси. б) Я намагаюся відкласти вирішення спірного питання для того, щоб згодом вирішити його остаточно..
- 20.) а) Я намагаюся негайно подолати наші розбіжності. б) Я намагаюся знайти найкраще поєднання вигод та втрат для обох сторін.
- 21.) а) Ведучи переговори, я намагаюся бути уважним до бажань іншого. б) Я завжди схильюся до прямого обговорення проблем та їх спільного вирішення.
- 22.) а) Я намагаюся знайти позицію, яка знаходиться посередині між моєю позицією та точкою зору іншої людини. б) Я відстоюю свої бажання.
- 23.) а) Я майже завжди стурбований тим, щоб задовольнити бажання оточуючих. б) Іноді я надаю можливість іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.
- 24.) а) Якщо позиція іншого здається мені дуже важливою, я намагатимусь піти назустріч його бажанням. б) Я намагаюся переконати іншого прийти до компромісу.
- 25.) а) Я намагаюся показати іншому логіку та переваги моїх поглядів. б) Ведучи переговори, я намагаюся бути уважним до бажань іншого.
- 26.) а) Я пропоную компромісну позицію. б) Я майже завжди стурбований тим, щоб задовольнити бажання оточуючих.
- 27.) а) Найчастіше я уникаю займати позицію, яка може спричинити суперечки. б) Якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість наполягти на своєму.
- 28.) а) Зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого. б) Улагоджуючи ситуацію, я зазвичай намагаюся знайти підтримку в іншого.
- 29.) а) Я пропоную компромісну позицію. б) Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якісь розбіжності, що виникають.
- 30.) а) Я намагаюся не зачепити почуттів іншого. б) Я завжди займаю таку позицію у спірному питанні, щоб ми спільно з іншою людиною могли досягти успіху.

Обробку результатів тестування за даною методикою здійснюють за ключем, який наведено у таблиці

№ п/п	Способи регулювання конфліктів				
	Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникання	Пристосування
1	2	3	4	5	6

1				А	Б
2		Б	А		
3	А				Б
4			А		Б
5		А		Б	
6	Б			А	
7			Б	А	
8	А	Б			
9	Б			А	
10	А		Б		
11		А			Б
12			Б	А	
13	Б		А		
14	Б	А			
15				Б	А
16	Б				А
17	А			Б	
18			Б		А
19		А		Б	
20		А	Б		
21		Б			А
22	Б		А		
23		А		Б	
24			Б		А
25	А				Б
26		Б	А		
27				А	Б
28	А	Б			
29			А	Б	
30		Б			А

Методика «Шкала емоційного відгуку» за А. Меграбяном і Н. Епштейном

Інструкція. «Прочитайте наведені нижче твердження і оцініть ступінь своєї згоди або незгоди з кожним із них (поставте позначку у відповідній графі бланка для відповідей), орієнтуючись на те, як ви зазвичай поведетеся в подібних ситуаціях».

Бланк для відповідей до методики «Шкала емоційного відгуку»

№ п/п	Твердження	Відповідь			
		Згоден (завжди)	Скоріше згоден (часто)	Скоріше не згоден (рідко)	Не згоден (ніколи)
1	Мене засмучує, коли я бачу, що незнайома людина почувалася серед інших людей самотньо				
2	Мені неприємно, коли люди не вміють стримуватися і відкрито проявляють свої почуття				
3	Коли хтось поруч зі мною нервує, я теж починаю нервувати				
4	Я вважаю, що плакати від щастя нерозумно				
5	Я близько до серця приймаю проблеми своїх друзів				
6	Іноді пісні про кохання викликають у мене багато почуттів				
7	Я б сильно хвилювався (хвилювалася), якби мав (мала) повідомити людині неприємну для нього звістка				
8	На мій настрій сильно впливають оточуючі люди				
9	Мені хотілося б отримати професію, пов'язану з спілкуванням з людьми				
10	Мені дуже подобається спостерігати, як люди приймають подарунки				
11	Коли я бачу, як плаче людина, то й сам (сама) засмучуюсь				
12	Слухаючи деякі пісні, я часом відчуваю себе щасливою (щасливим)				
13	Коли я читаю книгу (роман, повість тощо), то так переживаю, ніби все, про що я читаю, відбувається насправді				
14	Коли я бачу, що з кимсь погано поведуться, то завжди серджуся				
15	Я можу залишатися спокійним (спокійною), навіть якщо всі навколо хвилюються				
16	Мені неприємно, коли люди при перегляді кінофільму зітхають і плачуть				
17	Коли я приймаю рішення, ставлення інших людей до нього ролі не грає				
18	Я втрачаю душевний спокій, коли оточуючі чимось пригнічені				
19	Я переживаю, коли бачу людей, які засмучуються через дрібниці				
20	Я дуже засмучуюсь, коли бачу страждання тварин				
21	Нерозумно переживати з приводу того, що відбувається в кіно або про що читаєш в книжці				
22	Я дуже засмучуюсь, коли бачу безпорадних старих людей				
23	Я дуже переживаю, коли дивлюся фільм				
24	Я можу залишитися байдужим (байдужою) до будь-якого хвилювання навколо				
25	Маленькі діти плачуть без причини				

Для обробки відповідей зручно скористатися Бланком підрахунку результатів. Обробка проводиться у відповідності з ключем. За кожну відповідь нараховується від 1 до 4 балів.

Бланк підрахунку результатів

№ п/п	Відповідь (в балах)			
	Згоден (завжди)	Скоріше згоден (часто)	Скоріше не згоден (рідко)	Не згоден (ніколи)
1	4	3	2	1
2	1	2	3	4
3	4	3	2	1
4	1	2	3	4
5	4	3	2	1
6	4	3	2	1
7	4	3	2	1
8	4	3	2	1
9	4	3	2	1
10	4	3	2	1
11	4	3	2	1
12	4	3	2	1
13	4	3	2	1
14	4	3	2	1
15	1	2	3	4
16	1	2	3	4
17	1	2	3	4
18	4	3	2	1
19	4	3	2	1
20	4	3	2	1
21	1	2	3	4
22	4	3	2	1
23	4	3	2	1
24	1	2	3	4
25	1	2	3	4

Методика діагностики міжособистісних відносин [9]

1. Інші думають про нього прихильно
а) так
б) ні
2. Створює позитивне враження на оточуючих
а) так
б) ні
3. Вміє розпоряджатися, наказувати
а) так
б) ні
4. Вміє наполягти на своєму
а) так
б) ні
5. Має почуття гідності
а) так
б) ні
6. Незалежний
а) так
б) ні
7. Здатний сам подбати про себе
а) так
б) ні
8. Може виявляти байдужість
а) так
б) ні
9. Може бути суворим
а) так
б) ні
10. Строгий, але справедливий
а) так
б) ні
11. Може бути щирим
а) так
б) ні
12. Критичний до інших
а) так
б) ні
13. Любить поплакатися
а) так
б) ні
14. Часто сумний
а) так
б) ні
15. Здатний виявляти недовіру
а) так
б) ні
16. Часто розчаровується
а) так
б) ні
17. Може бути критичним до себе
а) так
б) ні
18. Здатний визнати свою неправоту
а) так
б) ні
19. Охоче підкоряється
а) так
б) ні
20. Поступливий
а) так
б) ні
21. Вдячний
а) так
б) ні
22. Здатний захоплюватися, схильний до наслідування
а) так
б) ні
23. Шановний
а) так
б) ні
24. Шукає схвалення
а) так
б) ні
25. Здатний до співпраці, взаємодопомоги
а) так
б) ні
26. Прагне ужитися з іншими
а) так
б) ні
27. Доброзичливий
а) так
б) ні
28. Уважний, лагідний
а) так
б) ні
29. Делікатний
а) так
б) ні
30. Підбадьорливий
а) так
б) ні
31. Чуйний на заклики про допомогу
а) так
б) ні
32. Безкорисливий

- a) так
b) ні
33. Здатний викликати захоплення
a) так
b) ні
34. Користується в інших повагою
a) так
b) ні
35. Має талант керівника
a) так
b) ні
36. Любить відповідальність
a) так
b) ні
37. Впевнений в собі
a) так
b) ні
38. Самовпевнений, наполегливий
a) так
b) ні
39. Діловий, практичний
a) так
b) ні
40. Любить змагатися
a) так
b) ні
41. Стійкий і наполегливий, де треба
a) так
b) ні
42. Невблаганний, але неупереджений
a) так
b) ні
43. Дратівливий
a) так
b) ні
44. Відкритий, прямолінійний
a) так
b) ні
45. Не терпить, щоб ним командували(Е)
a) так
b) ні
46. Скептичний
a) так
b) ні
47. На нього важко справити враження
a) так
b) ні
48. Вразливий, педантичний
a) так
b) ні
49. Легко ніяковіє
- a) так
b) ні
50. Невпевнений у собі
a) так
b) ні
51. Поступливий
a) так
b) ні
52. Скромний
a) так
b) ні
53. Часто вдається по допомогу інших
a) так
b) ні
54. Дуже шанує авторитети
a) так
b) ні
55. Охоче приймає поради
a) так
b) ні
56. Довірливий і прагне радувати інших
a) так
b) ні
57. Завжди люб'язний у поводженні
a) так
b) ні
58. Цінує думку оточуючих
a) так
b) ні
59. Комунікабельний, уживливий
a) так
b) ні
60. Добросердечний
a) так
b) ні
61. Добрий, вселяє впевненість
a) так
b) ні
62. Ніжний, лагідний
a) так
b) ні
63. Любить дбати про інших
a) так
b) ні
64. Безкорисливий, щедрий
a) так
b) ні
65. Любить давати поради
a) так
b) ні
66. Створює враження значної людини

- a) так
b) ні
67. Наказовий
a) так
b) ні
68. Владний
a) так
b) ні
69. Хвастливий
a) так
b) ні
70. Гордовитий і самовдоволений
a) так
b) ні
71. Думає лише про себе
a) так
b) ні
72. Хитрий, розважливий
a) так
b) ні
73. Нетерпимий до помилок інших
a) так
b) ні
74. Корисливий
a) так
b) ні
75. Відвертий
a) так
b) ні
76. Часто неприязний
a) так
b) ні
77. Озлоблений
a) так
b) ні
78. Скаржник
a) так
b) ні
79. Ревнивий
a) так
b) ні
80. Довго пам'ятає свої образи
a) так
b) ні
81. Самобічний
a) так
b) ні
82. Сором'язливий
a) так
b) ні
83. Безініціативний
- a) так
b) ні
84. Лагідний
a) так
b) ні
85. Залежний, несамостійний
a) так
b) ні
86. Любить підкорятися
a) так
b) ні
87. Надає іншим право приймати рішення
a) так
b) ні
88. Легко потрапляє в халепу
a) так
b) ні
89. Легко піддається впливу друзів
a) так
b) ні
90. Готовий довіритися будь-кому
a) так
b) ні
91. Прихильний до всіх без розбору
a) так
b) ні
92. Усім симпатизує
a) так
b) ні
93. Прощає все
a) так
b) ні
94. Переповнений надмірним співчуттям
a) так
b) ні
95. Великодушний, терпить чужі
недоліки
a) так
b) ні
96. Прагне заступатися
a) так
b) ні
97. Прагне досягти успіху
a) так
b) ні
98. Чекає на захоплення від кожного
a) так
b) ні
99. Розпоряджається іншими
a) так
b) ні
100. Деспотичний

- a) так
b) ні
101. Сноб, судить про людей лише за рангом і достатком
a) так
b) ні
102. Марнославний
a) так
b) ні
103. Егоїстичний
a) так
b) ні
104. Холодний, черствий
a) так
b) ні
105. В'їдливий, глузливий
a) так
b) ні
106. Злий, жорстокий
a) так
b) ні
107. Часто гнівливий
a) так
b) ні
108. Нечуттєвий, байдужий
a) так
b) ні
109. Злопам'ятний
a) так
b) ні
110. Пройнятий духом протиріччя
a) так
b) ні
111. Впертий
a) так
b) ні
112. Недовірливий, підозрілий
a) так
b) ні
113. Несміливий
a) так
b) ні
114. Легко бентежить
a) так
b) ні
115. Вирізняється надмірною готовністю підкорятися
a) так
b) ні
116. М'якотілий
a) так
b) ні
117. Майже ніколи нікому не заперечує
a) так
b) ні
118. Нав'язливий
a) так
b) ні
119. Любить, щоб його опікали
a) так
b) ні
120. Надмірно довірливий
a) так
b) ні
121. Прагне знайти розташування кожного
a) так
b) ні
122. З усіма погоджується
a) так
b) ні
123. Завжди доброзичливий
a) так
b) ні
124. Любить усіх
a) так
b) ні
125. Занадто поблажливий до оточуючих
a) так
b) ні
126. Намагається втішити кожного
a) так
b) ні
127. Дбає про інших на шкоду собі
a) так
b) ні
128. Псує людей надмірною добротою
a) так
b) ні

Опитувальник Спілкування в сім'ї [19]

1. Чи можна сказати, що вам із дружиною (чоловіком), як правило, подобаються одні й ті самі кінофільми, книги, вистави? а) так; б) імовірно, так; в) імовірно, ні; г) ні.
2. Чи часто під час розмови з дружиною (чоловіком) у вас виникає почуття спільності, повного взаєморозуміння? а) дуже рідко; б) достатньо рідко; в) досить часто; г) дуже часто.
3. Чи є у вас улюблені фрази, вирази, які означають для вас обох одне й те само, і ви із задоволенням використовуєте їх? а) так; б) імовірно, так; в) імовірно, ні; г) ні.
4. Чи можете ви передбачити, чи сподобається вашій дружині (чоловікові) кінофільм, книга й т. ін.? а) так; б) імовірно, так; в) імовірно, ні; г) ні.
5. Як ви думаєте: відчуває ваша дружина (чоловік), чи подобається вам те, що вона говорить або робить, коли ви прямо про це не говорите? а) майже завжди; б) достатньо часто; в) досить рідко; г) майже ніколи.
6. Чи розповідаєте ви дружині (чоловікові) про свої стосунки з іншими людьми? а) розкажую майже все; б) розкажую достатньо багато; в) розкажую достатньо мало; г) не розкажую майже нічого.
7. Чи бувають у вас з дружиною (чоловіком) розбіжності щодо того, які стосунки підтримувати з рідними? а) так, бувають майже постійно; б) бувають досить часто; в) бувають достатньо рідко; г) ні, не буває майже ніколи.
8. Наскільки добре ваша дружина (чоловік) розуміє вас? а) дуже добре розуміє; б) швидше добре, ніж погано; в) швидше погано, ніж добре; г) зовсім не розуміє.
9. Чи можна сказати, що ваша дружина (чоловік) відчуває, що ви ображені або роздратовані чимось, але не хоче цього показати? а) так; б) напевне, так; в) напевне, ні; г) ні.
10. Як ви вважаєте, чи розкажує вам дружина (чоловік) про свої неприємності та промахи? а) майже завжди; б) досить часто; в) досить рідко; г) майже ніколи.
11. Чи буває так, що якесь слово або предмет викликає у вас обох одні й ті ж спогади? а) дуже рідко; б) досить рідко; в) досить часто; г) дуже часто.
12. Коли у вас неприємності, поганий настрій, чи стає вам легше від спілкування з дружиною (чоловіком)? а) так, майже завжди; б) достатньо часто; в) досить рідко; г) ні, майже ніколи.
13. Як ви думаєте, чи є теми, на які дружині (чоловікові) важко та неприємно розмовляти з вами? а) їх дуже багато; б) їх досить багато; в) їх достатньо мало; г) таких тем дуже мало.
14. Чи буває так, що в розмові з дружиною (чоловіком) ви відчуваєте себе скуто, не можете підібрати потрібних слів? а) дуже рідко; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) дуже часто.
15. Чи є у вас із дружиною (чоловіком) сімейні традиції? а) так; б) швидше так, ніж ні; в) швидше ні, ніж так; г) ні.
16. Чи може ваша дружина (чоловік) без слів зрозуміти, який у вас настрій? а) майже ніколи; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) майже завжди.
17. Чи можна сказати, що у вас із дружиною (чоловіком) однакове ставлення до життя? а) так; б) швидше так, ніж ні; в) швидше ні, ніж так; г) ні.
18. Чи буває так, що ви не розкажете дружині (чоловікові) новину, важливу для вас, але яка до неї (нього) не має прямого стосунку? а) дуже рідко; б) достатньо рідко; в) досить часто; г) часто.
19. Чи розкажує вам дружина (чоловік) про свій фізичний стан? а) розкажує майже все; б) розкажує достатньо багато; в) розкажує досить мало; г) не розкажує майже нічого.

20. Чи відчуваєте ви, що подобається вашій дружині (чоловікові) те, що ви робите або говорите, якщо вона (він) прямо не говорить про це? а) майже завжди; б) достатньо часто; в) досить рідко; г) майже ніколи.

21. Чи можна сказати, що ви згідні один з одним в оцінці більшості своїх друзів? а) ні; б) радше ні, ніж так; в) радше так, ніж ні; г) так.

22. Як ви думаєте, чи може ваша дружина (чоловік) передбачити, чи сподобається вам той чи інший фільм, книга? а) думаю, так; б) радше так, ніж ні; в) радше ні, ніж так; г) думаю, ні.

23. Якщо ви зробили помилку, чи розказуєте дружині (чоловікові) про свої неприємності? а) не розказую майже ніколи; б) розказую досить рідко; в) розказую досить часто; г) розказую майже завжди.

24. Чи буває так, що коли ви перебуваєте серед інших людей, то дружині (чоловікові) достатньо подивитися на вас, щоб зрозуміти, як ви ставитеся до того, що відбувається навкруги? а) дуже рідко; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) дуже часто.

25. Як ви вважаєте, наскільки ваша дружина (чоловік) відверта(ий) із вами? а) повністю відверта(ий); б) скоріше відверта(ий); в) скоріше невідверта(ий); г) зовсім невідверта(ий).

26. Чи можна сказати, що вам легко спілкуватися з дружиною (чоловіком)? а) так; б) радше так, ніж ні; в) радше ні, ніж так; г) ні.

27. Чи часто ви пустуєте, спілкуючись один з одним? а) дуже рідко; б) достатньо рідко; в) досить часто; г) дуже часто.

28. Чи буває так, що після того, як ви розказали дружині (чоловікові) про щось дуже для вас важливе, вам доводилося пожалкувати, що ви розповіли зайве? а) ні, майже ніколи; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) так, майже завжди.

29. Як ви думаєте, якщо у вашої дружини (чоловіка) неприємності, поганий настрій, чи стає їй (йому) легше від спілкування з вами? а) ні, майже ніколи; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) так, майже завжди.

30. Наскільки ви відверті з дружиною (чоловіком)? а) повністю відвертий(а); б) скоріше відвертий(а); в) скоріше невідвертий(а); г) зовсім невідвертий(а).

31. Чи завжди ви відчуваєте, що ваша дружина (чоловік) ображена або роздратована чимось, якщо вона не хоче вам цього показати? а) так; б) напевне, це так; в) напевне, це не так; г) ні, це не так.

32. Чи трапляється, що ваші погляди з якого-небудь важливого для вас питання не збігаються з думкою вашої дружини (чоловіка)? а) дуже рідко; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) дуже часто.

33. Чи буває так, що ваша дружина (чоловік) не ділиться з вами новиною, яка важлива особисто для неї (нього), але вас безпосередньо це не стосується? а) дуже часто; б) досить часто; в) достатньо рідко; г) дуже рідко.

34. Чи можете ви без слів зрозуміти, який у вашої дружини (чоловіка) настрій? а) майже завжди; б) достатньо часто; в) досить рідко; г) майже ніколи.

35. Чи часто об'єднує вас із дружиною (чоловіком) почуття «ми»? а) дуже часто; б) досить часто; в) достатньо рідко; г) дуже рідко.

36. Наскільки добре ви розумієте свою дружину (чоловіка)? а) зовсім не розумію; б) радше погано, ніж добре; в) радше добре, ніж погано; г) повністю розумію.

37. Чи розповідає вам дружина (чоловік) про свої стосунки з іншими людьми? а) не розказує майже нічого; б) розказує досить мало; в) розказує достатньо багато; г) розказує майже все.

38. Чи буває так, що в розмові з вами дружина (чоловік) відчуває себе напружено, скуто, не може підібрати потрібних слів? а) дуже рідко; б) достатньо рідко; в) досить часто; г) дуже часто.

39. Чи є у вас таємниці від дружини (чоловіка)? а) є; б) скоріше є, ніж немає; в) скоріше немає, ніж є; г) немає.

40. Чи часто ви, звертаючись один до одного, використовуєте смішні найменування?
а) дуже часто; б) достатньо часто; в) досить рідко; г) дуже рідко.
41. Чи є теми, на які вам важко та неприємно говорити з дружиною (чоловіком)? а)
дуже багато; б) досить багато; в) достатньо мало; г) дуже мало.
42. Чи часто у вас із дружиною (чоловіком) виникають розбіжності в тому, як
виховувати дітей? а) дуже рідко; б) досить рідко; в) достатньо часто; г) дуже часто.
43. Як ви думаєте, чи можна сказати, що вашій дружині (чоловікові) легко
спілкуватися з вами? а) так; б) радше так, ніж ні; в) радше ні, ніж так; г) ні.
44. Чи розкажете ви дружині (чоловікові) про свій фізичний стан? а) розкажую майже
все; б) розкажую достатньо багато; в) розкажую досить мало; г) не розкажую майже нічого.
45. Як ви думаєте, чи доводилося вашій дружині (чоловікові) жалкувати, що вона
(він) розповіла вам щось дуже важливе для неї (нього)? а) майже ніколи; б) досить рідко; в)
достатньо часто; г) майже завжди.
46. Чи виникало коли-небудь відчуття, що у вас із дружиною (чоловіком) існує своя
мова, невідома нікому з оточуючих? а) так; б) радше так, ніж ні; в) радше ні, ніж так; г) ні.
47. Як ви вважаєте, чи є у вашої дружини (чоловіка) таємниці від вас? а) так; б) радше
так, ніж ні; в) радше ні, ніж так; г) ні.
48. Чи буває так, що коли ви перебуваєте серед інших людей, то дружині (чоловікові)
достатньо подивитися на вас, щоб зрозуміти, як ви ставитеся до того, що відбувається
навкруги? а) дуже часто; б) достатньо часто; в) досить рідко; г) дуже рідко.

Результати досліджень за опитувальником Томаса-Кілмана

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2
2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2
3	2	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	2	2
4	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	1	2
5	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1
6	2	1	2	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2
7	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	1
8	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
9	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	1	1
10	2	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
11	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2
12	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2
13	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	2
14	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2
15	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1
16	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	2	2	1
17	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2
18	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2
19	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2
20	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2
21	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2
22	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1
23	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1
24	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
25	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2
26	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1
27	2	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1
28	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1
29	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	1
30	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1	2
Шкала																			
Суперництво	4	7	8	8	5	4	6	7	8	8	7	6	9	6	8	7	5	6	4
Співпраця	7	5	6	9	5	6	6	4	8	6	2	6	6	6	4	6	4	7	6
Компроміс	7	8	6	4	5	8	5	5	1	7	5	6	7	7	6	8	7	8	7
Уникання	4	4	4	6	7	7	6	8	9	6	9	7	6	6	5	3	6	5	5
Пристосування	8	6	6	3	8	5	7	6	4	3	7	5	2	5	7	6	8	4	8
	пр	ко	су	сп	пр	ко	пр	ун	ун	су	ун	ун	су	ко	су	ко	пр	ко	пр

Примітка: А=1, Б=2

Результати досліджень за опитувальником Томаса-Кілмана

	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	2	2
2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	1
3	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2
4	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	1
5	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1
6	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2
7	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	1
8	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1
9	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
10	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1
11	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2
12	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2
13	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	1
14	2	2	1	1	1	2	2	2	1	2	1
15	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
16	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1
17	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2
18	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2	2
19	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1
20	2	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1
21	2	1	2	1	2	2	1	1	1	2	2
22	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2
23	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2
24	2	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1
25	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
26	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2
27	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
28	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
29	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2
30	2	1	2	1	1	2	1	2	2	2	1
Шкала											
Суперництво	5	8	7	6	6	3	2	3	3	9	6
Співпраця	6	5	8	6	6	9	6	4	6	6	6
Компроміс	6	6	5	5	7	6	5	7	5	6	5
Уникання	8	4	6	6	6	5	8	9	7	5	7
Пристосування	5	7	4	7	5	7	9	7	9	4	6
	ун	су	сп	пр	ко	сп	пр	ун	пр	су	ун

Примітка: А=1, Б=2

ЧОЛОВІКИ	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1
2	1	2	1	2	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
3	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1
4	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	1	1
5	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
6	2	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1
7	2	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1
8	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	1
9	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2
10	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1
11	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
12	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1
13	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2
14	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2
15	2	2	2	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	1
16	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	1
17	2	2	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2
18	2	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1
19	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1
20	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
21	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	2
22	2	1	2	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2
23	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1
24	2	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2	1	1	2	1	2
25	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2
26	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
27	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2
28	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1
29	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2	1
30	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1

ЧОЛОВІКИ	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1
2	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1	1	1
3	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1
4	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1
5	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1
6	2	2	2	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2
7	2	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2
8	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1
9	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1
10	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1
11	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2	2
12	1	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
13	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2
14	2	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2	1
15	1	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1
16	1	2	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	1
17	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2
18	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2
19	2	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2
20	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2
21	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2
22	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1
23	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1
24	1	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2
25	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1
26	2	2	2	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1
27	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2	1
28	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1
29	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2
30	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2	1	2

Додаток Е

Результати Діагностики емпатії за модифікованим опитувальником

А. Меграбяна і Н. Епштейна

Жінки	Ж	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	1	3	2	1	4	1	2	4	3	1	1	1	2	1	1	2	3	2	2	3	1	1	1	2	2	1	4	2	1	2
2	2	4	2	3	2	2	1	4	1	1	3	1	1	1	1	3	3	2	4	1	1	4	3	3	1	2	3	2	3	2
3	4	3	1	3	3	1	1	3	3	1	4	1	3	2	2	3	4	2	2	3	1	2	1	2	1	4	1	3	1	2
4	1	4	2	3	4	1	2	3	3	1	2	2	1	4	1	1	2	2	2	1	2	4	2	2	4	3	1	2	1	4
5	4	4	1	2	3	3	1	3	2	1	2	3	1	1	2	4	3	1	1	3	1	3	3	4	4	4	1	3	1	1
6	1	4	1	3	3	1	4	4	3	3	1	4	3	1	2	3	4	3	1	1	1	2	2	3	4	1	1	1	1	4
7	2	2	2	2	3	2	3	4	1	1	1	3	1	3	1	3	1	3	1	1	1	2	3	3	4	3	4	3	1	3
8	1	4	1	3	3	2	1	2	2	1	2	3	1	1	1	2	4	1	4	3	1	2	3	4	4	3	3	3	1	1
9	2	3	1	4	4	3	3	2	4	1	1	2	3	1	2	3	2	2	4	1	1	3	4	2	4	2	2	4	2	1
10	3	2	2	4	4	3	4	3	4	2	4	3	1	1	1	3	4	1	1	2	1	2	3	4	4	3	4	3	1	3
11	3	2	1	4	3	3	1	2	3	1	2	1	4	1	1	2	4	2	4	2	2	3	4	2	4	2	2	3	2	3
12	4	2	1	4	2	3	3	3	3	2	2	3	1	1	1	3	4	3	2	1	1	4	3	1	2	3	2	1	1	3
13	2	3	1	2	4	3	4	3	2	1	1	3	1	3	1	3	2	2	4	1	3	4	4	2	1	2	2	4	2	4
12	4	4	1	4	2	3	4	1	2	1	2	4	1	1	2	3	4	2	2	3	1	4	1	4	3	4	1	3	3	3
15	4	2	1	4	2	3	4	2	4	1	2	4	1	3	1	4	3	4	4	2	1	4	3	1	1	2	1	2	1	4
16	4	2	1	4	3	3	4	4	1	2	2	2	3	4	1	3	4	2	2	3	4	4	1	3	4	4	2	3	1	2
17	2	2	1	4	4	3	4	4	4	1	3	1	2	3	1	1	4	3	4	4	1	4	2	2	3	3	4	4	1	1
18	4	3	3	4	2	3	4	3	1	1	3	2	1	1	1	3	4	3	2	2	2	4	3	2	4	2	1	3	1	1
19	3	4	2	4	4	3	1	1	4	3	3	2	1	4	1	1	2	4	4	1	1	4	3	1	4	4	3	3	2	1
20	3	2	1	4	3	3	2	1	1	1	1	1	3	2	3	3	3	1	4	1	2	4	3	2	4	3	1	3	1	1
21	2	4	3	4	2	1	4	1	2	1	1	4	1	3	1	1	1	4	4	2	2	4	4	2	4	4	3	4	2	1
22	2	3	2	4	3	1	3	1	3	1	1	1	1	3	1	2	1	4	3	2	1	4	3	4	4	3	4	3	2	3
23	2	3	1	3	3	1	3	1	1	1	1	4	1	4	1	3	1	4	4	3	1	4	4	1	3	1	1	2	2	4
24	3	3	1	2	2	3	4	2	3	2	2	1	1	4	1	2	2	2	2	1	2	4	4	4	5	2	2	4	1	2
25	1	3	1	4	4	3	1	2	4	1	1	1	2	4	2	2	2	2	2	3	1	4	2	4	3	4	4	1	1	3
Сума	64	75	36	83	76	58	68	63	64	33	48	57	41	57	33	63	71	61	69	50	36	84	69	64	81	69	57	69	36	59

№ з/п	Ч	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	3	3	1	1	3	4	1	3	1	3	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1	3	1	3	4	4	2	2	3	3
2	2	4	2	1	3	3	3	1	1	2	2	1	2	2	2	4	1	2	2	3	1	1	3	1	3	1	3	2	1	3
3	1	3	1	4	1	1	4	3	3	2	1	4	1	1	1	2	2	3	1	3	4	4	1	3	1	1	1	3	2	2
4	3	3	2	3	4	3	3	4	1	3	3	4	1	2	1	3	1	1	2	3	3	1	1	1	2	2	4	3	1	3
5	4	4	2	2	1	2	2	3	2	2	3	2	2	2	1	2	1	2	1	3	3	1	1	4	3	1	3	4	1	2
6	3	4	2	2	4	1	1	1	3	1	3	4	1	4	1	3	3	3	3	3	3	1	1	2	4	3	1	4	1	1
7	2	3	1	3	4	1	2	2	3	4	3	1	1	4	4	2	1	1	1	3	3	3	3	2	2	4	1	1	4	1
8	3	4	1	3	4	2	4	4	2	1	3	2	3	4	1	1	3	4	1	3	3	1	1	2	3	3	4	3	1	3
9	2	4	2	4	4	3	4	4	3	3	3	4	1	4	1	4	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	3	3	4	3
10	1	4	2	4	2	4	4	4	3	2	3	3	1	3	1	4	1	4	2	3	1	1	1	4	1	4	4	2	1	1
11	2	2	1	4	1	4	3	4	4	3	3	1	2	3	1	2	2	3	1	3	3	4	4	4	2	4	1	3	1	1
12	2	4	1	2	4	2	4	4	3	4	4	4	1	3	3	3	1	4	1	3	3	1	1	4	3	3	3	4	1	4
13	2	4	1	3	4	2	3	4	3	2	4	4	2	3	1	1	1	3	2	4	3	2	1	4	2	3	1	4	3	2
12	3	2	2	4	4	4	4	3	3	3	4	1	4	3	4	3	4	4	1	4	4	1	2	4	4	3	2	4	4	2
15	1	2	2	4	4	1	3	4	4	3	3	1	3	3	1	2	1	3	1	4	1	1	1	4	1	2	2	4	1	2
16	3	3	1	4	4	4	4	3	3	3	4	2	2	3	2	3	1	3	1	4	2	3	1	4	4	1	3	3	1	2
17	4	4	1	4	4	4	3	4	3	3	2	3	3	2	1	2	3	3	3	4	3	1	4	4	4	4	4	4	3	2
18	3	4	1	4	2	3	4	3	3	3	3	1	4	2	1	3	1	3	1	4	2	1	3	4	4	3	4	4	1	2
19	2	3	2	4	4	4	3	4	4	3	4	3	2	3	2	4	4	3	4	4	4	3	1	4	4	3	4	4	1	3
20	4	4	2	4	3	2	4	4	3	4	2	2	3	3	1	3	1	4	1	4	2	1	3	4	4	3	4	4	2	2
21	2	3	1	4	4	4	3	4	3	4	4	1	2	2	4	1	4	3	1	4	3	1	1	4	4	4	4	4	1	4
22	1	2	3	4	4	1	3	4	3	4	4	1	1	4	1	1	1	3	3	4	3	2	1	4	2	2	4	4	1	2
23	2	4	2	4	1	1	3	4	3	4	4	1	2	3	2	4	2	4	1	4	2	1	3	2	2	2	4	4	2	3
24	3	4	1	4	2	2	3	1	3	2	4	3	1	1	1	2	1	1	1	4	1	1	1	3	3	2	4	1	1	3
25	4	4	1	2	2	4	3	2	1	3	4	1	1	4	3	3	2	3	4	1	1	1	1	4	2	3	2	1	1	2
Сума	62	85	38	82	77	66	78	81	68	71	79	56	47	70	42	64	45	70	43	83	62	42	44	81	70	67	72	79	43	58

Додаток Ж

Результати Діагностики міжособистісних взаємин Т. Лірі

	Ж-1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
	1	2	2	2	3	2	1	1	1	2	3	1	1	1	1	3	2	2	2	1	1	3	1	2	2	3	2	1	1	1	
1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	
2	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	
3	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	
4	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	
5	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	
6	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0
7	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	
8	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	
9	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	
10	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	
11	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	
12	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
13	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	
14	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	
15	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	
16	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	
17	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	
18	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	
19	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	
20	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	
21	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
22	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	
23	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	
24	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	
25	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	

57	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0
58	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0
59	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0
60	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0
61	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0
62	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0
63	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0
64	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0
65	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
66	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0
67	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1
68	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0
69	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0
70	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1
71	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1
72	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0
73	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0
74	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
75	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0
76	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0
77	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1
78	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1
79	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1
80	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1
81	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0
82	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1
83	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1
84	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0
85	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1
86	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0
87	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0

88	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	
89	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	
90	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	
91	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	
92	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	
93	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	
94	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	
95	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	
96	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	
97	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	
98	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	
99	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	
100	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	
101	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	
102	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	
103	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	
104	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	
105	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	
106	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	
107	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	
108	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	
109	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
110	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	
111	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	
112	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
113	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	
114	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	
115	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	
116	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	
117	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	
118	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	

119	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1
120	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1
121	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	
122	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0
123	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0
124	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0
125	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0
126	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0
127	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0
128	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1
загалом	75																													
1. Авторитарний	14	4	9	7	8	8	7	9	7	6	9	8	8	9	7	8	9	9	7	9	12	8	10	8	9	11	7	6	7	8
2. Егоїстичні	10	5	11	9	10	4	8	7	6	7	8	10	7	8	7	11	12	8	11	6	11	7	7	7	10	5	8	12	10	10
3. Агресивний	9	7	10	8	6	7	7	10	9	4	5	6	9	4	10	7	12	7	8	10	5	7	9	8	8	12	7	7	6	6
4. Підозрювані	11	6	11	7	7	9	10	12	9	5	7	7	9	8	6	7	11	11	8	6	5	10	9	6	6	8	10	13	8	7
5. Підлеглі	10	10	7	8	7	6	9	10	9	6	10	6	6	9	7	10	7	11	7	8	8	7	10	6	8	7	8	8	5	7
6. Утриманці	7	13	7	13	12	5	6	9	10	8	8	9	8	7	5	4	9	6	11	7	8	13	12	9	12	9	5	7	8	12
7. Товариські	6	11	7	13	13	8	9	11	8	10	9	7	7	10	10	8	10	10	12	9	5	14	8	7	13	12	9	6	5	4
8. Альтруїзм	8	12	11	14	12	12	6	12	6	9	10	4	9	8	9	10	8	8	5	10	7	14	12	8	14	6	11	4	3	6
	75																													
Домінування	2,6	-8,1	2	0,4	3,8	0,6	-1,3	-3,1	-5,5	2,8	0,4	2,7	-0,1	2,1	4,2	3,6	3,4	1,3	2,8	2,4	6,1	0,4	4,2	1,3	4,5	4	0,4	-3,4	1,3	-2,5
Дружелюбність	-7,2	13,8	-5,8	12,7	11,9	3,8	-2,2	2,4	-0,3	9,5	6,1	-1,8	-1,3	5,3	0,7	-1,8	-6,2	0,5	1,9	2,5	-0,7	14	4,6	1,8	12	1,4	0,6	10,8	5,9	-1,3

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
	1	2	1	2	3	2	1	1	1	2	3	1	1	1	1	3	1	2	2	1	1	1	1	2	2	3	2	1	1	1		
1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0		
2	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1		
3	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1		
4	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1		
5	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1		
6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0		
7	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1		
8	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	
9	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1		
10	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0		
11	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1		
12	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	
13	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	
14	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1		
15	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	0	
16	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
17	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	
18	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1		
19	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0		
20	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	
21	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0		
22	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1		
23	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	
24	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	
25	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	
26	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
27	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	
28	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	
29	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	
30	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	
31	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	
32	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	
33	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	
34	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	
35	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	
36	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	

37	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0			
38	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0			
39	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0			
40	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1			
41	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0			
42	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1			
43	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1		
44	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1		
45	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1			
46	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1		
47	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0		
48	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0		
49	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1		
50	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0		
51	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0		
52	0	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
53	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0		
54	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1		
55	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0		
56	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0		
57	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1		
58	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0		
59	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0		
60	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1		
61	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0		
62	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1		
63	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0		
64	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0		
65	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0		
66	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1		
67	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0		
68	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1		
69	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0		
70	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1		
71	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
72	1	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0		
73	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0
74	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	

75	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	
76	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	
77	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	
78	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	
79	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	
80	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	
81	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	
82	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	
83	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	
84	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	
85	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	
86	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	
87	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	
88	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	
89	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	
90	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	
91	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	
92	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	
93	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	
94	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	
95	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	
96	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0
97	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
98	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1
99	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	
100	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	
101	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
102	0	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
103	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	
104	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
105	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
106	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0
107	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	
108	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	
109	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1
110	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	
111	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	
112	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	

113	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1
114	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0
115	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
116	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0
117	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1
118	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
119	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0
120	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0
121	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1
122	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0
123	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0
124	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
125	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0
126	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1
127	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0
128	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0
загалом																														
1. Авторитарний	8	8	4	8	5	8	8	11	11	7	8	7	8	12	6	6	9	9	8	6	8	6	6	9	8	9	8	9	8	7
2. Егоїстичні	8	4	5	11	8	6	7	6	11	9	9	9	7	8	9	10	5	6	12	8	8	9	6	7	1	6	5	5	7	7
3. Агресивний	10	5	8	5	5	10	9	4	5	6	6	7	12	13	9	9	7	6	9	8	6	8	6	9	10	10	10	7	8	9
4. Підозрювані	10	8	7	8	9	9	6	6	6	2	5	10	9	7	7	8	8	9	6	10	8	7	6	11	5	9	5	4	8	9
5. Підлегли	11	8	10	9	8	7	7	7	7	3	9	7	6	10	11	11	5	9	7	12	11	9	8	10	9	6	8	7	7	5
6. Утриманці	9	12	8	12	14	7	13	14	6	4	10	10	7	6	7	8	7	7	5	12	7	10	6	10	8	8	9	10	7	6
7. Товариські	9	12	8	10	12	9	13	14	10	9	11	10	7	8	9	10	8	8	10	13	8	9	8	12	5	5	11	9	8	6
8. Альтруїзм	9	12	7	13	10	8	12	12	8	7	10	6	7	6	9	6	11	8	7	12	8	11	9	14	10	6	8	12	8	8
Домінування	-4,4	-2,8	7,4	-0,3	-5,1	0,3	1,7	4	10,3	12,4	2,5	-0,7	0,6	4,1	-2,2	-2,2	2,6	-1,4	8,7	-6,7	-2,3	-2,3	0,6	-2,4	-5,9	1,2	1,4	2	1	0,6
Дружелюбність	-1	15,4	2,1	9,2	11,9	-1	12,4	19,8	2,9	3	9,2	0,9	-6,4	-7,1	0	-1,8	4,5	2	-3,2	9,2	1,3	4,5	4,1	7,2	3,4	5,7	5,9	11,1	0	-4,4

Додаток З

Результати Діагностики за опитувальником Спілкування в сім'ї.

	Ж-1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Номер питання																														
1	4	4	2	4	3	4	1	3	4	4	2	3	1	4	1	2	3	1	2	1	2	4	3	3	2	2	3	2	2	4
2	3	4	4	2	4	3	3	4	1	2	4	3	2	4	3	2	1	4	2	1	2	3	2	2	1	3	1	2	3	4
3	2	1	2	2	1	1	1	2	4	4	4	3	3	4	1	3	4	1	3	2	2	3	3	3	4	3	2	2	1	2
4	3	4	4	4	3	4	1	3	4	3	1	4	3	3	1	3	2	2	1	1	2	2	3	3	1	2	1	4	3	2
5	2	4	2	4	3	4	1	1	2	2	2	3	1	2	1	2	1	2	3	4	3	4	3	4	4	2	2	4	2	2
6	4	4	3	3	4	4	2	2	3	1	3	1	1	3	1	3	1	3	4	4	2	3	3	2	2	4	3	4	2	4
7	3	1	3	4	1	1	2	4	3	1	2	3	2	2	4	3	3	1	3	2	3	3	4	3	2	1	4	4	4	3
8	2	2	1	4	3	2	3	1	2	2	4	1	2	4	1	1	3	1	4	4	2	3	1	3	2	3	3	1	2	2
9	3	2	2	2	1	1	3	3	2	1	3	4	2	1	1	3	1	4	3	4	3	4	1	2	4	1	3	2	2	3
10	4	1	1	4	2	1	3	1	4	2	4	4	4	4	1	2	3	1	4	2	2	4	3	4	2	3	3	2	3	3
11	1	1	3	2	2	4	4	2	2	4	4	3	2	1	2	1	1	2	4	2	2	1	2	3	4	4	4	1	4	1
12	2	3	2	4	3	2	2	1	4	4	3	3	2	1	1	1	4	2	1	4	1	4	1	4	1	3	4	3	3	1
13	3	4	3	3	4	1	3	4	1	4	2	1	1	1	2	1	4	3	1	3	1	4	1	1	4	3	4	4	3	4
14	3	3	2	4	2	4	2	1	3	1	2	3	2	2	4	3	4	3	1	2	2	4	4	2	2	3	3	3	2	3
15	4	4	3	4	1	2	3	2	1	3	3	3	2	2	1	3	2	4	2	4	2	4	1	1	3	4	1	3	2	4
16	4	3	4	2	3	4	3	2	1	1	2	2	3	2	4	4	2	2	3	2	4	1	3	4	2	1	3	4	2	3
17	2	4	3	2	2	1	4	1	2	3	1	1	2	1	2	3	4	4	4	3	1	2	3	1	4	3	4	1	2	2
18	3	1	1	3	2	2	2	4	3	4	4	3	1	3	2	2	1	2	3	2	4	4	1	4	1	1	4	4	2	2
19	1	3	3	3	2	4	3	2	4	4	4	1	3	3	1	3	4	1	2	1	2	4	3	3	2	3	3	2	1	3
20	4	4	4	4	2	3	2	3	1	3	2	1	1	2	1	4	4	3	1	4	3	1	2	3	2	4	1	4	3	3
21	4	3	2	2	3	3	2	4	3	1	4	1	2	3	3	1	3	4	4	1	2	2	3	1	1	1	1	3	4	3
22	1	2	3	4	3	1	4	1	4	3	3	4	2	4	1	1	4	1	1	3	2	4	3	1	1	1	1	3	1	4

як респондент оцінює себе за цією ознакою	3	0	1	5	0	7	1	4	5	0	4	2	1	4	2	4	2	5	6	1	3	3	3	4	3	5	4	3	3	5
як він оцінює партнера.	3	2	-2	6	1	5	2	1	6	3	3	3	3	4	-1	4	3	-1	2	2	1	5	2	6	2	5	4	-1	-2	8
2. Взаєморозуміння подружжя																														
як респондент оцінює себе за цією ознакою	9	12	10	13	3	11	7	10	5	7	6	12	3	10	3	10	8	7	6	5	7	9	8	12	6	12	3	9	9	6
як він оцінює свого партнера.	8	8	7	12	4	5	5	9	7	6	7	9	3	5	3	8	7	8	7	12	8	11	7	8	10	7	7	10	9	8
3. Подібність поглядів подружжя	8	9	8	8	7	8	8	2	8	12	5	7	6	8	5	10	8	4	8	5	5	10	8	7	11	6	12	7	5	9
4. Спільність сімейних символів	10	7	9	12	7	1	3	7	6	7	7	7	10	9	2	8	10	8	5	7	6	12	10	8	7	6	1	11	3	7
5. Легкість спілкування між подружжям	2	4	1	6	-2	6	3	0	7	2	2	3	1	3	2	3	5	4	0	3	4	7	4	-1	6	-1	4	7	3	-1
6. Психотерапевтичний характер спілкування	10	12	7	12	6	11	6	7	11	10	5	7	4	3	4	6	9	7	9	8	3	7	7	9	6	6	8	9	8	10

	Ч	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Номер питання																															
1	2	4	1	3	2	4	4	4	4	2	4	2	3	3	2	1	1	3	2	4	4	2	2	4	2	1	3	4	2	1	
2	2	3	3	2	3	2	2	2	1	4	1	4	1	3	4	4	1	4	3	4	2	1	4	3	2	4	2	4	2	1	
3	4	1	2	3	4	3	2	3	4	1	4	3	4	2	3	4	3	1	1	3	2	2	3	2	4	3	1	3	1	2	
4	4	4	1	4	3	2	2	4	2	3	1	1	4	1	2	2	3	3	3	3	1	3	3	4	4	1	1	2	3	3	
5	3	2	2	3	3	4	4	1	4	1	3	4	1	1	3	1	3	2	3	2	3	2	1	4	4	3	4	4	1	2	
6	1	4	1	3	4	2	4	2	1	2	2	3	4	3	3	2	2	3	4	2	4	2	2	2	2	1	3	1	3	2	
7	3	4	1	3	4	4	4	1	4	3	4	1	2	4	3	1	3	4	3	4	1	1	3	4	3	1	3	4	2	4	
8	3	3	1	4	4	1	1	2	1	2	3	2	2	1	2	3	1	3	3	3	1	2	2	2	2	1	3	4	1	2	
9	3	3	2	4	4	1	4	4	3	2	3	3	2	2	3	1	1	4	2	4	2	1	3	4	2	3	4	2	1	4	
10	1	4	1	2	4	2	3	4	4	1	4	2	4	1	3	1	1	1	3	3	4	2	2	3	2	2	3	4	2	3	

11	3	2	1	4	4	2	4	4	2	1	1	1	2	1	3	3	1	2	3	1	3	4	3	4	1	1	1	1	4	3
12	4	3	3	4	2	2	4	1	3	1	4	4	3	4	2	3	4	3	2	4	4	2	2	3	4	4	1	2	1	3
13	4	4	2	4	4	3	3	3	1	4	4	1	4	3	3	2	2	3	2	3	3	2	2	2	2	2	4	1	1	2
14	4	4	1	4	4	2	4	4	2	2	4	1	4	1	1	4	1	2	2	4	3	2	1	4	2	4	3	4	4	1
15	3	3	2	2	3	1	4	4	2	4	4	2	4	1	1	3	4	1	2	2	1	4	4	4	4	2	2	3	2	4
16	1	3	2	3	4	1	1	4	4	1	4	3	3	2	3	4	3	3	3	4	2	1	1	3	2	1	1	2	4	4
17	2	4	2	2	4	4	4	4	2	1	4	3	2	2	4	4	1	3	2	3	4	1	2	4	1	2	2	4	1	2
18	1	2	2	4	3	1	2	2	3	1	3	1	4	3	3	2	4	3	2	2	4	2	1	4	1	3	4	2	3	4
19	1	4	1	4	4	1	4	3	1	1	4	1	1	3	1	4	3	1	2	4	2	2	2	1	2	3	2	4	2	2
20	4	4	3	4	3	3	4	4	1	2	4	1	4	1	3	4	4	1	1	2	4	2	2	4	3	3	3	4	4	1
21	4	2	2	2	4	4	3	2	2	4	4	4	2	2	1	2	1	3	3	4	4	1	1	4	1	2	1	4	3	2
22	4	1	2	4	4	2	2	3	2	1	1	4	3	2	2	4	1	3	2	4	1	2	1	3	1	3	3	4	3	4
23	2	2	3	2	1	3	4	1	4	1	4	2	2	2	3	3	1	3	3	2	2	3	4	2	4	2	1	1	3	1
24	3	2	2	2	3	2	4	4	1	4	2	1	3	3	3	2	1	2	2	4	2	3	3	4	3	2	2	4	3	3
25	3	3	2	3	4	4	4	3	4	1	4	3	4	1	1	4	4	2	4	3	2	3	2	3	3	3	2	4	1	1
26	3	4	1	4	4	4	4	3	4	1	4	3	1	2	1	2	2	1	2	4	1	2	2	4	2	4	1	4	3	2
27	4	4	3	4	4	3	4	2	1	1	2	2	3	4	2	4	3	2	1	2	4	4	1	2	3	1	2	4	1	4
28	4	2	3	4	4	1	2	4	1	2	4	3	4	1	1	2	2	3	2	4	4	3	2	4	4	1	4	4	1	4
29	3	4	1	4	4	1	3	3	2	4	3	3	2	4	4	3	4	1	3	4	4	2	2	4	3	1	4	4	1	2
30	4	2	2	4	4	1	2	4	1	3	3	2	2	3	1	2	3	3	1	2	3	1	3	4	2	4	2	1	2	3
31	3	3	3	3	4	3	3	3	1	2	2	1	2	1	3	3	4	4	2	3	3	2	1	2	4	4	2	4	3	4
32	3	4	1	4	3	1	4	4	1	2	4	3	1	4	3	1	3	4	1	3	3	2	1	3	4	1	4	4	1	3
33	4	3	1	3	4	2	3	3	1	2	4	4	4	3	1	4	3	2	2	4	1	3	2	4	4	3	2	3	3	4
34	2	3	2	3	3	4	4	4	4	4	4	3	4	2	3	2	3	4	2	3	1	2	2	4	4	4	4	3	1	1
35	3	2	2	4	3	4	4	4	1	4	3	2	2	4	1	1	4	2	1	4	2	1	2	3	4	3	1	4	1	2
36	4	1	2	1	4	1	2	1	2	1	4	1	2	1	1	3	2	2	4	3	1	4	2	3	4	4	4	3	2	3
37	3	4	2	2	2	1	3	3	1	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	4	3	2	4	4	4	1	4	2	3	3
38	1	2	1	1	4	4	2	2	2	4	2	2	2	2	3	3	2	2	1	4	2	1	1	3	4	1	2	4	3	4
39	3	1	4	4	2	4	4	3	1	3	4	4	3	2	1	3	3	2	2	3	4	2	4	3	4	1	4	1	4	1

40	4	4	1	2	4	3	2	3	4	4	4	2	4	2	1	4	1	3	1	4	4	3	1	3	1	2	3	4	2	1
41	3	4	4	4	1	2	4	2	3	2	1	1	4	1	2	2	1	1	4	3	2	4	1	1	4	3	3	2	4	2
42	4	3	3	3	3	3	4	4	2	4	3	2	1	4	2	1	2	2	1	4	1	2	1	4	1	4	3	4	4	3
43	1	4	2	4	4	2	4	4	4	1	3	3	3	2	3	3	1	2	2	4	1	2	2	4	4	3	2	3	1	4
44	4	1	2	4	4	3	4	3	4	3	3	2	4	3	2	1	2	2	1	4	3	3	1	4	3	2	2	4	3	4
45	4	1	2	4	2	2	3	2	2	2	1	3	4	2	3	2	3	1	2	2	1	2	2	2	3	4	1	2	1	4
46	4	2	1	3	4	4	4	4	4	3	4	1	1	3	2	4	2	2	1	4	4	2	1	4	3	4	3	3	1	3
47	3	4	3	2	3	3	1	1	3	2	3	1	3	3	3	1	4	3	2	3	4	2	4	4	2	3	4	1	4	2
48	2	3	1	4	2	2	2	4	2	1	2	2	3	4	2	3	3	4	2	4	2	3	3	2	2	4	1	4	3	3
1. Комунаційна довіра																														
як респондент оцінює себе за цією ознакою	3	5	-2	4	9	2	4	4	4	2	1	2	7	3	2	1	4	2	4	4	3	3	-3	4	0	3	2	7	0	5
як він оцінює партнера.	-1	4	1	5	6	-1	2	4	1	-1	5	1	3	1	0	0	3	0	2	1	2	1	2	0	-1	4	0	4	2	2
2. Взаєморозуміння подружжя																														
як респондент оцінює себе за цією ознакою	9	13	7	13	9	11	11	14	6	10	7	5	12	4	10	8	12	10	4	8	8	5	6	11	11	8	6	10	9	6
як він оцінює свого партнера.	12	10	6	11	10	11	15	6	8	7	10	6	6	6	9	3	8	8	6	8	8	5	8	13	10	9	13	12	4	7
3. Подібність поглядів подружжя	7	13	5	10	8	8	13	14	7	5	11	6	5	11	10	5	6	9	3	10	8	6	5	11	7	6	11	12	5	7
4. Спільність сімейних символів	12	8	5	6	11	9	8	10	12	11	15	7	11	7	4	12	9	5	2	12	8	7	6	9	11	10	8	12	2	7
5. Легкість спілкування між подружжям	2	5	-2	6	5	3	6	7	8	-1	8	1	4	-2	-1	1	0	-1	2	6	-1	1	0	7	3	6	2	3	5	2
6. Психотерапевтичний характер спілкування	12	6	5	12	11	4	8	8	5	7	11	12	9	10	8	8	12	7	5	11	11	5	7	12	10	7	7	10	0	11

Результати повторної Діагностики за опитувальником Спілкування в сім'ї.

	Ж-1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Номер питання																														
1	4	4	2	4	3	4	3	3	4	4	2	3	1	4	1	2	3	3	2	1	2	4	3	3	2	2	3	2	2	4
2	3	4	4	2	4	3	3	4	1	2	4	3	2	4	3	2	1	4	2	1	2	3	2	2	1	3	1	2	3	4
3	4	3	2	2	1	1	1	2	4	4	4	3	3	4	3	3	4	1	3	2	2	3	3	3	4	3	2	2	1	2
4	3	4	4	4	3	4	1	3	4	3	1	4	3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	3	3	1	2	3	4	3	2
5	4	4	2	4	3	4	3	1	2	2	2	3	1	2	3	2	1	2	3	4	3	4	3	4	4	2	2	4	2	2
6	4	4	3	3	4	4	2	2	3	1	3	3	1	3	1	3	1	3	4	4	2	3	3	2	2	4	3	4	2	4
7	3	1	3	4	1	1	2	4	3	3	2	3	2	2	4	3	3	1	3	2	3	3	4	3	2	1	4	4	4	3
8	2	2	3	4	3	2	3	1	2	2	4	1	2	4	3	1	3	1	4	4	2	3	1	3	2	3	3	3	2	2
9	3	2	2	2	1	1	3	3	2	1	3	4	2	1	1	3	3	4	3	4	3	4	1	2	4	1	3	2	2	3
10	4	4	2	4	2	3	3	3	4	2	4	4	4	4	2	2	3	3	4	2	2	4	3	4	3	3	3	2	3	3
11	1	1	3	2	2	4	4	2	2	4	4	3	2	1	2	1	1	2	4	2	2	1	2	3	4	4	4	1	4	1
12	2	3	2	4	3	2	2	3	4	4	3	3	2	1	1	3	4	2	1	4	1	4	3	4	1	3	4	3	3	1
13	3	4	3	3	4	1	3	4	3	4	2	1	1	3	2	1	4	3	1	3	3	4	1	1	4	3	4	4	3	4
14	3	3	2	4	2	4	2	3	3	1	2	3	2	2	4	3	4	3	1	2	2	4	4	2	2	3	3	3	2	3
15	4	4	3	4	3	2	3	2	1	3	3	3	2	2	1	3	2	4	2	4	2	4	1	3	3	4	1	3	2	4
16	4	3	4	2	3	4	3	2	1	1	2	2	3	2	4	4	2	2	3	2	4	1	3	4	2	1	3	4	2	3
17	2	4	3	2	2	3	4	1	2	3	1	3	2	1	2	3	4	4	4	3	1	2	3	3	4	3	4	1	2	2
18	3	1	3	3	2	2	2	4	3	4	4	3	1	3	2	2	1	2	3	2	4	4	1	4	1	3	4	4	2	2
19	2	4	3	3	2	4	3	2	4	4	4	3	3	3	1	3	4	3	2	2	2	4	3	3	2	3	3	2	2	3
20	4	4	4	4	2	3	2	3	3	3	2	1	1	2	3	4	4	3	1	4	3	1	2	3	2	4	3	4	3	3
21	4	3	2	2	3	3	2	4	3	1	4	1	2	3	3	1	3	4	4	1	2	2	3	1	1	1	1	3	4	3
22	2	2	3	4	3	1	4	1	4	3	3	4	2	4	1	3	4	1	2	3	2	4	3	1	1	1	3	3	1	4
23	3	4	3	3	2	2	1	3	1	3	2	3	2	2	1	4	1	1	3	3	3	4	3	1	1	1	1	4	1	1
24	3	2	1	1	3	4	2	3	4	4	2	2	4	4	1	2	2	2	4	1	2	4	2	2	3	3	2	4	4	3
25	3	2	2	4	3	3	1	4	1	2	1	4	2	3	1	3	4	3	4	2	2	4	4	2	2	2	3	3	2	2

26	3	2	1	4	3	4	4	3	3	2	3	3	1	3	2	3	1	3	3	2	4	4	2	1	4	2	2	4	2	2
27	3	1	1	4	4	1	3	3	2	1	1	1	4	1	2	3	3	1	4	3	1	2	4	4	3	4	1	2	1	4
28	3	4	4	4	3	3	1	3	2	4	1	3	3	1	2	4	1	2	4	2	1	4	2	2	3	3	1	4	4	3
29	4	4	4	3	2	4	3	4	4	3	3	2	1	2	1	2	3	3	4	4	1	1	1	2	3	3	2	4	2	4
30	2	2	2	4	2	3	1	2	1	2	2	2	3	2	1	2	1	3	1	2	1	2	4	3	2	2	3	2	1	4
31	2	3	3	3	1	1	2	2	3	2	2	4	2	4	1	2	2	3	2	2	2	4	2	4	4	3	1	3	2	3
32	3	1	4	2	2	3	1	3	2	2	2	2	2	3	4	4	1	1	4	2	1	3	3	1	4	1	2	4	3	2
33	4	2	3	1	3	2	3	4	3	2	3	4	4	2	1	1	3	1	4	2	2	4	4	3	3	2	2	2	2	4
34	4	2	2	4	1	4	3	3	3	2	3	4	1	4	3	3	2	3	4	1	2	4	4	4	2	4	4	1	3	3
35	1	2	3	1	4	4	2	3	1	3	2	4	3	3	2	2	4	4	4	3	2	3	4	4	4	4	2	2	3	3
36	4	1	1	2	4	1	1	1	4	3	2	1	4	3	3	2	1	4	2	3	2	2	3	2	3	1	4	3	1	3
37	1	3	4	1	2	2	3	1	2	4	4	3	4	1	3	1	3	4	2	1	1	1	4	1	2	2	4	2	4	1
38	2	4	4	4	3	4	1	2	2	1	2	1	1	3	2	1	3	4	4	2	3	1	4	3	3	3	2	2	2	3
39	3	3	4	1	4	1	2	3	2	4	2	2	2	3	2	1	3	3	2	2	1	4	4	3	3	2	2	1	2	3
40	2	2	3	4	4	1	1	2	2	3	1	3	4	2	1	3	3	3	2	2	1	2	4	4	2	2	2	3	1	3
41	1	2	4	2	3	1	1	1	2	4	4	3	3	2	1	4	1	1	1	3	2	4	1	1	4	4	2	4	3	1
42	3	3	3	2	3	3	4	2	3	4	4	2	3	3	2	2	3	2	2	1	3	3	2	3	2	1	4	3	2	4
43	2	4	3	4	1	2	3	3	4	2	4	3	4	3	1	4	4	3	2	3	1	4	4	2	4	2	1	4	3	3
44	2	1	3	2	3	3	3	4	4	4	4	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	4	3	4	3	2	1	3	2	3
45	3	3	1	3	1	3	1	2	4	3	2	2	2	1	2	4	2	2	2	1	2	2	4	3	3	3	3	2	2	3
46	3	3	4	4	3	1	2	3	3	2	3	1	3	3	2	2	2	2	3	2	3	4	4	3	2	1	2	4	3	3
47	1	2	4	3	1	1	2	1	4	3	1	3	4	4	1	2	1	3	4	2	3	4	1	1	4	4	1	2	1	3
48	3	3	2	3	2	3	2	2	1	4	3	1	2	3	1	4	3	4	2	2	2	4	3	3	1	2	4	2	3	2
1. Комунікаційна довіра																														
– як респондент оцінює себе за цією ознакою	3	0	1	5	4	7	3	4	5	0	4	4	2	4	2	4	3	5	6	3	3	3	3	4	3	5	4	5	3	5
– як він оцінює партнера.	4	4	-1	6	1	7	2	3	4	2	3	5	3	5	-1	4	3	3	2	3	1	5	2	6	3	5	3	0	-1	6
2. Взаєморозуміння подружжя																														
– як респондент оцінює себе за цією ознакою	9	12	12	13	3	11	7	10	9	7	6	12	3	10	7	10	9	7	6	5	7	9	8	12	6	12	7	9	10	8
– № 5, 8, 9, 16, 22 – як він оцінює свого партнера.	10	8	7	12	4	5	7	9	9	8	7	9	3	5	7	8	9	8	7	12	8	11	7	8	10	7	9	10	9	8

3. Подібність поглядів подружжя	8	9	10	8	7	10	10	5	8	12	5	9	6	8	6	10	8	6	8	6	5	10	8	9	11	6	12	7	5	9
4. Спільність сімейних символів	12	11	9	12	9	1	3	7	8	8	7	7	10	10	5	10	10	8	6	8	6	12	10	10	7	6	3	11	3	11
5. Легкість спілкування між подружжям	2	4	1	6	-2	6	3	2	7	2	4	5	1	3	2	5	5	4	0	3	4	7	4	-1	6	0	4	7	3	0
6. Психотерапевтичний характер спілкування	11	12	7	12	6	11	6	11	12	10	5	7	5	3	5	9	9	8	10	8	3	7	9	10	6	8	8	9	8	10

	Ч	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Номер питання																														
1	2	4	1	3	2	4	4	4	4	2	4	2	3	3	2	3	1	3	2	4	4	2	2	4	2	1	3	4	2	3
2	2	3	3	2	3	2	2	2	1	4	1	4	1	3	4	4	1	4	3	4	2	1	4	3	2	4	2	4	2	1
3	4	1	2	3	4	3	2	3	4	3	4	3	4	2	3	4	3	1	1	3	2	2	3	2	4	3	3	3	1	2
4	4	4	1	4	3	2	2	4	2	3	1	1	4	3	2	2	3	3	3	3	1	3	3	4	4	1	1	2	3	3
5	3	2	2	3	3	4	4	1	4	3	3	4	1	1	3	3	3	2	3	2	3	2	1	4	4	3	4	4	1	2
6	3	4	1	3	4	2	4	2	1	2	2	3	4	3	3	2	2	3	4	2	4	2	2	2	2	3	3	3	3	2
7	3	4	1	3	4	4	4	3	4	3	4	1	2	4	3	1	3	4	3	4	3	1	3	4	3	1	3	4	2	4
8	3	3	1	4	4	1	1	2	1	2	3	2	2	3	2	3	1	3	3	3	1	2	2	2	2	1	3	4	3	2
9	3	3	2	4	4	1	4	4	3	2	3	3	2	2	3	3	1	4	2	4	2	1	3	4	2	3	4	2	1	4
10	3	4	3	2	4	2	3	4	4	3	4	2	4	3	3	3	1	3	3	3	4	2	2	3	2	2	3	4	2	3
11	3	2	1	4	4	2	4	4	2	1	1	1	2	1	3	3	1	2	3	1	3	4	3	4	1	1	1	1	4	3
12	4	3	3	4	2	2	4	3	3	1	4	4	3	4	2	3	4	3	2	4	4	2	2	3	4	4	1	2	3	3
13	4	4	2	4	4	3	3	3	1	4	4	3	4	3	3	2	2	3	2	3	3	2	2	2	2	2	4	1	1	2
14	4	4	3	4	4	2	4	4	2	2	4	1	4	1	1	4	3	2	2	4	3	2	1	4	2	4	3	4	4	1
15	3	3	2	2	3	1	4	4	2	4	4	2	4	1	3	3	4	1	2	2	1	4	4	4	4	2	2	3	2	4
16	1	3	2	3	4	1	1	4	4	1	4	3	3	2	3	4	3	3	3	4	2	1	1	3	2	1	1	2	4	4
17	2	4	2	2	4	4	4	4	2	1	4	3	2	2	4	4	3	3	2	3	4	1	2	4	1	2	2	4	3	2
18	1	2	2	4	3	1	2	2	3	1	3	3	4	3	3	2	4	3	2	2	4	2	1	4	1	3	4	2	3	4
19	1	4	1	4	4	4	4	3	4	1	4	3	1	3	1	4	3	4	2	4	2	4	2	1	2	3	2	4	2	2
20	4	4	3	4	3	3	4	4	1	2	4	1	4	3	3	4	4	1	1	2	4	2	2	4	3	3	3	4	4	3
21	4	2	2	2	4	4	3	2	2	4	4	4	2	2	1	2	1	3	3	4	4	1	1	4	1	2	1	4	3	2

– як респондент оцінює себе за цією ознакою	9	13	7	13	9	11	11	14	8	11	7	5	12	8	10	8	12	10	4	8	10	5	7	11	11	8	6	10	9	10
– № 5, 8, 9, 16, 22 – як він оцінює свого партнера.	12	10	6	11	10	11	15	8	8	9	10	6	6	8	9	7	8	8	6	8	10	5	8	13	10	9	13	12	4	9
3. Подібність поглядів подружжя	7	13	5	10	8	8	13	14	9	5	11	6	6	11	10	7	8	9	5	10	8	6	8	11	7	8	11	12	8	9
4. Спільність сімейних символів	12	8	7	6	11	9	8	10	12	13	15	7	13	7	7	12	9	5	3	12	8	7	6	9	13	10	10	12	2	7
5. Легкість спілкування між подружжям	2	5	1	6	5	3	6	7	8	-1	8	1	4	-2	-1	1	3	-1	2	6	1	1	0	7	3	6	2	3	5	2
6. Психотерапевтичний характер спілкування	12	6	6	12	11	5	8	10	5	7	11	12	9	10	9	8	12	10	5	11	11	5	7	12	10	9	9	10	5	11